

Ġabra tal-ġurisprudenza

KONKLUŻJONIJIET TAL-AVUKAT ĠENERALI
KOKOTT
ipprezentati fit-22 ta' Jannar 2020¹

Kawża C-307/18

**Generics (UK) Ltd *et*
vs
Competition and Markets Authority**

(talba għal deċiżjoni preliminari mressqa mill-Competition Appeal Tribunal (il-Qorti tal-Appell tal-Kompetizzjoni, ir-Renju Unit))

“Rinviju għal deċiżjoni preliminari – Kompetizzjoni – Akkordji – Pożizzjoni dominanti – Abbuż – Prodotti farmaċewtiċi – Ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim fil-qasam tal-privattivi konklużi bejn laboratorju ta' verżjonijiet tal-bidu li huwa proprjetarju ta' privattivi u manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi”

Werrej

I. Introduzzjoni	3
II. Il-kuntest ġuridiku	4
III. Il-fatti li wasslu għall-kawża	6
A. Il-ftehimiet konklużi minn GSK	6
1. Il-Ftehim IVAX	6
2. Il-Ftehim GUK	7
3. Il-Ftehim Alpharma	7
B. Kunsiderazzjonijiet oħra u sussegwenti relatati mal-privattiva għall-anidru u formazzjoni ta' suq ġeneriku	8
C. Id-deċiżjoni taċ-CMA u l-proċedura quddiem iċ-CAT	9
IV. Il-proċedura quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja u d-domandi preliminari	10

¹ Lingwa oriġinali: il-Franċiż.

V. Evalwazzjoni	13
A. Fuq il-ġurisdizzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja sabiex tirrispondi għad-domandi taċ-CAT	13
B. Fuq id-domandi preliminari	13
1. Fuq l-Artikolu 101 TFUE	15
a) Fuq il-kunċett ta' kompetizzjoni potenzjali (l-ewwel u t-tieni domanda preliminari)	16
1) Fuq l-inċertezza tal-validità tal-privattiva ta' prodott mediċinali u tan-natura ta' ksur tal-verżjonijiet ġeneriċi tiegħu bħala element li jikkostitwixxi relazzjonijiet ta' kompetizzjoni fis-settur farmaċewtiku	18
2) Fuq it-tilwim relatat mal-validità ta' privattiva jew man-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku bħala elementi li jistgħu juru l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali	20
3) Fuq il-portata tal-evalwazzjoni tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali inkwistjoni mill-awtorità tal-kompetizzjoni	21
4) Fuq il-preżenza ta' ordnijiet jew ta' impenji ġudizzjarji provviżorji	23
5) Konkluzjoni	25
b) Fuq il-kunċett ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan (it-tielet sal-ħames domanda preliminari)	25
1) Fuq it-tielet u r-raba' domanda preliminari	25
i) Fuq il-“potenzjal restrittiv” ta' ftehim li jimponi restrizzjoni li ma tmurx lil hinn mill-portata u t-tul tal-validità li jifdal ta' privattiva	27
ii) Fuq ix-“xenarju kontrofattwali” rilevanti	31
iii) Fuq in-natura tal-ftehimiet bħala riżoluzzjonijiet bonarji ta' tilwim reali	32
iv) Konkluzjoni	34
2) Fuq il-ħames domanda preliminari	34
i) Fuq ir-rilevanza ta' vantaġġi li jirriżultaw minn ftehim għall-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) TFUE	36
ii) Fuq ir-rilevanza tal-vantaġġi li jirriżultaw minn ftehim għall-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan skont l-Artikolu 101(1) TFUE	37
iii) Konkluzjoni	41
c) Fuq il-kunċett ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-effett (is-sitt domanda preliminari)	41
1) Fuq il-kriterji għall-evalwazzjoni tal-effetti fuq il-kompetizzjoni ta' ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim dwar il-privattiva fil-qasam farmaċewtiku	42
2) Fuq ir-rekwiżit ta' effetti sinjifikattivi fuq l-andament tal-kompetizzjoni	45

3) Konklużjoni	46
2. Fuq l-Artikolu 102 TFUE	46
a) Fuq id-definizzjoni tas-suq rilevanti (is-seba' domanda preliminari)	47
1) Fuq il-portata tas-seba' domanda preliminari	47
2) Fuq l-inkluzjoni tal-prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina għall-finijiet tad-determinazzjoni tas-suq rilevanti	49
3) Konklużjoni	51
b) Fuq l-abbuż minn pożizzjoni dominanti (it-tmien sal-għaxar domanda preliminari)	52
1) Fuq il-klassifikazzjoni tal-konkluzjoni ta' ftehim wiehed jew iktar ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim dwar il-privattiva bħala abbuż minn pożizzjoni dominanti (it-tmien u d-disa' domanda kif ukoll il-paragrafu (a) tal-għaxar domanda preliminari)	52
i) Fuq ir-rabta tal-applikazzjoni tal-Artikoli 101 u 102 TFUE	53
ii) Fuq il-konkluzjoni tal-ftehimiet ikkonċernati fil-kawża prinċipali bħala użu ta' mezz differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu minn GSK	54
iii) Fuq il-konkluzjoni tal-ftehimiet ikkonċernati fil-kawża prinċipali minn GSK bħala mezz ta' natura li jinfluwenza l-istruttura tas-suq ikkonċernat b'mod li jxekkel jew saħansitra jelimina l-kompetizzjoni li jifdal fih	55
iv) Konklużjoni	56
2) Fuq il-vantaġġi mogħtija mill-ftehimiet ikkonċernati fil-kawża prinċipali (il-paragrafi (b) u (c) tal-għaxar domanda preliminari)	56
i) Fuq l-obbligu li jittiehdu inkunsiderazzjoni l-vantaġġi allegati	57
ii) Fuq il-possibbiltà li jiġi ġġustifikat aġir li jista' jaqa' taħt il-projbizzjoni stabbilita fl-Artikolu 102 TFUE	57
iii) Konklużjoni	59
VI. Konklużjoni	59

I. Introduzzjoni

1. Ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwima dwar privattiva fil-qasam farmaċewtiku jista' jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jew minhabba l-effett, u l-konkluzjoni tiegħu, eventwalment flimkien mal-konkluzjoni ta' ftehimiet oħra, tista' tikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti?

2. Huwa hekk li tista' tingabar fil-qosor l-essenza tal-ghaxar domandi maghmula mill-Competition Appeal Tribunal (il-Qorti tal-Appell tal-Kompetizzjoni, ir-Renju Unit, iktar 'il quddiem iċ-“CAT”) lill-Qorti tal-Ġustizzja fil-kuntest ta' din il-proċedura għal deċiżjoni preliminari. Dawn id-domandi saru waqt kawża, quddiem iċ-CAT, bejn minn naħa Generics (UK) Ltd (iktar 'il quddiem “GUK”) u manifatturi oħra ta' prodotti mediċinali² u min-naħa l-oħra l-Competition and Markets Authority (l-Awtorità tal-Kompetizzjoni u tas-Swieq, ir-Renju Unit, iktar 'il quddiem iċ-“CMA”) dwar tliet ftehimiet konklużi minn GlaxoSmithKline plc (iktar 'il quddiem “GSK”) mal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi IVAX Pharmaceuticals UK (iktar 'il quddiem “IVAX”), GUK u Alpharma.

3. Il-ftehimiet inkwistjoni kienu ġew konklużi bħala ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim fil-qasam tal-privattivi li, fir-rigward ta' GUK u Alpharma, kienu diġà taw lok għall-preżentata ta' proċeduri ġudizzjarji. Skont il-ftehimiet GUK u Alpharma, il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kkonċernati impenjaw ruħhom b'mod partikolari li ma jidhlux fis-suq bil-prodotti tagħhom matul il-perijodu miftiehem, filwaqt li GSK impenjat ruħha li twettaq trasferimenti sinjifikattivi ta' valur favur tagħhom.

4. Skont iċ-CMA, dawn il-ftehimiet kellhom l-għan li jincattivaw lil dawn il-manifatturi ta' prodotti ġeneriċi sabiex jabbandunaw l-isforzi tagħhom sabiex jidhlu fis-suq b'mod indipendenti matul il-perijodu miftiehem u għalhekk dawn kienu jixbhu ftehimiet ta' esklużjoni mis-suq ipprojbti mill-Artikolu 101 TFUE, filwaqt li l-konklużjoni tagħhom minn GSK kienet tikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE. GSK u l-manifatturi ta' prodotti ġeneriċi jsostnu, għall-kuntrarju, li l-ftehimiet inkwistjoni ma jistgħux jinftehem bħala li jikkostitwixxu ksur tad-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni.

5. Din il-kawża għalhekk tidhol fil-kuntest tal-kawżi Lundbeck³ u Servier⁴, li bħalissa huma pendenti quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, li fihom il-Kummissjoni Ewropea kkonstatat li ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim fil-qasam tal-privattivi kienu jikkostitwixxu ksur tal-Artikolu 101 u, fir-rigward ta' Servier, tal-Artikolu 102 TFUE. Il-konstatazzjonijiet tal-Qorti tal-Ġustizzja f'din il-proċedura għalhekk jistabbilixxu wkoll direzzjoni li għandha tiġi segwita f'dawn il-kawżi.

II. Il-kuntest ġuridiku

6. L-Artikolu 2 tal-Kapitolu 1 tal-UK Competition Act 1998 (il-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni) jipprovdi:

“Ftehimiet [...] [li għandhom bħala għan jew bħala effett] il-prevenzjoni, ir-restrizzjoni jew id-distorsjoni tal-kompetizzjoni

2 Jigifieri GlaxoSmithKline plc, Xellia Pharmaceuticals ApS, Alpharma, LLC, Actavis UK Ltd u Merck KGaA.

3 Ara d-deċiżjoni tal-Kummissjoni C(2013) 3803 final tad-19 ta' Ġunju 2013 dwar proċedura għall-applikazzjoni tal-Artikolu 101 TFUE u tal-Artikolu 53 tal-Ftehim ŻEE (Kawża AT.39226 – Lundbeck); din id-deċiżjoni kienet is-sugġett tas-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, attwalment taht appell, fil-kawżi Sun Pharmaceutical Industries u Ranbaxy (UK) vs Il-Kummissjoni (T-460/13, mhux ippubblikata, EU:T:2016:453; Kawża C-586/16 P, pendenti), Arrow Group u Arrow Generics vs Il-Kummissjoni (T-467/13, mhux ippubblikata, EU:T:2016:450; Kawża C-601/16 P, pendenti), Generics (UK) vs Il-Kummissjoni (T-469/13, mhux ippubblikata, EU:T:2016:454; Kawża C-588/16 P, pendenti), Merck vs Il-Kummissjoni (T-470/13, mhux ippubblikata, EU:T:2016:452; Kawża C-614/16 P, pendenti), Xellia Pharmaceuticals u Alpharma vs Il-Kummissjoni (T-471/13, mhux ippubblikata, EU:T:2016:460; Kawża C-611/16 P, pendenti) u Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449; Kawża C-591/16 P, pendenti).

4 Ara d-deċiżjoni tal-Kummissjoni C(2014) 4955 final tad-9 ta' Lulju 2014 dwar proċedura għall-applikazzjoni tal-Artikoli 101 u 102 TFUE (Kawża AT.39612 – Périndopril (Servier)); din id-deċiżjoni kienet is-sugġett tas-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tat-12 ta' Diċembru 2018, attwalment taht appell, fil-kawżi Biogaran vs Il-Kummissjoni (T-677/14, EU:T:2018:910; Kawża C-207/19 P, pendenti), Teva UK *et* vs Il-Kummissjoni (T-679/14, mhux ippubblikata, EU:T:2018:919; Kawża C-198/19 P, pendenti), Lupin vs Il-Kummissjoni (T-680/14, mhux ippubblikata, EU:T:2018:908; Kawża C-144/19 P, pendenti), Mylan Laboratories u Mylan vs Il-Kummissjoni (T-682/14, mhux ippubblikata, EU:T:2018:907; Kawża C-197/19 P, pendenti), Krka vs Il-Kummissjoni (T-684/14, mhux ippubblikata, EU:T:2018:918; Kawża C-151/19, pendenti), Servier *et* vs Il-Kummissjoni (T-691/14, EU:T:2018:922; Kawża C-176/19 P u C-201/19 P, pendenti), Niche Generics vs Il-Kummissjoni (T-701/14, mhux ippubblikata, EU:T:2018:921; Kawża C-164/19 P, pendenti) u Unichem Laboratories vs Il-Kummissjoni (T-705/14, mhux ippubblikata, EU:T:2018:915; Kawża C-166/19 P, pendenti).

(1) [...], il-ftehimiet kollha bejn impriži, id-deċiżjonijiet kollha ta' assoċjazzjonijiet bejn impriži u l-prattiki kollha miftiehma li:

(a) jistgħu jaffettwaw il-kummerċ fir-Renju Unit, u

(b) ikollhom bħala għan jew bħala effett il-prevenzjoni, ir-restrizzjoni jew id-distorsjoni tal-kompetizzjoni fir-Renju Unit,

huma pprojbiti sakemm id-dispożizzjonijiet ta' din il-parti ma jipprevedux mod ieħor.

(2) Is-Subtaqsima 1 tapplika b'mod partikolari għal kull ftehim, kull deċiżjoni u kull Prattika li jikkonsistu fi:

[...]

(b) il-limitazzjoni jew il-kontroll tal-produzzjoni, tas-swieq, tal-iżvilupp tekniku jew tal-investment;

(c) it-tqassim tas-swieq jew it-tqassim ta' fonti ta' provvista;

[...]”

7. L-Artikolu 18 tal-Kapitolu 2 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni jipprovdi:

“Abbuż minn pożizzjoni dominanti

(1) [...], sa fejn il-kummerċ fir-Renju Unit jista' jiġi milqut, huwa pprojbit il-fatt li impriża waħda jew iktar tuża pożizzjoni dominanti fis-suq b'mod abbużiv.

(2) Dawn il-prattiki jistgħu, b'mod partikolari, jikkostitwixxu abbuż jekk jikkonsistu fi:

[...]

(b) il-limitazzjoni tal-produzzjoni, tas-swieq jew tal-iżvilupp tekniku b'mod li tippregudika lill-konsumaturi;

[...]”

8. L-Artikolu 60 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni jistabbilixxi:

“Prinċipji li għandhom jiġu applikati sabiex tittiehed deċiżjoni dwar il-kwistjonijiet

(1) Dan l-artikolu għandu l-għan li jiżgura, sa fejn huwa possibbli, (billi jittiehdu inkunsiderazzjoni d-differenzi kollha rilevanti bejn id-dispożizzjonijiet ikkonċernati), li l-kwistjonijiet li jaqgħu taħt din il-parti, dwar il-kompetizzjoni fir-Renju Unit, jiġu ttrattati b'mod konformi mat-trattament ta' kwistjonijiet korrispondenti fid-dritt tal-Unjoni relatati mal-kompetizzjoni fi hdan l-Unjoni Ewropea.

(2) Kull darba li qorti teżamina kwistjoni relatata ma' din il-parti, hija għandha taġixxi (sa fejn dan ikun kompatibbli mad-dispożizzjonijiet ta' din il-parti u indipendentement minn jekk il-qorti hijiex marbuta jew le li ttipproċedi b'dan il-mod) b'mod li tiggarantixxi li ma teżistix inkompatibbiltà bejn:

(a) il-prinċipji applikati u d-deċiżjoni mogħtija mill-qorti meta tiddeċiedi dwar din il-kwistjoni; u

- (b) il-prinċipji stabbiliti mit-Trattat u mill-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni kif ukoll minn kull deċiżjoni rilevanti tal-Qorti tal-Ġustizzja, li huma applikabbli meta tingħata deċiżjoni fuq kwistjoni korrispondenti li taqa' taht id-dritt tal-Unjoni.
- (3) Il-qorti barra minn hekk għandha tiegħu inkunsiderazzjoni d-deċiżjonijiet jew id-dikjarazzjonijiet rilevanti tal-Kummissjoni.”

III. Il-fatti li wasslu għall-kawża

9. Il-parossetina hija prodott mediċinali kontra d-dipressjoni mogħti biss b'riċetta medika li jappartjeni għall-grupp ta' inibituri selettivi tal-assorbiment mill-ġdid tas-serotonina (iktar 'il quddiem l-“ISRS”). Il-parossetina għet ikkummerċjalizzata fir-Renju Unit mil-laboratorju ta' verżjonijiet tal-bidu GSK bid-denominazzjoni kummerċjali ta' “Seroxat”. Matul il-perijodu rilevanti, GSK ipproduċiet Seroxat f'dożi ta' 20 u ta' 30 mg, iżda d-doża ta' 20 mg kienet l-iktar waħda sinjifikattiva u dik preskritta l-iktar ta' spiss.

10. Il-protezzjoni tal-privattiva għall-molekula ta' kloridrat ta' parossetina, l-ingredjent farmaċewtiku attiv (iktar 'il quddiem l-“IPA”) ta' dan il-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu, skadiet f'Jannar 1999. Barra minn hekk, id-dritt ta' GSK għall-esklużività tad-data relatata ma' dan l-IPA ntemm f'Diċembru 2000, u b'hekk il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi setgħu jitolbu awtorizzazzjoni ta' tqegħid fis-suq (iktar 'il quddiem “ATS”) skont proċedura mqasra⁵.

11. F'dak iż-żmien, GSK kisbet sensiela ta' privattivi “sekondarji”, fosthom il-privattiva GB 2 297 550 li kienet tkopri erba' polimorfi ta' kloridrat ta' parossetina anidruża u l-proċess ta' manifattura tagħhom (iktar 'il quddiem il-“privattiva għall-anidru”). Mahruġa fl-1997, din il-privattiva sussegwentement għet iddikjarata parzjalment invalida mill-High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (patents court) (il-Qorti Għolja tal-Ġustizzja (Ingilterra u Wales), Sezzjoni tal-Ekwità (Awla tal-Privattivi), ir-Renju Unit, iktar 'il quddiem l-“Awla tal-Privattivi”) u, sa fejn din baqgħet valida, skadiet fl-2013.

12. Sa minn nofs is-sena 2000, GSK kienet informata li diversi manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kellhom l-intenzjoni li jidhlu fis-suq Brittaniku bil-parossetina ġenerika. Għalhekk, IVAX kienet ipprezentat applikazzjoni għal ATS fl-Irlanda u kisbet minn BASF AG l-IPA tal-parossetina li fuq il-bażi tiegħu kienet għet ipprezentata din l-applikazzjoni, GUK kienet kisbet ATS għall-parossetina fid-Danimarka f'April 2001 u Alpharma kienet ipprezentat applikazzjoni għal ATS fir-Renju Unit fit-30 ta' Mejju 2001.

13. F'dan il-kuntest, GSK ikkonkludiet tliet ftehimiet mal-laboratorji kkonċernati.

A. Il-ftehimiet konklużi minn GSK

1. Il-Ftehim IVAX

14. L-ewwel ftehim, konkluż minn GSK ma' IVAX fit-3 ta' Ottubru 2001 u li ntemm fid-29 ta' Ġunju 2004 (iktar 'il quddiem il-“Ftehim IVAX”), kien jindika lil IVAX bħala, fil-limitu ta' 770 000 kaxxa kull sena, id-“distributur esklużiv” fir-Renju Unit tal-kloridrat ta' parossetina ta' 20 mg f'kaxxi ta' 30 pillola bil-ghan tal-bejgħ tiegħu bħala prodott ġeneriku awtorizzat, inkambju għal kumpens promozzjonali annwali ta' 3.2 miljun lira sterlina (GBP). Il-prezz tal-kunsinna li bih GSK

⁵ Ara, dwar il-kuntest ġuridiku fir-rigward ta' dan tal-aħħar, is-sentenza tat-28 ta' Ġunju 2017, Novartis Europharm vs Il-Kummissjoni (C-629/15 P u C-630/15 P, EU:C:2017:498, punti 2 *et seq.*).

kellha tipprovdi l-prodott lil IVAX, kif sussegwentement emendat, kien inizjalment ta' GBP 8.45 għal kull kaxxa u kien previst b'mod partikolari li IVAX kellha d-dritt li xxolji l-ftehim mingħajr preavviż fil-każ li prodott ġeneriku li kien fih il-kloridrat ta' parossetina bħala sustanza attiva kien tqiegħed fis-suq għal tlett ijiem konsekuttivi għal prezz ta' GBP 8.45 jew inqas.

2. Il-Ftehim GUK

15. It-tieni ftehim ġie konkluż minn GSK ma' GUK fit-13 ta' Marzu 2002 (iktar 'il quddiem il-“Ftehim GUK”). Inizjalment previst għal perijodu ta' tliet snin, dan intemm fl-1 ta' Lulju 2004. Dan segwa avvenimenti differenti: qabel kollox, proċedimenti ta' revoka mressqa fis-27 ta' Lulju 2001 minn BASF kontra GSK dwar il-privattiva tagħha għall-anidru; sussegwentement, it-tnedija minn GSK, fit-18 ta' Settembru 2001, ta' proċedura ta' ksur relatata mal-istess privattiva kontra GUK, li fiha din tal-aħhar qajmet l-invalidità tal-imsemmija privattiva; u finalment l-adozzjoni mill-Awla tal-Privattivi, fit-23 ta' Ottubru 2001, ta' ordni provviżorja li tipprojbixxi lil GUK milli tidhol fis-suq, meta GSK tkun tat cross-undertaking in damages⁶.

16. Fl-4 ta' Diċembru 2001, l-Awla tal-Privattivi ddeċidiet li l-kawżi BASF u GUK, li t-tnejn li huma kienu jikkonċernaw il-privattiva għall-anidru, jingħaqdu fis-seduta tax-xahar ta' Marzu tas-sena ta' wara. Fit-13 ta' Marzu 2002, lejlet l-imsemmija seduta, GSK u GUK waslu għall-ftehim inkwistjoni, dwar it-tnehhija tal-ordni u tal-cross-undertaking in damages, ir-rinunzja għat-talbiet kollha għal kumpens għad-dannu u s-sospensjoni tal-kawża. Barra minn hekk, skont dan il-ftehim, GSK kellha tixtri l-ħażna kollha ta' GUK ta' parossetina ġenerika intiża għall-bejgħ fir-Renju Unit għal ammont ta' 12.5 miljun dollaru Amerikan (USD), thallas 50 % tal-ispejjeż tal-proċedura ta' GUK sa ammont massimu ta' GBP 0.5 miljun, timplimenta ftehim ta' subdistribuzzjoni ma' IVAX favur GUK (iktar 'il quddiem il-“kuntratt ta' provvista IVAX-GUK”) u thallas lil GUK kumpens ta' kummerċjalizzazzjoni annwali ta' GBP 1.65 miljun; inkambju, GUK u l-kumpanniji kollha tal-grupp Merck kienu impenjaw ruhhom li ma jibqgħux jimmanifatturaw, jimportaw u jipprovdu kloridrat ta' parossetina fir-Renju Unit waqt li l-kuntratt ta' provvista IVAX-GUK ikun fis-sehħ.

17. Dan il-kuntratt ta' provvista IVAX-GUK, li daħal fis-sehħ fl-14 ta' Marzu 2002 u li ġie konkluż għal perijodu ta' tliet snin, kien jipprevedi li IVAX tikkunsinna 750 000 kaxxa ta' parossetina ta' 20 mg għal kull sena bil-prezz ta' GBP 8.45 lil GUK u kien jinkludi garanzija ta' profitt fis-sens li jekk il-prezz medju nett tal-bejgħ ta' din il-parossetina minn GUK jaqa' taht GBP 12.25 għal kull kaxxa, IVAX thallasha s-somma neċessarja sabiex il-profitt tagħha ma jinżilx taht il-marġni ta' GBP 3.80 għal kull kaxxa. Barra minn hekk, kien ġie miftiehem li l-ftehim seta' jintemm qabel it-terminu inizjalment previst jekk il-prezz tas-suq ta' kaxxa tal-parossetina jinżel taht GBP 8.45 għal mill-inqas tliet xhur konsekuttivi matul it-tielet sena kuntrattwali jew sussegwentement. Fl-istess żmien tal-konklużjoni tal-kuntratt ta' provvista IVAX-GUK, GSK u IVAX emendaw il-ftehim IVAX sabiex jadattawh kif xieraq.

3. Il-Ftehim Alpha

18. It-tielet ftehim, konkluż minn GSK ma' Alpha fit-12 ta' Novembru 2002 u li ntemm fit-13 ta' Frar 2004 (iktar 'il quddiem il-“Ftehim Alpha”), inizjalment konkluż għal perijodu ta' sena u li sussegwentement ġie estiż għal sena oħra, kien isegwi l-kisba, minn Alpha, ta' ATS għall-parossetina fir-Renju Unit, azzjoni ta' ksur imressqa minn GSK kontra Alpha, l-impenn ġudizzjarju meħud minn Alpha li ma tbighx parossetina fir-Renju Unit qabel l-ghoti tas-sentenza f'din il-proċedura li fiha kienet ġiet iffissata seduta għal Diċembru 2002, kif ukoll cross-undertaking in damages mogħti minn GSK.

⁶ Jigifieri l-impenn li jiġi osservat kull digriet tal-Awla tal-Privattivi jekk din tiddeċiedi sussegwentement li l-ordni ppreġudikat lil GUK li jkollha tingħata kumpens għad-dannu.

19. Il-ftehim Alparma kien jirrigwarda t-tneħħija tal-impenn ta' Alparma u tal-cross-undertaking in damages ta' GSK kif ukoll iċ-ċaħda tal-invokazzjonijiet ta' din tal-aħħar. Barra minn hekk, dan kien jipprevedi l-konkluzjoni ta' ftehim ta' subdistribuzzjoni bejn IVAX u Alparma dwar il-provvista lil din tal-aħħar ta' 500 000 kaxxa (li sussegwentement saru 620 000 kaxxa) ta' parossetina ta' 20 mg (iktar 'il quddiem il-“kuntratt ta' provvista IVAX-Alparma”) kif ukoll diversi trasferimenti ta' valur min-naħa ta' GSK favur Alparma, jiġifieri: il-ħlas ta' GBP 0.5 miljun għall-ispejjeż legali fil-proċedura, ħlas uniku ta' GBP 3 miljun li jirrigwarda l-ispejjeż ta' produzzjoni u ta' preparazzjoni għat-tnedija tal-parossetina fis-suq Brittaniku, “kumpens ta' kummerċjalizzazzjoni” ta' GBP 100 000 kull xahar kif ukoll possibbiltà ta' xiri ta' ċerti prodotti ta' GSK li għandha tiggarrantixxi t-trasferiment lil Alparma ta' somma minima ta' GBP 500 000. Bħala korrispettiv, Alparma impenjat ruħha li la timmanifattura, la timporta u lanqas tipprovdi kloridrat ta' parossetina fir-Renju Unit minbarra dak li tixtri minghand IVAX jew li jiġi mmanifatturat minn GSK.

20. Fl-20 ta' Novembru 2002, IVAX u Alparma kkonkludew il-kuntratt ta' provvista IVAX-Alparma previst fil-Ftehim Alparma. Dan il-kuntratt seta' jiġi xolt permezz ta' terminu ta' preavviż ta' xahar fil-każ tal-formazzjoni ta' “suq ġeneriku” jew tal-waqfien “bi skadenza, ċessjoni, rinunzja, jew oħrajn” tal-invokazzjoni tal-proċess fil-privattiva għall-anidru. F'dan il-kuntest, il-formazzjoni ta' suq ġeneriku kienet ikkunsidrata li seħhet meta l-prezz medju ta' kull xahar tal-parossetina bl-eċċezzjoni ta' dik mibjugħa minn GSK u Alparma jkun niżel taħt GBP 9.50 għal kull kaxxa jew meta prodott ta' parossetina ta' 20 mg kien mibjugħ taħt titolu ieħor milli permezz ta' awtorizzazzjoni ta' tqegħid fis-suq ta' GSK. Barra minn hekk, kien previst li jekk, matul ix-xahrejn wara n-notifika ta' tali xoljiment, il-prezz medju tal-parossetina jinżel taħt GBP 8.45, IVAX tħallas lil Alparma d-differenza bejn GBP 8.45 u dan il-prezz medju, b'limitu ta' GBP 200 000. Fl-istess żmien tal-konkluzjoni tal-kuntratt ta' provvista IVAX-Alparma, GSK u IVAX emendaw il-ftehim IVAX sabiex jadattawh kif xieraq.

B. Kunsiderazzjonijiet oħra u sussegwenti relatati mal-privattiva għall-anidru u formazzjoni ta' suq ġeneriku

21. Qabel l-implimentazzjoni tal-ftehimiet IVAX, GUK u Alparma, is-suq Brittaniku tal-parossetina kien ikkaratterizzat mill-preżenza ta' importazzjonijiet paralleli ta' parossetina minn Stati Membri oħra tal-Unjoni. Tali importazzjonijiet paralleli huma spjegati mill-fatt li hemm, b'mod partikolari minhabba d-diversi livelli ta' dħul u sistemi ta' regolazzjoni, differenzi bejn il-prezzijiet tal-prodotti mediċinali fl-Istati Membri. Għaldaqstant, qabel it-tqegħid għad-dispożizzjoni ta' verżjonijiet ġeneriċi ta' ċertu prodott mediċinali fi Stat Membru, tista' tħalli profitt l-importazzjoni ta' prodott mediċinali bi trade mark ta' Stati Membri oħra u l-bejgħ tagħhom bi prezz inqas minn dak applikat fl-Istat Membru ta' importazzjoni. Għalhekk, minn Settembru 2001, l-importazzjonijiet paralleli kienu jirrappreżentaw madwar 30 sa 40 % tal-parossetina mahruġa fir-Renju Unit u kienu mibjugħa bi prezz ftit irħas minn Seroxat ta' GSK. Dawn l-importazzjonijiet paralleli madankollu kienu jikkonċernaw biss id-doża ta' parossetina ta' 20 mg, mhux dik ta' 30 mg.

22. Skont il-ftehimiet IVAX, GUK u Alparma, dawn il-kumpanniji ta' prodott mediċinali ġeneriċi kienu jiġu fornuti fi kwantitajiet kbar iżda limitati ta' parossetina ġenerika mmanifatturata minn GSK, li huma setgħu jbigħu taħt it-trade marks tagħhom stess u li huma kienu jiffatturaw għal madwar il-prezz applikat għall-importazzjonijiet paralleli. Sussegwentement, bejn Novembru 2001 u Novembru 2003, IVAX, GUK u Alparma kisbu madwar 60 punt perċentwali fis-suq tal-parossetina ta' 20 mg, billi kwazi ssostitwixxew l-importazzjonijiet paralleli kollha (sa madwar 30 punt perċentwali) kif ukoll parti minn Seroxat ta' GSK (sa madwar 30 punt perċentwali wkoll). Din il-bidla fl-istruttura tas-suq wasslet għal tnaqqis tal-prezz medju ġenerali pponderat tal-parossetina ta' 20 mg b'massimu ta' 4 %. Għall-kuntrarju, il-ftehimiet ma kellhom l-ebda effett fuq il-bejgħ tal-parossetina ta' 30 mg imwettaq minn GSK.

23. Il-parossetina kienet prodott mediċinali rrimborsat mill-UK National Health Service (is-Servizz Nazzjonali tas-Saħħa Brittaniku, iktar 'il quddiem in-“NHS”). Is-sistema ta' rimbors tan-NHS kienet tinkludi kategoriji differenti fosthom il-kategoriji C u A għall-prodotti mediċinali mhux faċilment u faċilment disponibbli rispettivament taħt forma ġenerika. Sussegwentement għall-kunsinna ta' parossetina ġenerika konformement mal-Ftehim IVAX, il-parossetina ta' 20 mg, inizjalment ikklassifikata fil-kategorija C, għaddiet għall-kategorija A mill-1 ta' Ġunju 2002. Dan wassal għal tnaqqis immedjat ta' 12 % tal-prezz ta' rimbors skont it-tabelli tan-NHS, tnaqqis ulterjuri ta' 3 % ta' dan il-prezz bejn Ġunju u Novembru 2002 kif ukoll tnaqqis korrispondenti tal-ispejjeż sostnuti min-NHS.

24. Is-sentenza fil-proċedimenti ta' revoka tal-privattiva għall-anidru mibdija minn BASF⁷ ingħatat fit-12 ta' Lulju 2002. Din ikkonkludiet dwar l-invalidità tal-parti l-kbira tal-invokazzjonijiet ta' prodott f'din il-privattiva, iżda dwar il-validità ta' żewġ invokazzjonijiet ta' proċess.

25. Fit-30 ta' Lulju 2002, Apotex, manifattur iehor ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, kisbet ATS għall-parossetina fir-Renju Unit u nediet, flimkien mad-distributuri tagħha Neolab u Waymade, proċedimenti oħra ta' revoka fir-rigward tal-privattiva għall-anidru, u GSK bdiet proċedura ta' ksur tal-privattiva kontra dawn it-tliet kumpanniji. Fil-5 ta' Diċembru 2003, l-Awla tal-Privattivi ddecidiet li l-invokazzjonijiet tal-privattiva li ma kinux ġew invalidati mis-sentenza fil-kawża BASF ma nkisrux mill-proċess użat minn Apotex, u dan ġie kkonfermat fl-appell⁸. Sussegwentement, Neolab u Waymade dahlu fis-suq fl-aħħar tax-xahar ta' Diċembru 2003 bħala distributuri ta' Apotex bil-parossetina ta' 20 mg, u dan fetaħ is-suq ġeneriku tal-parossetina.

26. Alpharma għalhekk xoljiet il-kuntratt ta' provvista IVAX-Alpharma u b'hekk temmet il-Ftehim Alpharma b'effett mit-13 ta' Frar 2004, u dahlet fis-suq bil-parossetina tagħha stess ta' 20 u 30 mg minn Frar 2004. GUK sussegwentement temmet il-kuntratt ta' provvista IVAX-GUK fil-25 ta' Ġunju 2004, u dan kien itemm ukoll il-projbizzjoni tagħha ta' bejgħ ta' parossetina skont il-Ftehim GUK. Finalment, fid-29 ta' Ġunju 2004, IVAX u GSK temmew il-Ftehim IVAX.

27. Id-dhul indipendenti tal-parossetina ġenerika fis-suq mill-aħħar tal-2003 kellu effett sinjifikattiv fuq il-prezzijiet. Għalhekk, il-prezzijiet tal-parossetina ta' 20 mg naqsu b'34 % fl-ewwel tliet xhur wara dan id-dhul, u b'69 % fis-sena ta' wara, filwaqt li l-prezz tal-parossetina ta' 30 mg kien naqas b'madwar 66 % f'Diċembru 2005. Il-prezzijiet medji tal-parossetina ta' 20 u 30 mg kienu naqsu b'madwar 74 % f'Diċembru 2005.

C. Id-deċiżjoni taċ-CMA u l-proċedura quddiem iċ-CAT

28. Fit-12 ta' Frar 2016, iċ-CMA adottat id-deċiżjoni kontenzjuża fil-kawża prinċipali (iktar 'il quddiem id-“deċiżjoni taċ-CMA”)⁹, li skontha hija kkonstatat

- 1) li GSK kellha pożizzjoni dominanti fis-suq tal-parossetina u li hija kienet abbużat minn din il-pożizzjoni bi ksur tal-projbizzjoni prevista mill-Kapitolu 2 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni billi kkonkludiet il-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma;
- 2) li GSK u GUK kif ukoll il-kumpannija omm ta' din tal-aħħar, Merck, kienu kisru l-projbizzjoni prevista fil-Kapitolu 1 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni kif ukoll, għall-perijodu wara l-1 ta' Mejju 2004, l-Artikolu 101 TFUE billi kkonkludew il-Ftehim GUK; u

⁷ Ara iktar 'il fuq il-punti 15 u 16 ta' dawn il-konklużjonijiet.

⁸ Barra minn hekk, il-validità tal-invokazzjonijiet ta' proċess tal-privattiva għall-anidru meqjusa validi fil-proċedura BASF (punt 24 ta' dawn il-konklużjonijiet) giet ikkonfermata mill-ġdid fl-appell (iżda mhux fl-ewwel istanza) f'din il-proċedura Apotex (ara l-punti 47 sa 49 u n-nota ta' qiegħ il-paġna 14 tas-sentenza taċ-CAT, u l-punti 3.135 u 3.136 tad-deċiżjoni taċ-CMA).

⁹ Referenza: CE-9531/11.

- 3) li GSK u l-kumpanniji tal-grupp Alpha, jgħid li Actavis, Xellia u Alpha LLC, kienu kisru l-projbizzjoni prevista fil-Kapitolu 1 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni billi kkonkludew il-Ftehim Alpha;
- 4) barra minn hekk, iċ-CMA imponiet fuq dawn il-kumpanniji sanzjonijiet pekunjarji f'ammont totali ta' GBP 44.99 miljun minhabba l-ksur ikkonstatat.

29. Barra minn hekk, iċ-CMA kkonkludiet li ma kienx hemm lok li jiġi ssanzjonat il-Ftehim IVAX abbażi tal-projbizzjoni ta' ftehimiet antikompetittivi, b'mod partikolari peress li dan kien eskluż mill-kamp ta' applikazzjoni tal-Kapitolu 1 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni bis-saħħa ta' leġislazzjoni nazzjonali dwar ir-restrizzjonijiet vertikali applikabbli fiż-żmien rilevanti, li tħassret sussegwentement¹⁰.

30. Il-kumpanniji ssanzjonati ppreżentaw rikorsi kontra d-deċiżjoni ta' iċ-CMA quddiem iċ-CAT. Din tal-aħħar tirrileva għalhekk li, fil-kuntest ta' dawn ir-rikorsi, hija għandha tiddeċiedi, fost l-oħrajn, dwar jekk, b'riferiment għad-dritt tal-Unjoni, GSK, minn naħa, u GUK, Alpha u IVAX, min-naħa l-oħra, kinux kompetituri potenzjali għall-provvista tal-parossetina fir-Renju Unit fiż-żmien rilevanti; jekk il-ftehimiet konkluzi bejn GSK u, rispettivament, GUK u Alpha, ikkostitwixxew restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan u minhabba l-effett; liema kien is-suq ta' prodotti rilevanti li fih GSK ipprovdiet il-parossetina sabiex jiġi ddeterminat jekk hija kellhiex pożizzjoni dominanti; u jekk il-prattika ta' GSK ikkostitwixxietx abbuż minn pożizzjoni dominanti.

31. Fir-rigward tal-kwistjonijiet marbuta mal-Artikolu 101 TFUE, b'mod partikolari fir-rigward tal-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali u ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan, iċ-CAT tikkonstata li dawn diġà taw lok għal diversi sentenzi tal-Qorti Ġenerali fil-kawża Lundbeck *et*¹¹, attwalment taht appell, fejn ir-rikorrenti kollha jikkontestaw ir-rilevanza fil-każ ineżami. Barra minn hekk, hija tikkunsidra li l-modalitajiet ta' evalwazzjoni ta' restrizzjoni minhabba l-effett, li huma s-suġġett tas-sitt domanda preliminari kif ukoll tad-deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-kawża Servier¹², għadhom incerti. Fir-rigward tal-kwistjonijiet dwar l-Artikolu 18 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni, li jikkorrispondu għall-Artikolu 102 TFUE, li huwa wkoll is-suġġett tad-deċiżjoni tal-Kummissjoni fil-kawża Servier, iċ-CAT tirrileva li għet adita bi kwistjonijiet ta' dritt godda kemm fir-rigward tad-definizzjoni tas-suq rilevanti kif ukoll tal-konstatazzjoni ta' abbuż possibbli minn pożizzjoni dominanti u tal-gustifikazzjonijiet possibbli għalih.

IV. Il-proċedura quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja u d-domandi preliminari

32. Huwa f'dawn iċ-ċirkustanzi li iċ-CAT, permezz ta' sentenza tat-8 ta' Marzu 2018 (iktar 'il quddiem is-"sentenza ta' iċ-CAT")¹³, li waslet, flimkien mad-domandi preliminari u espożizzjoni tar-rikorsi prinċipali u tal-fatti prinċipali tal-kawża, fil-Qorti tal-Ġustizzja fis-7 ta' Mejju 2018, iddeċidiet li tissospendi l-proċeduri quddiemha u li tagħmel lill-Qorti tal-Ġustizzja d-domandi preliminari li ġejjin:

"Kompetizzjoni potenzjali

10 The Competition Act 1998 (Land and Vertical Agreements Exclusion) Order 2000 (l-Att tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni (Esklużjoni ta' Ftehimiet dwar l-Artijiet u Vertikali) Ordni 2000), SI 2000/310.

11 Ara iktar 'il fuq in-nota ta' qiegħ il-paġna 3 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

12 Ara iktar 'il fuq in-nota ta' qiegħ il-paġna 4 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

13 Referenza: [2018] CAT 4, kawża numri 1251-1255/1/12/16.

- 1) Għall-finijiet tal-Artikolu 101(1) TFUE, id-detentur ta' privattiva għal prodott farmaċewtiku u kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li qed tfittex li tidhol fis-suq b'verżjoni ġenerika tal-prodott mediċinali għandhom jitqiesu bħala kompetituri potenzjali meta l-partijiet ikunu f'tilwima *bona fide* dwar jekk il-privattiva hijiex valida u/jew il-prodott mediċinali ġeneriku jiksirx il-privattiva?
- 2) Ir-risposta għall-ewwel domanda tkun differenti jekk:
 - a) hemm proċeduri ġudizzjarji pendenti bejn il-partijiet għal din it-tilwima; u/jew
 - b) id-detentur tal-privattiva jkun kiseb digriet għal miżuri provviżorji li jipprevjeni lill-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli tniedi fis-suq il-prodott mediċinali ġeneriku tagħha sakemm dawn il-proċeduri jiġu deċiżi, u/jew
 - c) id-detentur tal-privattiva jqis lill-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi bħala kompetitur potenzjali?

Restrizzjoni minhabba l-għan

- 3) Meta jkun hemm proċeduri ġudizzjarji pendenti dwar il-validità ta' privattiva għal prodott farmaċewtiku u dwar jekk prodott mediċinali ġeneriku jiksirx din il-privattiva, u ma jkunx possibbli li tiġi ddeterminata l-probabbiltà li xi waħda mill-partijiet tkun ser tirbaħ f'dawn il-proċeduri, ikun hemm restrizzjoni għall-kompetizzjoni minhabba l-'għan' għall-finijiet tal-Artikolu 101(1) TFUE meta l-partijiet jaslu għal ftehim dwar din it-tilwima fejn:
 - a) il-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi taqbel li ma tidholx fis-suq bil-prodott mediċinali ġeneriku tagħha u li ma tkompli il-kontestazzjoni tagħha tal-privattiva matul it-tul tal-ftehim (li ma jkunx iktar mit-terminu li għadu ma skadiex tal-privattiva), u
 - b) id-detentur tal-privattiva jaqbel li jagħmel trasferiment ta' valur lill-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi f'ammont sostanzjalment ikbar mill-ispejjeż tal-litigazzjoni evitati (inklużi l-hin ta' ġestjoni u t-tharbit) u li ma jikkostitwix hla għal kwalunkwe oġġetti jew servizzi pprovvduti lid-detentur tal-privattiva?
- 4) Ir-risposta għat-tielet domanda tkun differenti jekk:
 - a) il-portata tar-restrizzjoni [tal-kompetizzjoni] fuq il-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ma tmurx lil hinn mill-portata tal-privattiva inkwistjoni; u/jew
 - b) l-ammont tat-trasferiment tal-valur lill-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jista' jkun inqas mill-profitt li kienet tagħmel kieku minflok rebhet fil-litigazzjoni dwar il-privattiva u daħlet fis-suq bi prodott mediċinali ġeneriku indipendenti?
- 5) Ir-risposti għat-tielet u r-raba' domanda jkunu differenti jekk il-ftehim jipprevedi l-provvista mid-detentur tal-privattiva lill-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ta' volumi sinjifikattivi iżda limitati ta' prodott mediċinali ġeneriku awtorizzat u dan il-ftehim:
 - a) ma jwassalx għal xi restrizzjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq il-prezzijiet mitluba mid-detentur tal-privattiva; iżda

- b) iġib xi benefiċċji lill-konsumaturi li ma kinux isehhu kieku d-detentur tal-privattiva rebah fil-litigazzjoni, iżda li huma ferm inqas mill-benefiċċji kompetittivi shaħ li jirriżultaw minn dħul ta' prodotti mediċinali ġeneriċi indipendenti li kien isehh kieku l-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi rebhet fil-litigazzjoni, jew dan huwa rilevanti biss għall-evalwazzjoni skont l-Artikolu 101(3) TFUE?

Restrizzjoni minħabba l-effett

- 6) Fiċ-ċirkustanzi spjegati fid-domandi tlieta sa hamsa, hemm restrizzjoni tal-kompetizzjoni 'bħala riżultat' għall-finijiet tal-Artikolu 101(1) TFUE jew sabiex ikun hemm tali restrizzjoni huwa meħtieġ li l-qorti tikkonstata li, fl-assenza ta' dan il-ftehim:
- a) il-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi probabbilment kienet tirbaħ fil-proċeduri dwar il-privattiva (jiġifieri l-probabbiltà li l-privattiva kienet valida u miksura kien inqas minn 50 %); alternattivament
- b) il-partijiet x'aktarx kienu jaslu għal ftehim inqas restrittiv (jiġifieri l-probabbiltà ta' ftehim inqas restrittiv kienet ta' iktar minn 50 %)?

Definizzjoni tas-suq

- 7) Meta prodott farmaċewtiku protett bi privattiva jkun terapewtikament sostitwibbli b'numru ta' prodotti mediċinali oħra fi klassi, u l-abbuż allegat għall-finijiet tal-Artikolu 102 TFUE jkun aġir mid-detentur tal-privattiva li effettivament jeskludi verżjonijiet ġeneriċi ta' dan il-prodott mediċinali mis-suq, huma dawn il-prodotti mediċinali ġeneriċi li għandhom jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-iskop tad-definizzjoni tas-suq rilevanti tal-prodott, għalkemm ma setgħux jidhlu fis-suq legalment qabel l-iskadenza tal-privattiva, jekk (li hija incerta) il-privattiva hija valida u miksura minn dawn il-prodotti mediċinali ġeneriċi?

Abbuż

- 8) Fiċ-ċirkustanzi msemmija fid-domandi tlieta sa hamsa iktar 'il fuq, jekk id-detentur tal-privattiva jinsab f'pożizzjoni dominanti, l-aġir tiegħu meta jidhol f'tali ftehim jikkostitwixxi abbuż fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE?
- 9) Ir-risposta għat-tmien domanda tkun differenti jekk id-detentur tal-privattiva jagħmel ftehim ta' dan it-tip mhux bħala soluzzjoni għal litigazzjoni attwali iżda sabiex jevita li tinbeda litigazzjoni?
- 10) Ir-risposta għat-tmien jew id-disa' domanda tkun differenti jekk:
- a) id-detentur tal-privattiva jsegwi strategija li jidhol f'diversi ftehimiet bħal dawn sabiex jipprekludi r-riskju ta' dħul mingħajr restrizzjoni ta' prodotti mediċinali ġeneriċi; u
- b) il-konsegwenza tal-ewwel ftehim bħal dan hija li minħabba l-istruttura tal-arrangamenti nazzjonali għar-rimbors mill-awtoritajiet tas-saħħa pubblika lill-ispjizeriji tal-ispejjeż tagħhom sabiex jixtru l-prodotti farmaċewtiċi, il-livell ta' rimbors għall-prodotti farmaċewtiku inkwistjoni jitnaqqas, bi ffrankar sostanzjali għall-awtoritajiet tas-saħħa pubblika (għalkemm dan huwa ffrankar li huwa ferm inqas minn dak li kien jirriżulta minn dħul ta' prodott mediċinali ġeneriku indipendenti wara eżitu pożittiv għall-kumpannija ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fil-litigazzjoni dwar il-privattivi); u
- c) dan l-iffrankar ma kienx il-motiv tal-partijiet meta daħlu f'xi wieħed mill-ftehimiet?"

33. Fl-20 ta' Novembru 2018, il-Qorti tal-Ġustizzja bagħtet liċ-CAT talba għal informazzjoni, li din tal-aħħar wiegħbet fis-17 ta' Diċembru 2018.

34. Fil-kuntest tal-proċedura quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, GUK, GSK, Xellia, Actavis, Merck, iċ-CMA u l-Kummissjoni pprezentaw osservazzjonijiet. Dawn l-istess partijiet kienu preżenti waqt is-seduta tad-19 ta' Settembru 2019.

V. Evalwazzjoni

35. Qabel ma jiġu ttrattati d-domandi preliminari magħmula miċ-CAT (taħt B), għandu jiġi ċċarat punt li jikkonċerna l-ġurisdizzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja sabiex tirrispondi għal dawn id-domandi (taħt A).

A. Fuq il-ġurisdizzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja sabiex tirrispondi għad-domandi taċ-CAT

36. Kif ġie indikat iktar 'il fuq¹⁴, huwa biss il-Ftehim GUK li ġie ssanzjonat miċ-CMA skont l-Artikolu 101 TFUE għall-perijodu wara l-1 ta' Mejju 2004¹⁵, filwaqt li l-Ftehim Alpharma, li ntemm qabel din id-data¹⁶, ġie ssanzjonat biss skont il-Kapitolu 1 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni. Bl-istess mod, GSK ġiet issanzjonata għal abbuż minn pożizzjoni dominanti biss skont il-Kapitolu 2 tal-imsemmija liġi, peress li iċ-CMA kkunsidrat li GSK kellha pożizzjoni dominanti biss sal-aħħar ta' Novembru 2003¹⁷.

37. Madankollu, il-Qorti tal-Ġustizzja għandha ġurisdizzjoni sabiex tirrispondi għad-domandi taċ-CAT dwar l-Artikolu 102 TFUE kif ukoll l-Artikolu 101 TFUE b'rabta mal-aspetti tal-kawża minbarra dawk tal-Ftehim GUK bejn l-1 ta' Mejju u t-tmiem tiegħu fl-1 ta' Lulju 2004¹⁸. Fil-fatt, kif tindika l-qorti tar-rinviju, l-Artikoli 2 u 18 tal-Liġi tar-Renju Unit tal-1998 dwar il-Kompetizzjoni jikkorrispondu għall-Artikoli 101 u 102 TFUE u għandhom, skont l-Artikolu 60 tal-imsemmija liġi, jiġu interpretati konformement magħhom. Issa, skont ġurisprudenza stabbilita, domandi preliminari li jirrigwardaw fatti li ma jaqgħux direttament fil-kamp ta' applikazzjoni tad-dritt tal-Unjoni huma ammissibbli meta d-dispożizzjonijiet ta' dan id-dritt ikunu saru applikabbli mil-leġiżlazzjoni nazzjonali li, fir-rigward tas-soluzzjonijiet li ngħataw għal sitwazzjonijiet li l-elementi kollha tagħhom huma limitati għewwa Stat Membru wiehied biss, hija konformi mal-approċċ ipprovdut mid-dritt tal-Unjoni¹⁹.

B. Fuq id-domandi preliminari

38. L-isfond tad-domandi preliminari magħmula lill-Qorti tal-Ġustizzja miċ-CAT f'din il-proċedura huwa kkostitwit mit-tliet ftehimiet deskritti iktar 'il fuq bejn il-laboratorju ta' verżjonijiet tal-bidu GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi IVAX, GUK u Alpharma dwar il-prodott mediċinali kontra d-dipressjoni parossetina.

14 Ara iktar 'il fuq il-punt 28 ta' dawn il-konklużjonijiet.

15 Kif tindika l-qorti tar-rinviju, mill-1 ta' Mejju 2004, iċ-CMA kienet marbuta mill-Artikolu 3 tar-Regolament tal-Kunsill (KE) Nru 1/2003 tas-16 ta' Diċembru 2002 fuq l-implimentazzjoni tar-regoli tal-kompetizzjoni mniżżlin fl-Artikoli 81 u 82 tat-Trattat (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 2, p. 205) li tapplika r-regoli tal-kompetizzjoni tal-Unjoni flimkien mar-regoli tal-kompetizzjoni nazzjonali għal ftehim li jista' jaffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri. Iċ-CMA kkonkludiet li dan kien il-każ tal-Ftehim GUK fil-punti 10.19 sa 10.27 tad-deċiżjoni taċ-CMA.

16 Ara iktar 'il fuq il-punt 18 ta' dawn il-konklużjonijiet.

17 Punti 1.17 u 4.127 tad-deċiżjoni taċ-CMA; punt 377 tas-sentenza taċ-CAT.

18 Ara għal din id-data iktar 'il fuq, il-punt 15 ta' dawn il-konklużjonijiet.

19 Sentenzi tat-18 ta' Ottubru 1990, Dzodzi (C-297/88 u C-197/89, EU:C:1990:360, punti 36, 37 u 41); tal-14 ta' Marzu 2013, Allianz Hungária Biztosító et (C-32/11, EU:C:2013:160, punt 20); u tal-15 ta' Novembru 2016, Ullens de Schooten (C-268/15, EU:C:2016:874, punt 53).

39. Dawn il-ftehimiet kienu jipprevedu, essenzjalment, minbarra l-hlasijiet min-naħa ta' GSK favur il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, dħul ta' dawn il-manifatturi fis-suq bi kwantità limitata ta' parossetina ġenerika mmanifatturata minn GSK minflok dħul indipendenti ta' dawn il-kumpanniji fis-suq bil-parossetina ġenerika tagħhom²⁰. Għaldaqstant, dawn wasslu għal ċertu tnaqqis fil-prezz tal-parossetina u tal-ispejjeż sostnuti mill-konsumaturi, li madankollu ma kienx komparabbli mal-waqqgħa tal-prezzijiet u l-iffrankar konsegwenti kkawżati mid-dħul indipendenti tal-prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq li seħħ realment minn Diċembru 2003²¹.

40. Il-ftehimiet inkwistjoni kienu ġew konkluzi f'sitwazzjoni li fiha, wara l-iskadenza tal-privattiva għall-IPA tal-parossetina fl-1999 kif ukoll tad-dritt għall-esklużività tad-data relatata magħha fl-2000, GSK kien għad għandha privattivi sekondarji marbuta ma' dan il-prodott mediċinali, fosthom, b'mod partikolari, privattivi li jipproteġu ċerti proċessi ta' manifattura tal-IPA tagħha, bħall-privattiva għall-anidru inkwistjoni fil-kawża prinċipali²².

41. F'tali sitwazzjoni, il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jistgħu, mill-perspettiva tad-dritt tal-privattivi, jidhlu legalment fis-suq b'kopji ġeneriċi tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu b'żewġ modi: jew b'kopji ġeneriċi mmanifatturati skont il-proċessi ta' manifattura li jkunu għadhom protetti minn privattivi jekk dawn il-privattivi jiġu ddikjarati invalidi, jew b'kopji ġeneriċi mmanifatturati skont proċessi oħra, f'liema każ dawn il-kopji ma jikkostitwixxux ksur tal-proċessi ta' manifattura tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu li għadhom protetti minn privattivi.

42. Fi kliem iehor u bil-maqlub, f'sitwazzjoni fejn il-privattiva tal-IPA ta' prodott mediċinali tkun skadiet u fejn laboratorju ta' verżjonijiet tal-bidu ma jkollux iktar privattivi ta' proċess, dħul ta' verżjonijiet ġeneriċi tal-prodott mediċinali inkwistjoni jkser biss id-drittijiet ta' privattiva ta' dan il-laboratorju jekk jiġi stabbilit li l-privattivi ta' proċess inkwistjoni huma kemm validi kif ukoll miksura minn kull wiehed mill-partecipanti potenzjali fis-suq.

43. Fil-każ inezami, il-qorti tar-rinviju madankollu titlaq mill-ipoteżi li huwa impossibbli li wiehed ikun jaf jekk dħul fis-suq bil-parossetina ġenerika min-naħa ta' IVAX, ta' GUK u ta' Alpharma kienx jkser drittijiet possibbli li GSK kellha bis-saħħa tal-privattiva tagħha għall-anidru kontenzjuża fil-kawża prinċipali, peress li ma huwiex ċert jekk din il-privattiva kinitx valida u miksura mill-prodotti ġeneriċi inkwistjoni. Dan huwa b'mod partikolari dovut għall-fatt li GSK ikkonkludiet il-ftehim ma' IVAX saħansitra qabel l-introduzzjoni ta' proċedura ġudizzjarja u li hija kkonkludiet il-ftehimiet ma' GUK u Alpharma sabiex tirrizolvi b'mod bonarju l-proċeduri ġudizzjarji pendenti ma' dawn il-kumpanniji. Għaldaqstant, ma huwiex magħruf jekk il-privattiva għall-anidru kinitx tkun giet iddikjarata invalida matul dawn il-proċeduri, u qatt ma ġie ddeterminat jekk il-prodotti ġeneriċi ta' IVAX, ta' GUK u ta' Alpharma kinux jiksru l-proċessi protetti mill-imsemmija privattiva²³.

44. Din l-inċertezza fir-rigward tal-illegalità possibbli, fir-rigward tad-dritt tal-privattivi, ta' dħul fis-suq bil-parossetina ġenerika min-naħa ta' IVAX, ta' GUK u ta' Alpharma, tikkostitwixxi t-tema repetuta kemm tal-argument tal-kumpanniji rikorrenti fil-kawża prinċipali kif ukoll tad-domandi magħmula lill-Qorti tal-Ġustizzja mill-qorti tar-rinviju fir-rigward tal-evalwazzjoni tal-ftehimiet konkluzi bejn GSK u dawn il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi mill-perspettiva tad-dritt tal-kompetizzjoni.

20 Ara iktar 'il fuq il-punti 14, 16 u 19 ta' dawn il-konkluzjonijiet. B'mod speċifiku dwar il-ftehim IVAX, ara wkoll iktar 'il quddiem, il-punt 253 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

21 Ara iktar 'il fuq il-punti 22 u 27 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

22 Ara iktar 'il fuq il-punti 10 u 11 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

23 Ara, b'mod partikolari, il-punti 205, 321 u 333 tas-sentenza tač-CAT. Bla ħsara għall-kwistjoni dwar iż-żmien li fih għandu jiġi evalwat dan il-punt, għandu jiġi indikat, għall-finijiet purament informativi fil-livell fattwali, li l-invokazzjonijiet ta' proċess fil-privattiva għall-anidru (wara l-konkluzjoni tal-ftehimiet IVAX u GUK) tqiesu li huma validi għall-ewwel darba fil-proċedura BASE, u (wara l-konkluzjoni tal-ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma) it-tieni darba fil-proċedura Apotex (ara iktar 'il fuq il-punti 24 u 25 u n-nota ta' qiegħ il-paġna 8 ta' dawn il-konkluzjonijiet); madankollu, ma huwiex possibbli li jiġi ddeterminat jekk dan irregolax b'mod definittiv il-kwistjoni tal-validità ta' dawn l-invokazzjonijiet. Fi kwalunkwe każ, il-qorti tar-rinviju, li għandha l-gurisdizzjoni għall-evalwazzjoni tal-fatti, titlaq mill-ipoteżi li fil-mument tal-konkluzjoni tal-ftehimiet inkwistjoni ma kienx ċert jekk l-invokazzjonijiet ta' privattivi kontenzjużi kinux validi, u fi kwalunkwe każ ma huwiex ċert jekk il-prodotti ta' IVAX, ta' GUK u ta' Alpharma kinux jinstabu li kienu jikkostitwixxu ksur.

45. Għalhekk, GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jsostnu b'mod partikolari li, sa fejn huwa impossibbli li jsir magħruf jekk dawn il-manifatturi setgħux jidhlu fis-suq mingħajr ma jiksru d-drittijiet ta' privattiva ta' GSK, huwa wkoll impossibbli li jiġi ddeterminat jekk kinitx teżisti kompetizzjoni potenzjali bejn dawn l-operaturi, li tista' tiġi ristretta mill-ftehimiet kontenzjużi. F'dawn iċ-ċirkustanzi, huwa impossibbli li jiġi kkunsidrat li dawn il-ftehimiet kienu jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan u minhabba l-effett u li l-konklużjoni tagħhom kienet tikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti.

46. Dan japplika iktar u iktar sa fejn dawn il-ftehimiet kienu jiżguraw ċerti benefiċċji għall-konsumaturi filwaqt li kien ikun totalment incert jekk il-benefiċċji iktar sinjifikattivi gġenerati minn dhul indipendenti mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq setgħux isegħu, peress li kien preċiżament impossibbli li jsir magħruf jekk tali dhul setax isir legalment. F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-ftehimiet kontenzjużi jista' jkun ukoll li żiedu l-kompetizzjoni iktar milli rrestringewha, u dan konsegwentement irendi impossibbli kull sanzjoni abbażi tal-projbizzjoni tar-restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni.

47. Madankollu, iċ-CAT tikkunsidra li, minkejja l-fatt li kull waħda mill-partijiet ma kinitx ċerta fir-rigward tal-eżitu tat-tilwim pendent, il-ftehimiet konklużi ma jirriflettux l-evalwazzjoni rispettiva minn dawn il-partijiet tal-possibbiltajiet ta' suċċess tagħhom, iżda biss il-kunsiderazzjoni li t-termini tal-ftehimiet kienu kummerċjalment iktar vantaġġużi mir-riskji tal-kontinwazzjoni tat-tilwim. Ir-raġuni għal dan kienet, skont iċ-CAT, li dawn il-ftehimiet kienu jammontaw għall-qsim bejn GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi tal-profitti ta' monopolju ta' GSK, miżmuma permezz tan-nuqqas ta' dhul indipendenti ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq, iggarantit permezz tat-termini stess tal-ftehimiet. F'dan il-kuntest, iċ-CAT tanalizza l-provvista ta' parossetina minn GSK bi prezz preferenzjali lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi għal distribuzzjoni minn dawn tal-aħħar bħala trasferiment ta' valur mhux monetarju.

48. Iċ-CAT tikkonkludi għalhekk li, permezz tal-ftehimiet inkwistjoni, GSK zgurat, għaž-żmien miftiehem, il-protezzjoni tal-pożizzjoni tagħha fil-qasam tal-privattiva kontra r-riskju ta' dhul ta' kompetituri ġeneriċi, inkambju għal trasferimenti ta' valur sostanzjali li kienu jeċċedu bil-bosta l-ispejjeż tal-proċeduri kontenzjużi evitati. Għalkemm tali proċess jista' jkun kompletament razzjonali f'termini ekonomiċi u kummerċjali għall-partijiet kollha, iċ-CAT madankollu għandha dubju dwar l-ammissibbiltà tiegħu f'termini tad-dritt tal-kompetizzjoni. Għall-finijiet ta' analiżi f'dan ir-rigward, iċ-CAT madankollu tistaqsi dwar il-piż li għandu jingħata lis-sitwazzjoni f'termini ta' dritt tal-privattivi u dwar il-kwistjoni dwar jekk, quddiem dan l-isfond, huwiex possibbli li l-ftehimiet inkwistjoni jiġu assimilati ma' sempliċi ftehimiet ta' esklużjoni ta' kompetituri potenzjali mis-suq jew ma' ftehimiet ta' qsim tas-suq²⁴.

1. Fuq l-Artikolu 101 TFUE

49. Kif ġie indikat iktar 'il fuq, minhabba, b'mod partikolari, leġislazzjoni nazzjonali dwar ir-restrizzjonijiet vertikali applikabbli fiż-żmien rilevanti, iċ-CMA ssanzjonat biss il-ftehimiet GUK u Alpha, iżda mhux il-ftehim IVAX, abbażi tal-projbizzjoni ta' ftehimiet antikompetittivi. Għall-kuntrarju, il-ftehim IVAX ittiehed inkunsiderazzjoni miċ-CMA waqt l-evalwazzjoni tal-aġir ta' GSK fir-rigward tal-projbizzjoni tal-abbuż minn pożizzjoni dominanti²⁵.

²⁴ Ara, b'mod partikolari, il-punti 162, 242 sa 244 u 320 sa 326 tas-sentenza taċ-CAT.

²⁵ Ara iktar 'il fuq il-punti 28 u 29 ta' dawn il-konklużjonijiet.

50. Għalkemm iċ-CAT għalhekk tirreferi biss għall-Ftehimiet GUK u Alpharma fid-domandi tagħha dwar ir-restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jew minhabba l-effett, hija tindika madankollu li, għall-finijiet tal-eżami tad-domandi marbuta mal-abbuż minn pożizzjoni dominanti, hemm bżonn ukoll li jiġi ddeterminat jekk IVAX kinitx kompetitriċi potenzjali ta' GSK fiż-żmien rilevanti.

51. F'dan ir-rigward, għandu jittfakkar li, fil-kuntest tal-proċedura msemija fl-Artikolu 267 TFUE, ir-rwol tal-Qorti tal-Ġustizzja huwa limitat għall-interpretazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni li ssirilha domanda dwarhom, filwaqt li hija l-qorti tar-rinviju li għandha tapplika din l-interpretazzjoni għall-każ inkwistjoni²⁶. Għaldaqstant, f'dan il-każ, b'mod definittiv hija iċ-CAT li għandha tiddetermina b'mod konkret jekk IVAX, GUK u Alpharma kinux kompetituri potenzjali ta' GSK fiż-żmien rilevanti u jekk il-Ftehimiet GUK u Alpharma kinux jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jew minhabba l-effett.

52. Il-kompitu tal-Qorti tal-Ġustizzja huwa limitat, għall-kuntrarju, li tevalwa jekk, fil-kundizzjonijiet iddefiniti b'mod astratt iċ-CAT fid-domandi preliminari tagħha, proprjetarju ta' privattiva u manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jistgħux jiġu kkunsidrati bħala kompetituri potenzjali u jekk ftehimiet konklużi bejn tali operaturi jistgħux jiġu kkunsidrati bħala restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jew minhabba l-effett. Issa, fid-definizzjoni tal-kundizzjonijiet esposti fid-domandi preliminari tagħha, iċ-CAT diġà ħadet inkunsiderazzjoni l-karatteristiċi tal-ftehimiet rispettivament rilevanti (jiġifieri l-ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma għall-ewwel u t-tieni domanda, u l-ftehimiet GUK u Alpharma għal mit-tielet sas-sitt domanda).

53. Għalhekk huwa biss fl-interess ta' ċarezza li għandu jiġi ppreċiżat li, fil-kunsiderazzjonijiet iktar 'il quddiem dwar il-kompetizzjoni potenzjali, il-fatti fil-kawża prinċipali kkonċernati jinkludu, sa fejn huwa rilevanti, it-tliet Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma, filwaqt li l-ftehimiet inkwistjoni fil-kawża prinċipali li għalihom jirreferu l-kunsiderazzjonijiet segwenti relatati mar-restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan u minhabba l-effett jinkludu biss il-Ftehimiet GUK u Alpharma.

54. B'kunsiderazzjoni ta' dan, hemm lok li qabel kollox jiġu ttrattati l-ewwel u t-tieni domanda preliminari, relatati mal-kunċett ta' kompetizzjoni potenzjali (a), qabel ma jiġu ttrattati t-tielet sal-hames domanda preliminari (b), minn naħa, u s-sitt domanda preliminari (c), min-naħa l-oħra, li jirrigwardaw rispettivament il-kunċetti ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan u minhabba l-effetti.

a) Fuq il-kunċett ta' kompetizzjoni potenzjali (l-ewwel u t-tieni domanda preliminari)

55. Permezz tal-ewwel u t-tieni domanda preliminari tagħha, li hemm lok li jiġu ttrattati flimkien, iċ-CAT tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk il-proprjetarju ta' privattiva għal prodott farmaċewtiku u manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li jkun qiegħed ifittex li jidhol fis-suq b'verżjoni ġenerika tal-imsemmi prodott għandhomx jitqiesu bħala kompetituri potenzjali meta l-partijiet ikunu f'tilwima *bona fide* dwar il-validità tal-privattiva jew dwar in-natura ta' ksur tal-prodott mediċinali ġeneriku.

56. Barra minn hekk, iċ-CAT tixtieq tkun taf jekk l-eżistenza ta' proċedura ġudizzjarja pendenti bejn il-partijiet dwar din it-tilwima, il-kisba, mill-proprjetarju tal-privattiva, ta' ordni provviżorja li tipprojbixxi lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jniedi l-prodott tiegħu sakemm tingħata deċiżjoni dwar din il-proċedura jew anki l-fatt li l-proprjetarju tal-privattiva jikkunsidra lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi bħala kompetitur potenzjali, jistgħux jinfluwenzaw ir-risposta għal din id-domanda.

²⁶ Ara s-sentenzi tal-1 ta' Lulju 2008, MOTOE (C-49/07, EU:C:2008:376, punt 30), u tal-14 ta' Marzu 2013, Allianz Hungária Biztosító et (C-32/11, EU:C:2013:160, punt 29).

57. Sabiex tinghata risposta għal dawn id-domandi, qabel kollox huwa importanti li jifakkar li, kif ikkonstatat għustament il-Qorti Ġenerali diversi drabi, mill-kundizzjonijiet stabbiliti mill-Artikolu 101(1) TFUE dwar l-impatti ta' ftehim fuq il-kompetizzjoni jirriżulta li din id-dispożizzjoni hija applikabbli biss fis-setturi li huma miftuħa għall-kompetizzjoni²⁷. Il-klassifikazzjoni ta' ftehim bejn impriži bħala li għandu l-għan jew l-effett li jirrestringi l-kompetizzjoni tippreżupponi għalhekk l-eżistenza ta' kompetizzjoni li tista' tiġi ristretta.

58. Għalhekk, għalkemm l-eżami tal-kuntest ekonomiku u ġuridiku li fih jidhol ftehim kien jirrileva li l-impriži inkwistjoni ma jistgħux jiġu kklassifikati bħala kompetituri, tali ftehim lanqas ma jista' jiġi kklassifikat bħala restrittiv tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jew l-effetti tiegħu. Issa, l-eżami tal-kundizzjonijiet tal-kompetizzjoni eżistenti f'suq ma għandux ikun ibbażat biss fuq il-kompetizzjoni attwali bejn l-impriži diġà preżenti f'dan is-suq, iżda għandu jkun ibbażat ukoll fuq il-kompetizzjoni potenzjali bejn dawn l-impriži u impriži li għadhom ma humiex preżenti fih²⁸.

59. Sabiex jiġi eżaminat jekk impriża li hija parti fi ftehim tikkostitwixxi kompetitur potenzjali f'ċertu suq, huwa importanti li jiġi vverifikat jekk dan is-suq għandux ostakoli insormontabbli għad-dhul²⁹ u jekk, fl-assenza tal-applikazzjoni tal-ftehim inkwistjoni, kinux jeżistu possibbiltajiet reali u konkreti li l-impriża inkwistjoni tidhol u tikkompeti mal-impriži stabbiliti f'dan is-suq³⁰. F'dan il-kuntest, l-element essenzjali li fuqu għandha tkun ibbażata l-klassifikazzjoni ta' kompetitur potenzjali huwa kkostitwit mill-kapaċità ta' impriża li tidhol f'ċertu suq, iżda l-intenzjoni tagħha li tidhol tista' tkun rilevanti wkoll³¹.

60. Barra minn hekk, diġà ġie rrikonoxxut mill-Qorti tal-Ġustizzja li l-konkluzjoni, minn impriži, ta' ftehim li għandu l-għan li jzomm lil waħda minnhom barra minn ċertu suq tirrappreżenta indizju qawwi tal-eżistenza ta' relazzjoni kompetittiva bejniethom³². Fl-istess linja ta' hsieb, il-perċezzjoni tal-operatur eżistenti hija element rilevanti f'dan ir-rigward, peress li ġie rrikonoxxut li, indipendentement mill-intenzjoni ta' impriża esterna għal suq li tidhol fi żmien qasir fl-imsemmi suq, tali impriża tista', bis-sempliċi eżistenza tagħha, tikkawża pressjoni kompetittiva fuq l-impriži li joperaw f'dan is-suq, pressjoni kkostitwita mir-riskju tad-dhul ta' kompetitur ġdid fil-każ li jkun hemm żvilupp fl-attrazzjoni tas-suq³³.

27 Ara s-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tad-29 ta' Ġunju 2012, E.ON Ruhrgas u E.ON vs Il-Kummissjoni (T-360/09, EU:T:2012:332, punt 84), u tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 98).

28 Sentenzi tal-Qorti Ġenerali tal-15 ta' Settembru 1998, European Night Services *et* vs Il-Kummissjoni (T-374/94, T-375/94, T-384/94 u T-388/94, EU:T:1998:198, punt 137); tal-14 ta' April 2011, Visa Europe u Visa International Service vs Il-Kummissjoni (T-461/07, EU:T:2011:181, punt 68); tad-29 ta' Ġunju 2012, E.ON Ruhrgas u E.ON vs Il-Kummissjoni (T-360/09, EU:T:2012:332, punt 85); u tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 99).

29 Sentenza tal-20 ta' Jannar 2016, Toshiba Corporation vs Il-Kummissjoni (C-373/14 P, EU:C:2016:26, punti 31, 32 u 34); ara wkoll is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tat-28 ta' Ġunju 2016, Portugal Telecom vs Il-Kummissjoni (T-208/13, EU:T:2016:368, punt 181), u Telefónica vs Il-Kummissjoni (T-216/13, EU:T:2016:369, punt 221).

30 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat-28 ta' Frar 1991, Delimitis (C-234/89, EU:C:1991:91, punt 21); fir-rigward tal-kundizzjonijiet għall-klassifikazzjoni ta' impriża bħala kompetitur potenzjali mill-Kummissjoni, ara s-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tal-15 ta' Settembru 1998, European Night Services *et* vs Il-Kummissjoni (T-374/94, T-375/94, T-384/94 u T-388/94, EU:T:1998:198, punt 137); tal-14 ta' April 2011, Visa Europe u Visa International Service vs Il-Kummissjoni (T-461/07, EU:T:2011:181, punti 68, 166 u 167); tad-29 ta' Ġunju 2012, E.ON Ruhrgas u E.ON vs Il-Kummissjoni (T-360/09, EU:T:2012:332, punti 85 u 86); u tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punti 99 u 100); ara wkoll il-punt 10 tal-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 TFUE għall-akkordji dwar kooperazzjoni orizzontali (GU 2011, C 11, p. 1).

31 Ara, f'dan is-sens is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tal-14 ta' April 2011, Visa Europe u Visa International Service vs Il-Kummissjoni (T-461/07, EU:T:2011:181, punt 168); tad-29 ta' Ġunju 2012, E.ON Ruhrgas u E.ON vs Il-Kummissjoni (T-360/09, EU:T:2012:332, punt 87); u tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 101).

32 Sentenza tal-20 ta' Jannar 2016, Toshiba Corporation vs Il-Kummissjoni (C-373/14 P, EU:C:2016:26, punti 33 u 34); ara wkoll is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tat-28 ta' Ġunju 2016, Portugal Telecom vs Il-Kummissjoni (T-208/13, EU:T:2016:368, punt 180), u Telefónica vs Il-Kummissjoni (T-216/13, EU:T:2016:369, punti 218 u 227), kif ukoll tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 144).

33 Sentenza tal-Qorti Ġenerali tal-14 ta' April 2011, Visa Europe u Visa International Service vs Il-Kummissjoni (T-461/07, EU:T:2011:181, punt 169); ara wkoll is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 144), u tat-12 ta' Diċembru 2018, Servier *et* vs Il-Kummissjoni (T-691/14, EU:T:2018:922, punti 342 *et seq.*).

61. Kif tispjega ċ-CAT, fil-każ ineżami, l-ewwel u t-tieni domanda preliminari tagħha huma bbażati fuq il-kunsiderazzjoni li skontha, kieku l-pretensjonijiet ta' GSK fit-tilwim tagħha kontra GUK u Alpharma kienu eżatti, jiġifieri kieku l-invokazzjonijiet li kien fadal tal-privattiva għall-anidru kienu ġew iddikjarati validi u miksura mill-prodotti ta' GUK u ta' Alpharma, dhul fis-suq minn dawn il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kien jikkostitwixxi ksur tad-drittijiet ta' privattiva ta' GSK. Issa, sa fejn dan it-tilwim qatt ma ta lok għal sentenzi peress li l-ftehimiet bejn il-partijiet kienu preċiżament intizi li jtemmu l-proċeduri ġudizzjarji pendent f'dan ir-rigward³⁴, huwa impossibbli li jsir magħruf jekk dhul ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq kienx jikser id-drittijiet ta' privattiva ta' GSK jew le.

62. F'dawn il-kundizzjonijiet, ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali u b'mod partikolari GSK isostnu li huwa impossibbli li jiġi konkluż li teżisti kompetizzjoni potenzjali bejn din tal-aħħar u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq tal-parossetina. Fil-fatt, l-eżistenza ta' privattivi validi u miksura tikkostitwixxi ostakolu insormontabbli għad-dhul fis-suq ta' prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu protett minn dawn il-privattivi u, għaldaqstant, fil-preżenza ta' tali privattivi, manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ma għandhomx possibbiltajiet reali u konkreti li jidhlu f'dan is-suq.

63. Minn dan isegwi li, f'sitwazzjoni bħal dik fil-kawża prinċipali, fejn il-privattiva għall-IPA ta' prodott mediċinali tkun skadiet iżda fejn dan tal-aħħar jibqa' protett minn privattivi ta' manifattura³⁵, il-kwistjoni dwar jekk manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi huwiex kompetitur potenzjali tal-proprjetarju ta' tali privattiva tirrigwarda l-probabbiltà li biha dan il-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jkun jista' jew jiddikjara bħala invalidi l-imsemmija privattivi ta' manifattura, jew inkella jsib metodu ta' manifattura tal-IPA tal-prodott mediċinali kkonċernat li ma jiksirx il-privattivi.

64. Issa, fil-każ ineżami, iċ-CAT kienet ikkonstatat preċiżament li kien impossibbli li tiġi evalwata din il-probabbiltà u li jsir magħruf jekk dhul ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq kienx jikser id-drittijiet ta' privattiva ta' GSK jew le. Għaldaqstant, huwa wkoll impossibbli li din tal-aħħar u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jiġu kklassifikati bħala kompetituri potenzjali, peress li huwa sempliċement impossibbli li jsir magħruf jekk dawn tal-aħħar kellhomx possibbiltajiet reali u konkreti li jidhlu fis-suq tal-parossetina fil-mument tal-konklużjoni tal-ftehimiet inkwistjoni.

65. L-ipoteżi li fuqha huwa bbażat dan l-argument, jiġifieri li ma jistax ikun hemm kompetizzjoni potenzjali bejn il-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali u l-manifattur ta' verżjoni ġenerika ta' dan l-istess prodott mediċinali hlief meta huwa ċert jew mill-inqas probabbli hafna li dan tal-aħħar ikun jista' jidhol fis-suq mingħajr ma jikser id-drittijiet ta' privattiva tal-ewwel wiehed, hija madankollu żbaljata għal sensiela ta' raġunijiet, li għandhom jiġu spjegati iktar 'il quddiem.

1) Fuq l-incertezza tal-validità tal-privattiva ta' prodott mediċinali u tan-natura ta' ksur tal-verżjonijiet ġeneriċi tiegħu bħala element li jikkostitwixxi relazzjonijiet ta' kompetizzjoni fis-settur farmaċewtiku

66. Qabel kollox, kif ikkonstatat il-Qorti Ġenerali fil-kawża Lundbeck vs Il-Kummissjoni, sabiex tiġi miċhuda kull differenza bejn kompetizzjoni reali u potenzjali, ma jistax ikun meħtieġ li, sabiex tintwera l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali, għandu jiġi stabbilit li manifattur ta' prodotti ġeneriċi kien ser jidhol b'ċertezza fis-suq u li tali dhul kien ser iwassal mingħajr ebda dubju għal suċċess; għall-kuntrarju, għandu jkun biżżejjed li jiġi stabbilit li dan il-manifattur kellu possibbiltajiet reali u konkreti f'dan ir-rigward³⁶.

34 Ara iktar 'il fuq il-punti 15, 16, 18 u 19 ta' dawn il-konklużjonijiet.

35 Ara f'dan ir-rigward iktar 'il fuq, il-punti 40 u 41 ta' dawn il-konklużjonijiet.

36 Sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 159).

67. Issa, l-eżistenza ta' incertezza dwar il-validità tal-privattivi li jipproteġu prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu u dwar in-natura ta' ksur ta' verżjoni ġenerika ta' dan il-prodott mediċinali ma hijiex ta' natura li turi li s-suq tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu għandu ostakoli insormontabbli jew li manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ma għandux possibbiltajiet reali u konkreti li jidhol f'dan is-suq. Din l-incertezza hija, għall-kuntrarju, karatteristika fundamentali tar-relazzjonijiet ta' kompetizzjoni fis-settur farmaċewtiku bħal fis-setturi kollha li fihom jeżistu drittijiet ta' esklużività fuq it-teknoloġiji³⁷. Dan japplika kemm qabel kif ukoll, f'ċerti każijiet, wara d-dħul fis-suq ta' verżjonijiet ġeneriċi ta' prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu protett minn privattivi peress li, kif tenfasizza l-Kummissjoni, sabiex tinkiseb ATS għal prodott ġeneriku, il-manifattur tal-imsemmi prodott ma huwiex marbut juri li ma jiksirx drittijiet possibbli ta' privattiva li għadhom miżmuma mil-laboratorju ta' verżjonijiet tal-bidu.

68. Għalhekk, huwa ċertament veru li, ladarba jingħata minn awtorità pubblika, dritt tal-proprietà intellettuali huwa normalment preżunt validu u ż-żamma tiegħu minn impriża hija meqjusa legittima³⁸, b'tali mod li l-privattivi jiġu preżunti validi sakemm jiġu rrevokati jew invalidati b'mod espliċitu minn awtorità jew minn qorti li jkollha ġurisdizzjoni f'dan ir-rigward. Madankollu, tali preżunzjoni ta' validità ma tistax, kif ikkonstatat għustament il-Qorti Ġenerali fil-kawża Lundbeck vs Il-Kummissjoni u Servier *et vs* Il-Kummissjoni, titqies li hija ekwivalenti għal preżunzjoni ta' illegalità tal-prodotti ġeneriċi mqieghda fis-suq b'mod validu li l-proprietarju ta' privattiva jqis li jikkostitwixxu ksur tagħha³⁹.

69. Fil-fatt, kif ippreċiżat il-Qorti tal-Ġustizzja, l-għan ta' privattiva huwa ċertament li l-proprietarju jiġi żgurat, sabiex jiġi kkompensat l-isforz kreattiv tal-inventur, id-dritt esklużiv li juża invenzjoni għall-finijiet tal-manifattura u tal-ewwel tqeghid fis-suq ta' prodotti, jew direttament, jew bl-għoti ta' licenzji lil terzi, kif ukoll id-dritt li joġġezzjona għal kwalunkwe ksur⁴⁰. Għall-kuntrarju, l-għan ta' privattiva ma jistax jiġi interpretat bħala li jiggarantixxi protezzjoni wkoll kontra l-kawża intizi li jikkontestaw il-validità tal-imsemmija privattiva, fid-dawl tal-fatt li huwa fl-interess pubbliku li jiġi eliminat kwalunkwe ostakolu għall-attività ekonomika li jista' jirriżulta minn privattiva mogħtija indebitament⁴¹. Konsegwentement, l-eżistenza ta' privattivi li jipproteġu ċertu prodott mediċinali ma tikkostitwixxix ostakolu legali li jeskludi kull kompetizzjoni bħad-drittijiet esklużivi rrikonoxxuti bħala li jikkostitwixxu tali ostakoli f'każijiet preċedenti⁴².

70. Għall-kuntrarju din tikkostitwixxi d-dritt tal-privattivi li, minkejja l-preżunzjoni ta' validità ta' dawn tal-aħħar, ma jistax ikun hemm ċertezza dwar din il-validità kif ukoll dwar in-natura ta' ksur ta' prodotti kompetituri hlief wara eżami ta' dawn id-domandi mill-awtoritajiet u l-qrati nazzjonali li jkollhom ġurisdizzjoni f'dan il-qasam.

37 Ara f'dan ir-rigward, il-punt 29 tal-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101 TFUE għal ftehimiet dwar it-trasferiment ta' teknoloġija (ĠU 2014, C 89, p. 3).

38 Sentenza tal-Qorti Ġenerali tal-1 ta' Lulju 2010, AstraZeneca vs Il-Kummissjoni (T-321/05, EU:T:2010:266, punt 362).

39 Sentenzi tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 121), u tat-12 ta' Diċembru 2018, Servier *et vs* Il-Kummissjoni (T-691/14, EU:T:2018:922, punt 359).

40 Sentenzi tal-31 ta' Ottubru 1974, Centrafarm u de Peijper (15/74, EU:C:1974:114, punt 9); tat-18 ta' Frar 1992, Il-Kummissjoni vs L-Italja (C-235/89, EU:C:1992:73, punt 17); tas-27 ta' Ottubru 1992, Generics u Harris Pharmaceuticals (C-191/90, EU:C:1992:407, punt 23); u tal-5 ta' Diċembru 1996, Merck u Beecham (C-267/95 u C-268/95, EU:C:1996:468, punti 30 u 31); ara wkoll is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 117).

41 Sentenza tal-25 ta' Frar 1986, Windsurfing International vs Il-Kummissjoni (193/83, EU:C:1986:75, punti 89 u 92), u s-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 119).

42 Ara b'mod partikolari s-sentenza tal-Qorti Ġenerali tad-29 ta' Gunju 2012, E.ON Ruhrgas u E.ON vs Il-Kummissjoni (T-360/09, EU:T:2012:332, punt 89).

2) Fuq it-tilwim relatat mal-validità ta' privattiva jew man-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku bħala elementi li jistgħu juru l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali

71. Għaldaqstant, huwa komuni li azzjonijiet intiżi sabiex jikkontestaw il-validità ta' privattiva jew jikkawżaw eżami ta' din il-validità jagħmlu parti mill-preparamenti ta' dhul fis-suq tal-verżjoni ġenerika ta' prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu li jkun għadu kopert bi drittijiet ta' privattiva. Tali azzjonijiet jistgħu jikkonsistu mhux biss fil-kontestazzjoni diretta ta' dawn id-drittijiet permezz ta' azzjoni għal dikjarazzjoni ta' invalidità tal-privattiva jew f'azzjoni għal konstatazzjoni ta' nuqqas ta' ksur tal-prodott ġeneriku, iżda wkoll fit-tnedija jew il-preparazzjoni tat-tnedija msejha "b'riskju" ta' prodott mediċinali ġeneriku fis-suq⁴³, li tista' titlob azzjoni ta' ksur mill-proprjetarju tad-drittijiet ta' privattiva. Incidentalment dan jintwera perfettament bil-fatti li jikkostitwixxu l-isfond tat-tilwima fil-kawża prinċipali⁴⁴.

72. Barra minn hekk, dhul fis-suq minn manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi f'kuntest ta' incertezza li tikkonċerna l-validità ta' privattivi li jkunu għadhom jipproteġu l-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu jew in-natura ta' ksur tal-prodott ġeneriku huwa iktar u iktar possibbli f'kuntest bħal dak tal-kawża prinċipali, fejn il-privattivi kontenzjużi ma humiex privattivi ta' molekula, li jipproteġu l-IPA stess tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu, f'dan il-każ il-parossetina, iżda privattivi ta' proċess li jipproteġu ċerti metodi ta' manifattura ta' dan l-IPA. Konsegwentement, għall-kuntrarju tal-privattiva ta' molekula, dawn il-privattivi ta' proċess ma jipprekludux, indipendentement mill-kwistjoni tal-validità tagħhom, lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhlu fis-suq bil-parossetina mmanifatturata skont proċessi oħra⁴⁵.

73. Minn dan isegwi li l-Kummissjoni għandha raġun meta ssostni, fil-kuntest ta' din il-proċedura, li l-eżistenza ta' tilwima bejn il-proprjetarju ta' privattiva u manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li tirrigwarda l-validità tal-privattiva jew in-natura ta' ksur tal-prodott ġeneriku inkwistjoni mhux biss ma tipprekludix ir-rikonoxximent tal-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn dawn iż-żewġ operaturi, iżda, għall-kuntrarju, hija element li jista' juri l-eżistenza ta' tali kompetizzjoni potenzjali. Dan japplika, kif tenfasizza ġustament il-Kummissjoni, kemm għall-każ li fih tali tilwima ma tkunx għadha tat lok għal proċedura ġudizzjarja kif ukoll għall-każ li fih proċedura ġudizzjarja li tirrigwarda t-tilwima inkwistjoni tkun diġà pendenti bejn il-partijiet.

74. B'mod iktar partikolari, l-eżistenza ta' proċedura ġudizzjarja dwar il-validità ta' privattiva jew dwar in-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku tista' tindika wkoll li manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jkun qiegħed ilesti ruħu biex jidhol fis-suq, peress li huwa dan li jikkawża l-azzjoni ġudizzjarja min-naħa tiegħu jew min-naħa tal-proprjetarju tal-privattiva. Barra minn hekk, bħalma tirrileva ġustament iċ-CAT fir-rigward tal-ordnijiet provviżorji⁴⁶, ikun żbaljat li jiġi kkunsidrat li l-eżistenza ta' proċeduri ġudizzjarji tista' teskludi l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali. Fil-fatt, jekk ikun biżżejjed li proċedura ġudizzjarja tkun pendenti fir-rigward ta' tilwima fil-qasam tal-privattivi sabiex tiġi eskluża l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn l-operaturi li huma partijiet f'din it-tilwima, dawn tal-aħħar ikunu jistgħu jinfluwenzaw il-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejniethom permezz tal-istrateġiji kontenzjużi tagħhom.

75. F'dan il-kuntest, ma tistax tiġi aċċettata l-pożizzjoni tar-rikorrenti fil-kawża prinċipali u b'mod partikolari ta' GSK, li skontha ma jistax jiġi konkluż li teżisti relazzjoni ta' kompetizzjoni potenzjali bejn il-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali u manifattur li jixtieq jidhol fis-suq b'verżjoni ġenerika ta' dan il-prodott mediċinali sakemm ikun hemm incertezza dwar il-validità tal-privattiva

⁴³ It-tnedija "b'riskju" ta' prodott mediċinali ġeneriku tindika l-fatt ta' dhul fis-suq b'tali prodott mediċinali minkejja l-fatt li l-manifattur tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu jsostni li d-drittijiet ta' privattiva li għandhom ikopru lil dan tal-aħħar jipprekludu dan.

⁴⁴ Ara iktar 'il fuq il-punti 15, 18, 24 u 25 ta' dawn il-konklużjonijiet. Ara wkoll, bħala eżempju, is-sentenza tat-12 ta' Settembru 2019, Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:722), kif ukoll il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Pitruzzella fil-kawża Bayer Pharma (C-688/17, EU:C:2019:324).

⁴⁵ Ara iktar 'il fuq il-punti 10, 11, 24, 40, 41 u 42 ta' dawn il-konklużjonijiet.

⁴⁶ Ara l-punt 140 tas-sentenza taċ-CAT.

kkonċernata jew dwar in-natura ta' ksur tal-prodott ġeneriku. Fil-fatt, din il-pożizzjoni mhux biss tmur kontra l-ġurisprudenza ċċitata iktar 'il fuq tal-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-portata tad-drittijiet ta' esklużività mogħtija minn privattiva⁴⁷, iżda barra minn hekk l-adozzjoni tagħha tkun tfisser li tiġi eskluża kull eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali u bl-istess mod kull applikazzjoni tad-dritt tal-kompetizzjoni matul il-fażi preparatorja tad-dhul fis-suq ta' prodotti mediċinali ġeneriċi.

76. Issa, kif enfasizzat ġustament il-Kummissjoni fil-kuntest ta' din il-proċedura għal deċiżjoni preliminari, il-kompetizzjoni potenzjali teħtieġ ġustament li tiġi protetta peress li, jekk ikun permess li jiġu mwaqqfa jew imdewma l-preparamenti ta' parteċipanti futuri fis-suq permezz ta' ftehimiet ta' esklużjoni, din il-kompetizzjoni potenzjali qatt ma tkun tista' tiġi kkonkretizzata permezz ta' dhul fis-suq ta' tali operatori. Dan japplika iktar u iktar fis-settur farmaċewtiku fejn dhul jirrikjedi preparamenti twal u għaljin⁴⁸. Għaldaqstant, kif ikkonstatat il-Qorti tal-Ġustizzja, kompetizzjoni potenzjali bejn impriżi detenturi ta' privattivi għal prodotti mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu u manifatturi ta' verżjonijiet ġeneriċi ta' dawn l-istess prodotti mediċinali tista' tiġi eżerċitata ferm qabel l-iskadenza ta' privattiva li tipproteġi l-molekula tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu⁴⁹.

77. Il-probabbiltà, għall-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, li jirbaħ it-tilwima mal-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu ma tistax għalhekk tikkostitwixxi l-kriterju determinanti għall-eżami tar-relazzjoni kompetittiva bejn dawn l-operaturi. Dan huwa kkonfermat mill-fatt, irrilevat ġustament miċ-CAT, li t-tweġġ ta' "proċess qasir" ta' proprjetà intellettuali sabiex tiġi evalwata s-saħħa tal-privattiva inkwistjoni ma jaqax taħt il-ġurisdizzjoni tal-awtorità tal-kompetizzjoni jew tal-qorti li teżamina din ir-relazzjoni.

3) Fuq il-portata tal-evalwazzjoni tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali inkwistjoni mill-awtorità tal-kompetizzjoni

78. F'dan ir-rigward, għandu jittfakkar ir-raġunament tal-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza reċenti tagħha fil-kawża Hoffmann-La Roche⁵⁰, li kienet tikkonċerna r-rilevanza, għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101 TFUE, tar-regolarità tat-tqegħid fis-suq ta' ċertu prodott mediċinali mill-perspettiva tal-leġiżlazzjoni farmaċewtika tal-Unjoni.

79. F'dik is-sentenza, il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat li l-verifika tal-konformità tal-preskrizzjoni u tal-kummerċjalizzazzjoni ta' prodott mediċinali mal-imsemmija leġiżlazzjoni farmaċewtika ma taqax fil-kompetenza tal-awtoritajiet tal-kompetizzjoni, iżda tista' titwettaq b'mod eżawrjenti biss mill-awtoritajiet li għandhom il-kompetenza li jikkontrollaw l-osservanza ta' din il-leġiżlazzjoni jew mill-qrati nazzjonali⁵¹. Issa, għalkemm tali awtoritajiet jew qrati għadhom ma ħadux deċiżjoni f'dan ir-rigward, l-istat ta' incertezza dwar il-legalità tal-kundizzjonijiet ta' kummerċjalizzazzjoni u ta' preskrizzjoni tal-prodott mediċinali inkwistjoni ma jipprekludix li awtorità tal-kompetizzjoni, għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101 TFUE, tikkonkludi li dan il-prodott mediċinali jaq' f'suq partikolari u konsegwentement jinsab f'relazzjoni ta' kompetizzjoni mal-prodott mediċinali l-iehor jew mal-prodotti mediċinali l-oħra preżenti f'dan is-suq⁵².

47 Ara iktar 'il fuq il-punt 69 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

48 Ara wkoll dwar dan il-punt is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 171).

49 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tas-6 ta' Diċembru 2012, AstraZeneca vs Il-Kummissjoni (C-457/10 P, EU:C:2012:770, punt 108); ara wkoll is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, Lundbeck vs Il-Kummissjoni (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 163).

50 Sentenza tat-23 ta' Jannar 2018, F. Hoffmann-La Roche *et* (C-179/16, EU:C:2018:25, punti 48 *et seq.*); ara wkoll il-konkluzjonijiet tal-Avukat Ġenerali Saugmandsgaard Øe fil-kawża F. Hoffmann-La Roche *et* (C-179/16, EU:C:2017:714, punti 82 *et seq.*).

51 Sentenza tat-23 ta' Jannar 2018, F. Hoffmann-La Roche *et* (C-179/16, EU:C:2018:25, punt 60); ara wkoll il-konkluzjonijiet tal-Avukat Ġenerali Saugmandsgaard Øe fil-kawża F. Hoffmann-La Roche *et* (C-179/16, EU:C:2017:714, punt 88).

52 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat-23 ta' Jannar 2018, F. Hoffmann-La Roche *et* (C-179/16, EU:C:2018:25, punt 64); ara wkoll il-konkluzjonijiet tal-Avukat Ġenerali Saugmandsgaard Øe fil-kawża F. Hoffmann-La Roche *et* (C-179/16, EU:C:2017:714, punti 85 sa 87 u 90).

80. Bl-istess mod, fis-sentenza tagħha fil-kawża Slovenská sporiteľňa⁵³, invokata mill-Avukat Ġenerali Saugmandsgaard Øe fil-konkluzjonijiet tiegħu fil-kawża Hoffmann-La Roche ċċitata iktar 'il fuq⁵⁴, il-Qorti tal-Ġustizzja ddikjarat, essenzjalment, li l-allegata illegalità tal-preżenza ta' ċerti prodotti jew servizzi f'suq partikolari ma timplikax l-assenza ta' relazzjoni ta' kompetizzjoni, li tista' tiġi ristretta, bejn dawn il-prodotti u l-prodotti l-oħra preżenti f'dan is-suq.

81. Dan ir-raġunament jista' jiġi traspost, *mutatis mutandis*, għal din il-kwistjoni tar-rilevanza, għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101 TFUE, tar-regolarità tat-tqegħid fis-suq ta' prodott mediċinali ġeneriku mill-perspettiva tad-dritt tal-privattivi.

82. Fil-fatt, hawnhekk ukoll, il-verifika tal-konformità mad-dritt tal-privattivi tat-tqegħid fis-suq ta' tali prodott mediċinali ġeneriku ma hijiex responsabbiltà tal-awtoritajiet tal-kompetizzjoni, iżda tista' ssir b'mod eżawrjenti biss mill-awtoritajiet jew mill-qrati nazzjonali li jkollhom ġurisdizzjoni fil-qasam tad-dritt tal-privattivi⁵⁵. Għaldaqstant, għalkemm tali awtoritajiet jew qrati għadhom ma ħadux deċiżjoni f'dan ir-rigward, l-istat ta' incertezza dwar il-legalità tat-tqegħid fis-suq ta' prodott mediċinali ġeneriku fir-rigward tad-dritt tal-privattivi ma jistax jipprekludi li awtorità tal-kompetizzjoni, għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101 TFUE, tikkonkludi li dan il-prodott mediċinali jinsab f'relazzjoni ta' kompetizzjoni mal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu protett mill-privattiva li l-ksur tagħha qiegħed jiġi allegat.

83. Ċertament, dan ma jfissirx li l-awtorità tal-kompetizzjoni kkonċernata għandha tinjora kull kwistjoni dwar id-dritt tal-privattivi, li tista' tinfluwenza l-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' tali relazzjoni ta' kompetizzjoni⁵⁶. Fil-fatt, drittijiet possibbli ta' privattiva li jipproteġu prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu jagħmlu mingħajr dubju parti mill-kuntest ekonomiku u ġuridiku li jikkaratterizza r-relazzjonijiet ta' kompetizzjoni bejn il-proprjetarji ta' tali drittijiet u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi. Madankollu, l-evalwazzjoni ta' tali drittijiet ta' privattiva mill-awtorità tal-kompetizzjoni ma għandhiex tikkonsisti f'eżami tas-saħħa tal-privattiva jew tal-probabbiltà li tilwima bejn il-proprjetarju tagħha u manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi tkun tista' tiġi riżolta bil-konstatazzjoni li l-privattiva hija valida u miksura. Din l-evalwazzjoni għandha minflok tirrigwarda l-kwistjoni dwar jekk, minkejja l-eżistenza tad-drittijiet ta' privattiva inkwistjoni, il-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi għandux possibbiltajiet reali u konkreti li jidhol fis-suq fil-mument rilevanti.

84. F'dan ir-rigward, għandhom jittiehdu inkunsiderazzjoni, b'mod partikolari, l-elementi ġenerali tad-dritt tal-privattivi u tas-settur farmaċewtiku li għadhom kif ġew imsemmija, jiġifieri l-fatt li l-incertezza dwar il-validità tal-privattivi li jkopru prodotti mediċinali huwa karatteristika fundamentali tas-settur farmaċewtiku; li l-preżunzjoni ta' validità ta' privattiva għal prodott mediċinali ma hijiex ekwivalenti għal preżunzjoni ta' illegalità ta' verżjoni ġenerika ta' dan il-prodott mediċinali mqiegħed fis-suq b'mod validu; li privattiva ma tiggarantixxix protezzjoni kontra l-azzjonijiet intiżi sabiex tiġi kkontestata l-validità; li tali azzjonijiet u, b'mod partikolari, it-tnedija msejha "b'riskju" ta' prodott mediċinali ġeneriku, kif ukoll ta' proċeduri ġudizzjarji f'dan ir-rigward, għaldaqstant, isehħu ġeneralment fil-faži ta' qabel jew eżatt wara d-dhul fis-suq ta' tali prodott mediċinali ġeneriku; li, sabiex tinkiseb awtorizzazzjoni ta' tqegħid fis-suq ta' prodott mediċinali ġeneriku, ma huwiex meħtieġ li jintwera li dan it-tqegħid fis-suq ma jksirx drittijiet possibbli tal-privattiva tal-prodott mediċinali ta'

53 Sentenza tas-7 ta' Frar 2013, Slovenská sporiteľňa (C-68/12, EU:C:2013:71, punti 14 u 19 sa 21).

54 Konkluzjonijiet tal-Avukat Ġenerali Saugmandsgaard Øe fil-kawża F. Hoffmann-La Roche *et* (C-179/16, EU:C:2017:714, punt 89 u n-nota ta' qiegħ il-paġna 47).

55 Ara wkoll, f'dan is-sens, is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-12 ta' Diċembru 2018, Servier *et* vs Il-Kummissjoni (T-691/14, EU:T:2018:922, punt 244).

56 Ara wkoll, f'dan is-sens, is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-12 ta' Diċembru 2018, Servier *et* vs Il-Kummissjoni (T-691/14, EU:T:2018:922, punt 244).

verżjonijiet tal-bidu; u li, fis-settur farmaċewtiku, kompetizzjoni potenzjali tista' tiġi eżerċitata ferm qabel l-iskadenza ta' privattiva li tipproteġi l-molekula ta' prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu, peress li l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jridu jkunu lesti sabiex jidhlu fis-suq fil-mument ta' din l-iskadenza.

85. Lil hinn minn dan il-kuntest ġenerali, għandhom jittiehdu inkunsiderazzjoni l-elementi speċifiċi ta' kull każ inkwistjoni, bħal, f'din il-kawża, il-fatt, digà rrilevat⁵⁷, li l-privattivi kontenzjużi ma humiex privattivi ta' molekuli iżda privattivi ta' proċess li jipproteġu ċerti metodi ta' manifattura tal-IPA tal-parossetina. Għaldaqstant, dawn il-privattivi ta' proċess ma jipprekludux, indipendentement mill-kwistjoni tal-validità tagħhom, lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhlu fis-suq bil-parossetina mmanifatturata skont proċessi oħra⁵⁸.

86. Barra minn hekk, kif ġie rrikonoxxut mill-ġurisprudenza⁵⁹, il-perċezzjoni, mill-proprietarju tal-privattiva, tal-pressjoni kompetittiva eżerċitata mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, bħall-perċezzjoni, minn dawn tal-aħħar, tal-possibbiltajiet tagħhom li jidhlu b'suċċess fis-suq u l-intenzjonijiet tagħhom f'dan ir-rigward, huma wkoll elementi rilevanti għall-finijiet tal-evalwazzjoni tal-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn dawn l-operaturi.

87. Għalhekk, jista' jittiehed inkunsiderazzjoni l-fatt li l-proprietarju tal-privattiva jikkunsidra lil manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi bħala kompetitur potenzjali, u dan jista' jimmanifesta ruħu, b'mod partikolari, mir-rieda tal-ewwel wiehed li jagħmel trasferiment ta' valur favur it-tieni wiehed jekk jintwera, barra minn hekk, li l-korrispettiv (biss) ta' dan it-trasferiment ta' valur jikkonsisti fl-astensjoni tal-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhol fis-suq⁶⁰.

88. Bl-istess mod, jista' jittiehed inkunsiderazzjoni, bħalma għamlet iċ-CAT fis-sentenza⁶¹ tagħha u fit-talba tagħha għal deċiżjoni preliminari, l-istat ta' progress tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fil-preparazzjoni tad-dhul tagħhom fis-suq f'termini, b'mod partikolari, ta' investimenti, ta' kostituzzjonijiet ta' hażniet tal-prodott mediċinali inkwistjoni jew anki ta' passi kummerċjali. Kif inċidentalment spjegat għustament iċ-CMA, b'mod partikolari, fis-seduta ta' din il-proċedura, huma dawn l-elementi iktar milli "proċess qasir" ta' proprietà intellettuali, li jistgħu jinformat lill-awtorità tal-kompetizzjoni dwar il-perċezzjoni, mill-operaturi involuti, tas-saħħa tal-privattiva jew tan-natura ta' ksur tal-prodotti ġeneriċi kkonċernati.

4) Fuq il-preżenza ta' ordnijiet jew ta' impenji ġudizzjarji provviżorji

89. Finalment, il-preżenza ta' ordnijiet provviżorji jew ta' impenji ġudizzjarji bħal dawk li kien hemm fil-każ ineżami, li jipprojbixxu b'mod temporanju lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhlu fis-suq fl-istennija tal-eżitu tal-proċeduri ġudizzjarji relatati mal-validità tal-privattiva jew man-natura ta' ksur tal-prodott ġeneriku⁶², ma hijiex ta' natura li tinvalida l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn il-proprietarju ta' privattiva għal prodott mediċinali u manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li jixtieq jidhol fis-suq b'verżjoni ġenerika tal-imsemmi prodott mediċinali.

57 Ara iktar 'il fuq il-punt 72 ta' dawn il-konklużjonijiet.

58 Ara iktar 'il fuq il-punti 10, 11, 24, 40, 41 u 42 ta' dawn il-konklużjonijiet.

59 Ara iktar 'il fuq il-punti 59 u 60 ta' dawn il-konklużjonijiet.

60 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-20 ta' Jannar 2016, Toshiba Corporation vs Il-Kummissjoni (C-373/14 P, EU:C:2016:26, punti 33 u 34).

61 Ara l-punti 96 *et seq.* tas-sentenza taċ-CAT.

62 Ara iktar 'il fuq il-punti 15 u 18 ta' dawn il-konklużjonijiet.

90. Għalhekk, huwa ċertament veru li, kif ġie rrikonoxxut mill-ġurisprudenza, sabiex jiġi konkluż li kien hemm kompetizzjoni potenzjali, huwa importanti li d-dhul potenzjali ta' operatur estern fis-suq ikun jista' jsir malajr biżżejjed sabiex ikun jista' jagħmel pressjoni fuq il-partecipanti fis-suq⁶³. Madankollu, dan ma jfissirx li dan id-dhul għandu jkun jista' jsehh malajr; huwa biżżejjed li dan ikun jista' jsehh f'terminu raġonevoli⁶⁴.

91. Issa, kemm l-ordni provviżorja kif ukoll l-impenn ġudizzjarju li ma jidhlux fis-suq li huma inkwistjoni fil-kawża prinċipali kellhom idumu biss f'tit xhur sal-eżitu tat-tilwimiet rispettivi. Għaldaqstant, minkejja li GUK u Alpharma kienu temporanjament prekluzi milli jidhlu fis-suq bil-parossetina ġenerika waqt li dawn il-miżuri kienu fis-sehh, dan l-istat ta' fatt ma huwiex ta' natura li juri li għalhekk ma kienx hemm iktar kompetizzjoni potenzjali bejn dawn il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi u GSK.

92. Dan huwa iktar u iktar il-każ peress li l-eżistenza ta' tali miżuri provviżorji, minkejja li kellhom jirriflettu l-ewwel evalwazzjoni tal-qorti li kellha ġurisdizzjoni dwar il-validità tal-privattiva jew in-natura ta' ksur tal-prodott ġeneriku, ma tippregudikax l-eżitu definittiv tat-tilwima pendenti f'dan ir-rigward. Issa, kif ġie rrilevat diġà⁶⁵, l-eżistenza stess ta' proċeduri ġudizzjarji relatati mal-validità ta' privattiva jew man-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku tagħmel parti, fis-settur farmaċewtiku, mill-preparamenti għad-dhul fis-suq ta' tali prodott u għalhekk tixhed l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn l-operaturi involuti. Bl-istess mod, il-cross-undertakings in damages bħal dawk offruti minn GSK lil GUK u Alpharma, jiġifieri l-impenn ta' GSK li tikkumpensa għad-dannu lil dawn l-operaturi jekk jirriżulta sussegwentement li l-ordnijiet ikunu pprekludewhom bi zball milli jidhlu fis-suq, jitolqu mill-prinċipju tal-eżistenza ta' relazzjoni ta' kompetizzjoni potenzjali. Finalment, kif ġie nnotat diġà⁶⁶, il-preżenza ta' proċeduri ġudizzjarji u ta' ordnijiet provviżorji tiddependi mill-għażla tal-operaturi involuti u għalhekk ma tistax tiġi assimilata mal-eżistenza ta' ostakoli oġġettivi, ta' natura fattwali jew legali, li jagħlqu d-dhul għal suq partikolari indipendentement mir-rieda tal-operaturi ekonomiċi kkonċernati⁶⁷.

93. Finalment, kif irrilevat, essenzjalment, iċ-CAT fis-sentenza⁶⁸ tagħha, kieku kellu jitqies li huwa stabbilit li l-ftehimiet konklużi bejn GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi huma ta' natura li jirrestringu l-kompetizzjoni, u għalhekk bla ħsara għall-konfermazzjoni ta' din in-natura restrittiva, il-konklużjoni ta' dawn il-ftehimiet matul il-perijodu stess li fih il-miżuri provviżorji inkwistjoni⁶⁹ kienu fis-sehh hija indizju qawwi ta' natura li juri li dawn il-miżuri ma eliminawx il-kompetizzjoni potenzjali bejn dawn l-operaturi⁷⁰.

63 Ara s-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tal-14 ta' April 2011, *Visa Europe u Visa International Service vs Il-Kummissjoni* (T-461/07, EU:T:2011:181, punti 171 u 189), u tat-12 ta' Diċembru 2018, *Servier et vs Il-Kummissjoni* (T-691/14, EU:T:2018:922, punt 386); ara wkoll in-nota ta' qiegħ il-paġna 9 tal-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar kemm għandu japplika l-Artikolu 81 tat-Trattat tal-KE għal ftehim ta' koperazzjoni orizzontali (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 2, p. 25), il-punt 10 u n-nota ta' qiegħ il-paġna 6 tal-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikabbiltà tal-Artikolu 101 TFUE għall-akkordji dwar kooperazzjoni orizzontali (ĠU 2011, C 11, p. 1), kif ukoll il-punt 34 tal-Linji Gwida tal-Kummissjoni dwar l-applikazzjoni tal-Artikolu 101 TFUE għal ftehimiet dwar it-trasferiment ta' teknoloġija (ĠU 2014, C 89, p. 3).

64 Ara s-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-8 ta' Settembru 2016, *Lundbeck vs Il-Kummissjoni* (T-472/13, EU:T:2016:449, punt 163).

65 Ara iktar 'il fuq il-punti 71 sa 74 ta' dawn il-konklużjonijiet.

66 Ara iktar 'il fuq il-punt 74 ta' dawn il-konklużjonijiet.

67 Ara, għar-rikonoxximent ta' tali ostakoli, pereżempju, is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tad-29 ta' Ġunju 2012, *E.ON Ruhrgas u E.ON vs Il-Kummissjoni* (T-360/09, EU:T:2012:332, punti 89 u 94 sa 103).

68 Ara l-punt 143 tas-sentenza taċ-CAT.

69 Ara iktar 'il fuq il-punti 15, 16, 18 u 19 ta' dawn il-konklużjonijiet.

70 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tal-20 ta' Jannar 2016, *Toshiba Corporation vs Il-Kummissjoni* (C-373/14 P, EU:C:2016:26, punti 33 u 34).

5) Konklużjoni

94. Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li l-inċertezza dwar il-validità ta' privattiva għal prodott mediċinali jew dwar in-natura ta' ksur ta' verżjoni ġenerika ta' dan il-prodott mediċinali ma tipprekludix li l-proprietarju tal-privattiva u l-manifattur tal-prodott mediċinali ġeneriku jiġu kkunsidrati bħala kompetituri potenzjali. L-eżistenza ta' tilwima *bona fide* dwar il-validità ta' privattiva jew in-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku, kemm jekk diġà wasslet għal proċedura ġudizzjarja u ordnijiet jew impenji ġudizzjarji provviżorji jew le, tikkostitwixxi, għall-kuntrarju, element li jista' juri li teżisti kompetizzjoni potenzjali bejn il-proprietarju tal-privattiva u l-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi. Bl-istess mod, il-perċezzjoni tal-proprietarju tal-privattiva u l-fatt li huwa jikkunsidra lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi bħala kompetitur potenzjali, huma elementi li jistgħu jixhdu l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn dawn iż-żewġ operaturi.

b) Fuq il-kuncett ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan (it-tielet sal-hames domanda preliminari)

95. Iċ-CAT tagħmel tliet domandi lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-kuncett ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan. Huwa xieraq li, qabel kollox, jiġu ttrattati t-tielet u r-raba' domanda, li jikkonċernaw il-kundizzjonijiet li fihom ftehimiet bħal dawk inkwistjoni fil-każ inezami jistgħu jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan. Sussegwentement, għandha tiġi ttrattata l-hames domanda, li tirrigwarda l-punt dwar jekk tali ftehim jistax jikkostitwixxi tali restrizzjoni minkejja l-fatt li dan iġib ċerti vantaġġi limitati għall-konsumaturi.

1) Fuq it-tielet u r-raba' domanda preliminari

96. Permezz tat-tielet u r-raba' domanda tagħha, li jistgħu jiġu ttrattati flimkien, iċ-CAT tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-kundizzjonijiet li fihom ftehim bonarju, konkluż sabiex tintemm proċedura ġudizzjarja pendenti relatata mal-validità ta' privattiva għal prodott mediċinali u man-natura ta' ksur ta' verżjoni ġenerika ta' dan il-prodott mediċinali, jista' jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan fis-sens tal-Artikolu 101 TFUE, f'sitwazzjoni li fiha huwa impossibbli li tiġi ddeterminata l-parti li tista' tirbaħ f'din il-proċedura.

97. Iċ-CAT tistaqsi b'mod partikolari jekk tali ftehim jikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan meta l-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jaċċetta li ma jidholx fis-suq bil-prodott tiegħu u li ma jkomplix il-kontestazzjoni tiegħu tal-privattiva matul il-perijodu tal-ftehim, li ma jaqbiżx it-tul tal-validità li jifdal tal-privattiva, u meta l-proprietarju tal-privattiva jintrabat li jittrasferixxi lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi somom li jaqbzu b'mod ċar l-ispejjeż ta' proċeduri kontenzjużi evitati u li ma jikkostitwixxux il-ħlas ta' oġġetti jew servizzi pprovduti.

98. Barra minn hekk, iċ-CAT tixtieq tkun taf jekk ir-risposta għal din id-domanda tistax tvarja meta l-portata tar-restrizzjoni imposta fuq il-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ma tmurx lil hinn mill-portata tal-privattiva kontenzjuża jew meta l-ammont ittrasferit lil dan il-manifattur ikun inqas mill-profitt previst minn dan tal-aħħar fil-każ ta' suċċess fil-proċedura dwar il-privattiva u ta' dħul indipendenti fis-suq.

99. Sabiex tingħata risposta għal dawn id-domandi, qabelxejn għandu jitfakkar li l-Artikolu 101 TFUE jipprojbixxi kull ftehim bejn impriżi li għandu bħala għan jew bħala effett il-prevenzjoni, ir-restrizzjoni jew id-distorsjoni tal-kompetizzjoni fi hdan is-suq intern, u li l-għan u l-effett antikompetittiv huma kundizzjonijiet mhux kumulattivi, iżda alternattivi sabiex jiġi evalwat jekk ftehim jaqax taht

il-projbizzjoni stabbilita f'din id-dispożizzjoni⁷¹.

100. Fi kliem iehor, il-ftehimiet huma pprojbiti, indipendentement mill-effett tagħhom, peress li l-għan tagħhom imur kontra l-kompetizzjoni⁷². Ir-raġuni hija li ċerti tipi ta' koordinazzjoni, bħal pereżempju l-iffissar orizzontali tal-prezzijiet permezz ta' kartelli, jistgħu jiġu kkunsidrati, minhabba n-natura tagħhom stess, bħala ta' ħsara għall-funzjonament tajjeb tal-kompetizzjoni, u għaldaqstant bħala li juru livell suffiċjenti ta' dannu fir-rigward tal-kompetizzjoni b'mod li jkun jista' jitqies li l-eżami tal-effetti tagħhom ma huwiex neċessarju⁷³.

101. Sabiex jiġi ddeterminat jekk ftehim għandux għan antikompetittiv, wieħed għandu jiffoka fuq il-kontenut tad-dispożizzjonijiet tiegħu, fuq l-għanijiet li huwa intiż li jilhaq kif ukoll fuq il-kuntest ekonomiku u ġuridiku li jinsab fih. Fil-kuntest tal-evalwazzjoni tal-imsemmi kuntest, hemm lok ukoll li tittiehed inkunsiderazzjoni n-natura tal-prodotti jew tas-servizzi affettwati kif ukoll il-kundizzjonijiet reali tal-funzjonament u tal-istruttura tas-suq jew tas-swieq inkwistjoni. Barra minn hekk, minkejja li l-intenzjoni tal-partijiet ma tikkostitwixxix element neċessarju sabiex tiġi ddeterminata n-natura restrittiva ta' ftehim bejn impriżi, xejn ma jipprojbixxi lill-awtoritajiet tal-kompetizzjoni jew lill-qrati nazzjonali u tal-Unjoni milli jikkunsidrawha⁷⁴.

102. Peress li l-kunċett ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni “minhabba l-għan” għandu madankollu jiġi interpretat b'mod restrittiv, ftehim għandu, sabiex ikun jista' jitqies bħala li jikkostitwixxi tali restrizzjoni, juri b'mod manifest livell ta' dannu suffiċjenti għall-kompetizzjoni⁷⁵.

103. Fil-każ li l-analiżi ta' xi tip ta' koordinazzjoni bejn impriżi ma turix livell suffiċjenti ta' dannu għall-kompetizzjoni, għandhom, għall-kuntrarju, jiġu eżaminati l-effetti tagħha u, sabiex din tiġi pprojbita, huwa meħtieġ li jiġu ssodisfatti l-elementi li jistabbilixxu li effettivament kien hemm prevenzjoni jew restrizzjoni jew inkella distorsjoni kunsiderevoli tal-kompetizzjoni⁷⁶.

104. Fil-każ inezami, il-Kummissjoni u ċ-CMA jikkunsidraw li l-Ftehimiet GUK u Alpharma jikkostitwixxu, bħal dawk inkwistjoni li taw lok għas-sentenza Beef Industry Development Society u Barry Brothers⁷⁷, ftehimiet ta' esklużjoni mis-suq. Għalhekk, GSK, bis-saħħa ta' dawn il-ftehimiet, wettqet hlasijiet sinjifikattivi favur il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, li ma kellhom ebda korrispettiv iehor hlief l-impenn ta' dawn tal-aħħar li ma jidhlux b'mod indipendenti fis-suq bil-parossetina ġenerika tagħhom matul il-perijodu miftiehem. Il-ftehimiet ikkonċernati għalhekk kellhom b'mod ċar għan antikompetittiv u konsegwentement ikkostitwixxew restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan.

71 Sentenzi tat-30 ta' Ġunju 1966, LTM (56/65, EU:C:1966:38, Ġabra p. 359); tal-4 ta' Ġunju 2009, T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:343, punt 28); u tas-16 ta' Lulju 2015, ING Pensii (C-172/14, EU:C:2015:484, punti 29 u 30); ara wkoll il-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:110, punt 42).

72 Ara dwar dan il-punt il-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:110, punt 42 u l-ġurisprudenza ċċitata).

73 Ara s-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, CB vs Il-Kummissjoni (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punti 49 sa 51 u l-ġurisprudenza ċċitata).

74 Ara s-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, CB vs Il-Kummissjoni (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punti 53 u 54 u l-ġurisprudenza ċċitata); ara wkoll il-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:110, punti 38 *et seq.* u l-ġurisprudenza ċċitata), kif ukoll il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Wahl fil-kawża CB vs Il-Kummissjoni (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punti 40 *et seq.* u l-ġurisprudenza ċċitata).

75 Ara s-sentenza tas-26 ta' Novembru 2015, Maxima Latvija (C-345/14, EU:C:2015:784, punti 18 sa 23); ara wkoll, f'dan is-sens, il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Bobek fil-kawża Budapest Bank *et* (C-228/18, EU:C:2019:678, punti 40 *et seq.*).

76 Ara s-sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, CB vs Il-Kummissjoni (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punt 52 u l-ġurisprudenza ċċitata).

77 Sentenza tal-20 ta' Novembru 2008, Beef Industry Development Society u Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643).

105. GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jsostnu, għall-kuntrarju, quddiem iċ-CAT bħalma quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja, li l-Ftehimiet GUK u Alpharma bl-ebda mod ma jistgħu jiġu kkunsidrati bħala li jiżvelaw, kif tirrikjedi l-ġurisprudenza⁷⁸, b'mod manifest livell suffiċjenti ta' dannu għall-kompetizzjoni sabiex jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan fis-sens tal-Artikolu 101 TFUE. Dawn il-ftehimiet kienu pjuttost skemi kumplessi li jirriflettu kompromess fil-kuntest speċifiku ta' riżoluzzjoni bonarja fil-qasam tal-privattivi, li ma huwiex simili għal sempliċi ftehimiet ta' esklużjoni mis-suq.

106. Kif ġie nnotat diġà iktar 'il fuq⁷⁹, skont iċ-CAT, li għandha, kif diġà ġie indikat ukoll, tevalwa l-fatti tal-kawża fil-kuntest ta' din il-proċedura għal deċiżjoni preliminari⁸⁰, il-Ftehimiet GUK u Alpharma⁸¹ kienu intiżi sabiex jiżguraw lil GSK, matul il-perijodi miftiehma, protezzjoni kontra r-riskju ta' dħul fis-suq minn dawn il-kompetituri ta' prodotti ġeneriċi, inkambju għal trasferimenti sostanzjali ta' valur li kienu jaqbuż bil-kbir l-ispejjeż ta' proċeduri kontenzjużi evitati. Iċ-CAT tistaqsi madankollu jekk, fl-isfond tal-qasam tal-privattivi rilevanti f'din il-kawża, tali karatteristiċi jippermettux li dawn il-ftehimiet jiġu kklassifikati bħala li jirrestringu l-kompetizzjoni minhabba l-għan.

107. Għaldaqstant, iktar 'il quddiem, għandhom jiġu eżaminati l-argumenti mressqa minn GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li kkawżaw din id-domanda tal-qorti tar-rinviju, sabiex jiġi ddeterminat jekk dawn l-argumenti humiex ta' natura li juru li l-ftehimiet inkwistjoni fil-kawża prinċipali ma jipprezentawx b'mod manifest biżżejjed livell ta' dannu suffiċjenti għall-kompetizzjoni sabiex jaqgħu taħt il-klassifikazzjoni ta' restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan.

i) Fuq il-“potenzjal restrittiv” ta' ftehim li jimponi restrizzjoni li ma tmurx lil hinn mill-portata u t-tul tal-validità li jifdal ta' privattiva

108. Permezz tal-ewwel sensiela ta' argumenti, GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jsostnu li, sa fejn il-portata u t-tul tar-restrizzjonijiet imposti mill-ftehimiet ma jmorrux lil hinn mill-portata u t-tul tal-validità li jifdal tal-privattiva inkwistjoni, dawn il-ftehimiet ma kellhomx potenzjal ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni iktar sinjifikattiv mill-portata legali tal-imsemmija privattiva. Ir-restrizzjonijiet imposti mill-ftehimiet kienu għalhekk sempliċement implimentaw id-dritt tal-proprietarju ta' din il-privattiva, jiġifieri GSK, li jipprevjeni ksur tad-drittijiet tiegħu ta' privattiva, preżunti li huma validi, billi jipprekludi prodotti li jikkostitwixxu ksur milli jidhlu fis-suq. Bl-istess mod, GUK u Alpharma ntrabtu biss, permezz tal-ftehimiet, li jirrispettaw id-drittijiet ta' privattiva, preżunti li huma validi, ta' GSK.

⁷⁸ Ara iktar 'il fuq il-punt 102 ta' dawn il-konklużjonijiet.

⁷⁹ Ara iktar 'il fuq il-punti 47 u 48 ta' dawn il-konklużjonijiet.

⁸⁰ Ara iktar 'il fuq il-punti 51 u 52 ta' dawn il-konklużjonijiet.

⁸¹ Ara dwar dawn il-ftehimiet, rispettivament, iktar 'il fuq, il-punti 15 *et seq.* u 18 *et seq.* ta' dawn il-konklużjonijiet.

109. Madankollu huwa żbaljat li jiġi kkunsidrat li, anki jekk jitqies li r-restrizzjonijiet imposti ma jmorru lil hinn mill-portata u t-tul ta' validità li jifdal ta' privattiva⁸², il-konklużjoni ta' ftehim li permezz tiegħu l-proprjetarju ta' tali privattiva jhallas lil kompetitur sabiex dan ma jidholx fis-suq tikkorrispondi għall-implimentazzjoni tad-dritt tal-proprjetarju li jopponi kull ksur, kif ukoll għall-impenn tal-kompetituri tiegħu li jirrispettaw id-drittijiet tiegħu ta' privattiva prezunti li huma validi⁸³.

110. Qabel kollox, għall-kuntrarju ta' dak li ssostni, b'mod partikolari, Alpharma, mill-ġurisprudenza invokata minn din tal-aħħar ma jirriżultax li l-Qorti tal-Ġustizzja ċaħdet, b'mod ġenerali, l-idea li ftehimiet jistgħu jirrestringu l-kompetizzjoni meta dawn jibqgħu fil-qasam tal-proprjetà intellettuali⁸⁴.

111. Għall-kuntrarju, mill-ġurisprudenza jirriżulta li, għalkemm dritt ta' proprjetà industrijali jew kummerċjali, bħala status legali, ma għandux fih innifsu l-elementi kuntrattwali jew ta' ftehim previsti fl-Artikolu 101 TFUE, l-eżerċizzju tiegħu jista' madankollu jaqa' taħt il-projbizzjonijiet tiegħu jekk ikun jidher bħala l-għan, il-mezz jew il-konsegwenza ta' akkordju⁸⁵. Fi kliem iehor, kif gabret fil-qosor il-Qorti Ġenerali fil-kawża *Servier et vs Il-Kummissjoni*, dan ma huwiex sanzjoni tal-eżerċizzju legittimu tad-drittijiet ta' proprjetà intellettuali, iżda tal-użu abbużiv tagħhom⁸⁶.

112. Dan huwa barra minn hekk konformi mal-għanijiet tad-dritt internazzjonali u tal-Unjoni fil-qasam tal-proprjetà intellettuali, li jixtieq jirrikonċilja l-protezzjoni tal-interessi tal-proprjetarji tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali, minn naħa, u l-preżervazzjoni tal-kummerċ legittimu kontra kull ostakolu ingustifikat, min-naħa l-oħra⁸⁷. Għalhekk, id-Direttiva 2004/48/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tad-29 ta' April 2004 fuq l-infurzar tad-drittijiet tal-proprjetà intellettuali⁸⁸ tippreċiża b'mod partikolari li din ma għandhiex taffettwa l-applikazzjoni tar-regoli tal-kompetizzjoni, u li l-miżuri li din tipprevedi ma għandhomx jintużaw biex jirrestringu l-kompetizzjoni mingħajr bżonn b'mod li jmur kontra t-Trattat⁸⁹.

82 Għalkemm, fil-każ inezami, mill-proċess jirriżulta li t-tul previst tal-ftehimiet (punti 15 u 18 iktar 'il fuq) ma kienx jaqbeż effettivament it-tul ta' validità li kien fadal tal-privattiva inkwistjoni (punt 11 iktar 'il fuq), jidher li huwa inqas ċar jekk il-portata tar-restrizzjonijiet imposti mill-ftehimiet kinitx realment tmur lil hinn minn dik tal-privattiva kontenzjuża: għalhekk, kif tindika ċ-CAT, essenzjalment, fil-punt 245 tas-sentenza tagħha, il-portata tal-privattiva tipproteġi biss kontra l-prodotti li jikkostitwixxu ksur filwaqt li, fil-każ inezami, ma ġiex gustament iddeterminat jekk il-prodotti tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kinux jiksru l-privattiva għall-anidru ta' GSK; barra minn hekk, ma jidherx b'mod evidenti mill-qari tat-termini tal-ftehimiet li dawn kienu jipprojbixxu biss il-kummerċjalizzazzjoni ta' parossetina mmanifatturata permezz ta' proċessi li kienu għadhom protetti minn din il-privattiva, peress li pjuttost jidher li dawn il-ftehimiet kienu jipprojbixxu kull kummerċjalizzazzjoni ta' parossetina (differenti minn dik immanifatturata minn GSK) (ara l-punti 16 u 19 iktar 'il fuq). Huwa madankollu possibbli (bla hsara għall-konstatazzjonijiet tal-qorti tar-rinviju f'dan is-sens) li mill-kuntest u mit-tul tal-ftehimiet jirriżulta li dawn kienu jikkonċernaw biss il-parossetina mmanifatturata skont il-proċessi kontenzjużi li biha GUK u Alpharma kienu lesti li jidhlu fis-suq (b'mod partikolari peress li t-tul tal-ftehimiet ma kienx jippermetti lil dawn il-manifatturi jsibu proċess iehor ta' manifattura tal-IPA kkonċernat jew fornitur iehor li kien jimmanifattura dan l-IPA bi proċess differenti minn dawk użati minnhom).

83 Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tat-13 ta' Lulju 1966, *Consten u Grundig vs Il-Kummissjoni* (56/64 u 58/64, EU:C:1966:41, Ġabra p. 500), u tal-25 ta' Frar 1986, *Windsurfing International vs Il-Kummissjoni* (193/83, EU:C:1986:75, punt 46).

84 Għalhekk, fis-sentenzi tas-6 ta' Ottubru 1982, *Coditel et* (262/81, EU:C:1982:334, punt 15), u tal-4 ta' Ottubru 2011, *Football Association Premier League et* (C-403/08 u C-429/08, EU:C:2011:631, punt 137), il-Qorti tal-Ġustizzja nnotat biss li, fil-qasam tal-kuntratti ta' liċenzja ta' proprjetà intellettuali, is-sempliċi fatt li l-proprjetarju ta' drittijiet ikkonċeda lil persuna awtorizzata waħda d-dritt esklużiv ta' xandir ta' oġġett protett minn Stat Membru, u għalhekk il-projbizzjoni tax-xandir tagħha minn oħrajn, matul perijodu ddeterminat, ma huwiex suffiċjenti sabiex ikun jista' jiġi kkonstatat li tali ftehim għandu għan antikompetittiv. Bl-istess mod, fis-sentenza tad-19 ta' April 1988, *Erauw-Jacquery* (27/87, EU:C:1988:183, punt 10), il-Qorti tal-Ġustizzja llimitat ruhha li tindika li, fil-qasam tad-drittijiet ta' varjetà ta' pjanta, operatur li stabbilixxa varjetajiet ta' żrieragh bażiċi li jistgħu jkun s-sugġett ta' tali drittijiet, għandu jkun jista' jipproteġi ruhu kontra kull manipolazzjoni difettuża ta' dawn il-varjetajiet billi jipprojbixxi, b'mod partikolari, lil detentur ta' liċenzja milli jbigħ u jesporta ż-żrieragh bażiċi, b'mod li klawżola f'dan is-sens taqa' barra mill-projbizzjoni ta' ftehimiet antikompetittivi. Finalment, fis-sentenza tat-30 ta' Jannar 1985, *BAT Cigaretten-Fabriken vs Il-Kummissjoni* (35/83, EU:C:1985:32, punt 33), il-Qorti tal-Ġustizzja ddikjarat biss li, għalkemm hija tirrikonoxxi l-legalità u l-utilità tal-ftehimiet li jservu sabiex jiġu ddelimitati l-isferi ta' użu rispettivi ta' trade marks differenti, dawn il-ftehimiet ma humiex madankollu esklużi mill-applikazzjoni tal-Artikolu [101 TFUE] jekk dawn ikunu intiżi wkoll sabiex iwettqu qsim tas-suq jew restrizzjonijiet oħra għall-kompetizzjoni.

85 Sentenzi tat-18 ta' Frar 1971, *Sirena* (40/70, EU:C:1971:18, punt 9), u tat-8 ta' Ġunju 1982, *Nungesser u Eisele vs Il-Kummissjoni* (258/78, EU:C:1982:211, punt 28).

86 Sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-12 ta' Diċembru 2018, *Servier et vs Il-Kummissjoni* (T-691/14, EU:T:2018:922, punt 241).

87 Ara, dwar dawn l-għanijiet, il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Pitruzzella fil-kawża *Bayer Pharma* (C-688/17, EU:C:2019:324, punti 31 u 55).

88 ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 17, Vol. 2, p. 32.

89 Ara l-premessa 12 tad-Direttiva 2004/48; ara wkoll dwar dan il-punt is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-12 ta' Diċembru 2018, *Servier et vs Il-Kummissjoni* (T-691/14, EU:T:2018:922, punt 240).

113. F'dan ir-rigward, għalkemm, skont il-ġurisprudenza diġà ċċitata iktar 'il fuq⁹⁰, l-għan ta' privattiva huwa ċertament li jiżgura lill-proprjetarju d-dritt li joġġezzjona għal kwalunkwe ksur, dan l-għan madankollu ma jistax jiġi interpretat fis-sens li jiggarrantixxi protezzjoni wkoll kontra l-azzjonijiet intiżi sabiex tiġi kkontestata l-validità tal-privattiva. Il-kuntrarju fil-fatt imur kontra l-interess pubbliku li jiġi eliminat kwalunkwe ostakolu għall-attività ekonomika li jista' jirriżulta minn privattiva mogħtija indebitament. Bl-istess mod, kif irrikonoxxiet għustament il-Qorti Ġenerali, il-preżunzjoni ta' validità ta' privattiva ma tistax titqies li hija ekwivalenti għal preżunzjoni ta' illegalità tal-prodotti ġeneriċi mqiegħda fis-suq b'mod validu li l-proprjetarju ta' privattiva jqis li jikkostitwixxu ksur tagħha⁹¹.

114. Issa, il-konklużjoni ta' ftehim li skontu kompetitur tal-proprjetarju ta' privattiva jimpenja ruħu li ma jidholx fis-suq u li jwaqqaf il-kontestazzjoni tiegħu tal-privattiva inkambju għall-ħlas ta' somma sinjifikattiva li ma għandha l-ebda korrispettiv ieħor hlief l-imsemmi impenn twassal għustament sabiex il-proprjetarju jiġi żgurat protezzjoni kontra l-azzjonijiet intiżi sabiex tiġi kkontestata l-validità tal-privattiva tiegħu u sabiex tiġi stabbilita preżunzjoni ta' illegalità tal-prodotti li jistgħu jitqiegħdu fis-suq mill-kompetitur tiegħu. Għaldaqstant, ma jistax jiġi sostnut li l-konklużjoni ta' tali ftehim taqa' taħt l-implimentazzjoni, mill-proprjetarju tal-privattiva, tal-prerogattivi tiegħu li jirriżultaw mill-għan ta' din tal-aħħar. Dan japplika iktar u iktar fid-dawl tal-fatt li, kif ippreċiżat mill-ġurisprudenza, huma l-awtoritajiet pubbliċi u mhux l-imprizi privati li għandhom jiżguraw l-osservanza tad-dispożizzjonijiet legali⁹².

115. Bl-istess mod, ma jistax jiġi affermat li l-konklużjoni ta' tali ftehim tikkorrispondi, min-naħa tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, biss għar-rikonoxximent minn dawn tal-aħħar tad-drittijiet ta' privattiva, preżunti li huma validi, tal-proprjetarju tagħha. Fil-fatt, jekk dan tal-aħħar iwettaq, favurijom, trasferiment sinjifikattiv ta' valur li ma għandu l-ebda korrispettiv ieħor hlief l-impenn tagħhom li ma jidhlux fis-suq u li ma jibqgħux jikkontestaw il-privattiva, dan jindika, fl-assenza ta' spjegazzjoni plawżibbli oħra, li ma hijiex il-perċezzjoni tagħhom tas-saħħa tal-privattiva, iżda hija l-perspettiva ta' dan it-trasferiment ta' valur li iċċentivathom sabiex jirrinunzjaw għal dħul fis-suq u kontestazzjoni tal-privattiva. Dan huwa barra minn hekk ikkonfermat mill-fatti fil-kawża prinċipali, irrilevati miċ-CAT, li juru li l-ftehimiet inkwistjoni kienu l-frott ta' negozjati li matulhom GSK żiedet b'mod gradwali l-ammonti tal-offerti tagħha sakemm waslet għal livell suffiċjenti sabiex tikkonvinċi lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi biex jiffirmaw⁹³.

116. Għaldaqstant, huwa żbaljat li jiġi sostnut li l-Ftehimiet GUK u Alpharma ma kellhomx potenzjal li jirrestringu l-kompetizzjoni b'mod iktar sinjifikattiv mill-portata legali tal-privattiva inkwistjoni. Fil-fatt, il-potenzjal ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni li tirriżulta mill-portata legali tal-imsemmija privattiva kien limitat għall-possibbiltà li *tiġi prekluzza* kull kontestazzjoni tal-validità tagħha kif ukoll kull ksur preżunt permezz tal-mezzi legali tad-dritt tal-privattivi, u dan jikkostitwixxi l-andament normali tal-kompetizzjoni fis-setturi li fihom jeżistu drittijiet ta' esklużività fuq it-teknoloġiji⁹⁴. Għall-kuntrarju, il-potenzjal ta' restrizzjoni ta' ftehim li permezz tiegħu l-proprjetarju ta' privattiva "jixtri" l-impenn ta' kompetitur li jastjeni milli jidhol fis-suq u milli jikkontesta l-privattiva jikkonsisti *fl-eliminazzjoni* ta' kull riskju ta' kontestazzjoni u, b'dan il-mod, fil-qerda tal-kompetizzjoni fir-rigward tal-prodott tiegħu kopert minn privattiva.

90 Ara iktar 'il fuq il-punt 69 ta' dawn il-konklużjonijiet.

91 Ara iktar 'il fuq il-punt 68 ta' dawn il-konklużjonijiet.

92 Sentenza tas-7 ta' Frar 2013, Slovenská sporiteľňa (C-68/12, EU:C:2013:71, punt 20).

93 Ara l-punti 229 sa 242 tas-sentenza taċ-CAT.

94 Ara, f'dan ir-rigward, iktar 'il fuq, il-punt 67 ta' dawn il-konklużjonijiet.

117. Għalhekk, fil-qasam ta' applikazzjoni tal-privattivi farmaċewtiċi bħal foqasma oħra, il-kuncett inerenti tad-dispożizzjonijiet tat-TFUE dwar il-kompetizzjoni jeżiġi li kull operatur ekonomiku għandu jiddetermina awtonomament il-politika li bihsiebu jadotta fis-suq⁹⁵ u jipprojbixxi lil dawn l-operaturi milli jissostitwixxu intenzjonalment kooperazzjoni Prattika bejniethom għar-riskji tal-kompetizzjoni⁹⁶. Issa, il-konklużjoni ta' ftehim li skontu l-proprjetarju ta' privattiva jhallas lil manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi sabiex dan tal-aħħar jastjeni milli jidhol fis-suq u milli jikkontesta l-privattiva tisser għustament li dawn l-operaturi lanqas ma jiddeterminaw b'mod awtonomu l-aġir tagħhom fir-rigward tal-implikazzjonijiet ta' din il-privattiva, iżda jaqblu, għall-kuntrarju, ma' pożizzjoni miftiehma f'dan ir-rigward.

118. Bl-istess mod, il-konklużjoni ta' tali ftehim twassal, għall-partijiet involuti, sabiex jissostitwixxu intenzjonalment kooperazzjoni Prattika bejniethom għar-riskji tal-kompetizzjoni. Fil-fatt, fil-każ inezami, billi kompliet il-kontenzjuż dwar il-validità tal-privattiva jew dwar in-natura ta' ksur tal-prodotti ġeneriċi, GSK żammet kemm il-possibbiltajiet tagħha li żżomm it-totalità tal-profitti tagħha li jirriżultaw mill-assenza ta' prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina kif ukoll ir-riskji tagħha li titlef dawn il-profitti b'riżultat ta' dħul fis-suq ta' tali prodotti mediċinali ġeneriċi. Bl-istess mod, il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi żammew kemm il-possibbiltajiet tagħhom li jagħmlu qligħ sinjifikattiv billi jidhlu fis-suq b'mod indipendenti kif ukoll ir-riskji tagħhom li ma jagħmlu l-ebda qligħ fil-każ ta' konstatazzjoni tal-validità tal-privattiva kontenzjuża u tan-natura ta' ksur tal-prodotti tagħhom.

119. Jekk, f'tali sitwazzjoni, kompetituri jikkonkludu ftehimiet bħal dawk inkwistjoni fil-kawża prinċipali, dan ifisser li huma jikkunsidraw li huwa iktar vantaġġuż għalihom li jissostitwixxu dawn il-possibbiltajiet ta' qligħ u riskji ta' telf biċ-ċertezza ta' dħul ta' flus żgurat li jikkonsisti fil-qsim tal-qligħ magħmul mill-proprjetarju tal-privattiva permezz tal-astensjoni miftiehma tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhlu fis-suq⁹⁷. Il-fatt li tali qsim tal-qligħ tal-proprjetarju jista' jibqa' ta' vantaġġ għall-partijiet kollha jiġi spjegat, b'mod partikolari, mid-differenza sinjifikattiva fil-prezzijiet tal-prodotti mediċinali qabel u wara d-dħul fis-suq ta' prodotti mediċinali ġeneriċi⁹⁸. Dan jispjega wkoll għaliex jista' jkun ta' vantaġġ għall-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu li jiddifferixxi d-dħul tal-verżjonijiet ġeneriċi ta' dan il-prodott mediċinali anki jekk bi ftit xhur biss.

120. F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-fatt li l-ammont tas-somma ttrasferita mill-proprjetarju tal-privattiva lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi huwa inqas mill-profitt li dan tal-aħħar seta' jagħmel fil-każ ta' dħul indipendenti fis-suq, ma jfissirx li ftehim, li skontu l-uniku korrispettiv għall-ħlas ta' din is-somma huwa l-astensjoni minn dħul fis-suq, ma jikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan. Fil-fatt, jekk l-ammont jibqa' madankollu sinjifikattiv sabiex ikun ta' incitativ⁹⁹, jista' jibqa' vantaġġuż għall-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li jikkonkludi tali ftehim anki jekk

95 Sentenzi tas-16 ta' Diċembru 1975, Suiker Unie *et vs* Il-Kummissjoni (40/73 sa 48/73, 50/73, 54/73 sa 56/73, 111/73, 113/73 u 114/73, EU:C:1975:174, punti 173 u 174); tat-8 ta' Lulju 1999, Il-Kummissjoni *vs* Anic Participazioni (C-49/92 P, EU:C:1999:356, punti 116 u 117) u Hüls *vs* Il-Kummissjoni (C-199/92 P, EU:C:1999:358, punt 159); kif ukoll tal-4 ta' Ġunju 2009, T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:343, punt 32).

96 Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tas-16 ta' Diċembru 1975, Suiker Unie *et vs* Il-Kummissjoni (40/73 sa 48/73, 50/73, 54/73 sa 56/73, 111/73, 113/73 u 114/73, EU:C:1975:174, punt 26); tal-31 ta' Marzu 1993, Ahlström Osakeyhtiö *et vs* Il-Kummissjoni (C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 u C-125/85 sa C-129/85, EU:C:1993:120, punt 63); kif ukoll tal-4 ta' Ġunju 2009, T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:343, punt 26).

97 Ara wkoll, f'dan is-sens, il-punt 242 tas-sentenza taċ-CAT.

98 Ara, f'dan ir-rigward, iktar 'il fuq, il-punt 27 ta' dawn il-konklużjonijiet.

99 Sabiex jiġi kkalkolat l-ammont ittrasferit, huwa importanti li l-qorti tar-rinvju tiehu inkunsiderazzjoni t-trasferimenti kollha ta' valur magħmula bejn il-partijiet, kemm jekk dawn kienu monetarji jew le, u għalhekk anki, b'mod partikolari, il-qligħ li għandu jsir minn GUK u Alpha Pharma waqt il-bejgħ tal-parossetina pprovduta minn GSK jew anki mir-rinunzja, minn dawn il-manifatturi, għall-cross-under takings in damages li qabel kienu żgurati minn GSK.

jithallas inqas mill-profitt previst tiegħu fil-każ ta' dhul indipendenti fis-suq. Ir-raġuni hija li, billi jagħmel hekk, huwa jissostitwixxi r-riskji u l-perikoli inevitabbilment marbuta ma' tali dhul fis-suq, kif ukoll il-bżonn li jipprovi l-isforzi ekonomiċi u kummerċjali neċessarji għal dan il-għan, biċ-ċertezza li jikseb, mingħajr sforzi oħra, parti sinjifikattiva mid-dhul tal-monopolju tal-proprietarju tal-privattiva.

ii) Fuq ix-“xenarju kontrofattwali” rilevanti

121. Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li t-tieni sensiela ta' argumenti invokata minn GSK u mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi lanqas ma tista' turi li ftehimiet bħal daww inkwistjoni fil-każ ineżami ma għandhomx potenzjal ta' dannu suffiċjenti sabiex jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan.

122. Permezz ta' din it-tieni sensiela ta' argumenti, GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jsostnu li, sa fejn, fil-każ ineżami, fuq l-ammissjoni tač-CAT, l-istatus tal-privattiva kien kompletament inċert u l-eżitu tat-tilwima f'dan ir-rigward kien impossibbli li jiġi previst, ikun ukoll impossibbli li jiġi konkluż li l-ftehimiet setgħu jirrestringu l-kompetizzjoni. Fil-fatt, ikun impossibbli li jiġi ddeterminat jekk ix-xenarju kontrofattwali, li kien isehh fl-assenza ta' ftehimiet, kienx ikun iktar “kompetittiv” mis-sitwazzjoni maħluqa minn dawn tal-aħħar, peress li huwa impossibbli li jsir magħruf jekk dan ix-xenarju kienx ser jirriżulta f'rebħa ġudizzjarja tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi u dhul indipendenti tagħhom fis-suq. Bl-istess mod, ikun żbaljat li jiġi ffavorit bħala iktar kompetittiv minn dak stabbilit mill-ftehimiet xenarju li fih il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kienu jidhlu fis-suq bi ksur tad-drittijiet tal-privattiva ta' GSK, filwaqt li s-sistema tal-privattivi għandha ġustament l-għan li tipproteġi l-kompetizzjoni fuq il-mertu u li tipproteġi l-innovazzjoni.

123. Huwa għalhekk li, b'mod partikolari, Merck issostni li, peress li l-evalwazzjoni tal-ftehimiet tqajjem dubji dwar il-fatt li dawn kellhom effett fuq il-kompetizzjoni, dawn id-dubji għandhom jitnehhew permezz ta' analiżi kompleta tal-effetti ta' dawn il-ftehimiet.

124. Issa, huwa żbaljat li jiġi ddikjarat li, peress li l-istatus tal-privattiva u n-natura ta' ksur tal-prodotti ġeneriċi huma, fil-kawża prinċipali, inċerti, ikun impossibbli li jiġi ddeterminat jekk il-ftehimiet inkwistjoni setgħux jirrestringu l-kompetizzjoni.

125. Fil-fatt, sabiex jiġi ddeterminat jekk dan kienx il-każ, ma huwiex neċessarju li jsir magħruf jekk, fl-assenza tal-ftehimiet, il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kinux ċertament, jew bi probabbiltà kbira ħafna, jidhlu fis-suq wara rebħa fit-tilwim dwar il-privattiva. Kif, essenzjalment, ġabret fil-qosor il-Qorti Ġenerali fil-kawża Lundbeck vs Il-Kummissjoni¹⁰⁰, l-applikazzjoni ta' tali kriterju twassal għal konfużjoni bejn kompetizzjoni reali u potenzjali u teskludi l-fatt li l-Artikolu 101 TFUE jipproteġi preċiżament ukoll lil din tal-aħħar.

126. Sabiex isir magħruf jekk il-ftehimiet inkwistjoni setgħux jirrestringu l-kompetizzjoni, għandu għalhekk jiġi stabbilit jekk, permezz ta' dawn il-ftehimiet, il-partijiet issostitwixxew kooperazzjoni Prattika bejniethom għar-riskji tal-andament normali tal-kompetizzjoni, li matulu kull parti tiddetermina b'mod awtonomu l-aġir tagħha fis-suq. Jekk dan huwa l-każ, is-sitwazzjoni maħluqa mill-ftehimiet hija kkaratterizzata mill-fatt li din ma hijiex ir-riżultat ta' dan l-andament normali tal-kompetizzjoni, iżda r-riżultat ta' ftehim li bih il-partijiet eliminaw ir-riskji tal-kompetizzjoni.

127. Minn dan isegwi li, bla ħsara għall-fatt dwar jekk awtorità tal-kompetizzjoni għandhiex tistabbilixxi “xenarju kontrofattwali” sabiex jiġi ddeterminat jekk ftehim għandux għan antikompetittiv, is-sitwazzjoni li magħha għandha titqabbel is-sitwazzjoni stabbilita mill-ftehimiet fi kwalunkwe każ ma hijiex ix-xenarju tar-rebħa ta' waħda mill-partijiet fit-tilwim dwar il-privattivi u tad-dhul jew l-astensjoni minn dhul ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq. Ix-xenarju li għandha titqabbel miegħu

¹⁰⁰ Ara iktar 'il fuq il-punt 66 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

s-sitwazzjoni maħluqa mill-ftehimiet huwa, għall-kuntrarju, sempliċement sitwazzjoni fejn il-partijiet kienu komplew jiġġestixxu t-tilwim tagħhom dwar il-privattiva b'mod awtonomu u abbażi tal-evalwazzjoni tagħhom stess tar-riskji u l-possibbiltajiet ta' dħul jew ta' astensjoni minn dħul fis-suq. Fil-fatt, ma huwiex importanti li tiġi illustrata s-sitwazzjoni fil-qasam tal-privattivi li kienet isseħħ fl-assenza ta' ftehimiet, iżda hija importanti s-sitwazzjoni fil-qasam tal-kompetizzjoni.

128. Barra minn hekk, dan huwa koerenti mal-fatt li, kif jiddikjaraw għustament il-partijiet, sitwazzjoni li fiha GSK kienet tirbaħ fi tmiem it-tilwim u tipprekludi għalhekk lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhlu b'mod indipendenti fis-suq ma kinitx tkun inqas favorevoli f'termini ta' kompetizzjoni minn sitwazzjoni ta' dħul indipendenti ta' prodotti mediċinali ġeneriċi wara rebħa ta' dawn tal-aħħar. Fil-fatt, dak li huwa deċiżiv ma huwiex id-dħul jew l-astensjoni minn dħul indipendenti tal-prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq, iżda l-kwistjoni dwar jekk din l-astensjoni tirriżultax mill-andament normali tal-kompetizzjoni jew minn ftehim antikompetittiv.

129. Tali konklużjoni hija, barra minn hekk, konformi mal-prinċipji, diġà mfakkra iktar 'il fuq, tad-dritt tal-privattivi u tal-interazzjoni tiegħu mad-dritt tal-kompetizzjoni. Minn naħa, id-dritt tal-privattivi ma jiggarrantix protezzjoni kontra l-kontestazzjoni tal-privattivi; l-inċertezza dwar l-istatus tal-privattivi u azzjonijiet intizi sabiex dawn jiġu kkontestati jagħmlu għalhekk parti mill-andament normali tal-kompetizzjoni fis-setturi kkonċernati¹⁰¹. Min-naħa l-oħra, ma humiex l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni li għandhom jevalwaw is-saħħa tal-privattivi u jwassru l-eżitu ta' tilwim f'dan il-qasam, iżda dan lanqas ma huwa neċessarju sabiex jiġu evalwati l-ftehimiet fil-qasam tal-privattivi f'termini tad-dritt tal-kompetizzjoni¹⁰².

iii) Fuq in-natura tal-ftehimiet bħala riżoluzzjonijiet bonarji ta' tilwim reali

130. Finalment, it-tielet sensiela ta' argumenti mressqa mir-rikorrenti fil-kawża prinċipali lanqas ma tista' turi li ftehimiet li skonthom manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jimpenja ruħu li ma jidhlo fis-suq u li jabbanduna l-kontestazzjoni ta' privattiva inkambju għal hla sinjifikattiv mill-proprjetarju tal-privattiva, li ma għandux korrispettiv ieħor hliet dan l-impenn, ma jistgħux jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan.

131. Din it-tielet sensiela ta' argumenti tikkonsisti fl-affermazzjoni li, bħala ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' proċeduri ġudizzjarji pendenti, il-ftehimiet GUK u Alpharma kellhom għan leġittimu li huwa mill-bidu nett inkompatibbli mal-klassifikazzjoni bħala ftehim li jirrestringi l-kompetizzjoni minhabba l-għan tiegħu, peress li tali riżoluzzjonijiet bonarji għandhom interess soċjali u huma mhegga mill-awtoritajiet pubbliċi. Għaldaqstant, il-klassifikazzjoni ta' tali ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan huwa possibbli, l-iktar l-iktar, f'każijiet fejn il-privattiva tkun evidentement invalida jew frawdolenti, u fejn ir-rieda pprovata tal-partijiet tkun tikkonsisti fit-tmiem b'mod antikompetittiv ta' tilwima purament fittizja dwar tali privattiva.

132. Għall-kuntrarju, fil-kuntest ta' tilwima reali dwar privattiva regolari, li l-eżitu tagħha jkun impossibbli li jiġi previst, il-hlasijiet miftiehma fil-ftehimiet jirriflettu biss kompromess milhuq bejn il-partijiet fid-dawl tar-riskju tat-telf li tista' ggarra GSK f'każ ta' dħul illegali tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq, minn naħa, u tat-telf li jistgħu jgarrbu dawn tal-aħħar f'każ ta' astensjoni mhux iġġustifikata milli jidhlu fis-suq, min-naħa l-oħra. Il-klassifikazzjoni ta' tali ftehim bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan iċċaħħad lill-operaturi farmaċewtiċi minn kull possibbiltà li jirriżolvu b'mod bonarju tilwima dwar privattiva u ma tħallilhomx għażla oħra, fir-rigward ta' tali tilwima, hliet li jċedu jew inkella jkomplu sa tmiem il-proċeduri ġudizzjarji mibdija.

¹⁰¹ Ara iktar 'il fuq il-punti 66 *et seq.* kif ukoll 110 *et seq.* ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹⁰² Ara iktar 'il fuq il-punti 77 *et seq.* ta' dawn il-konklużjonijiet.

133. Issa, qabel kollox, kif ippreċiżat diġà l-Qorti tal-Ġustizzja, l-Artikolu 101 TFUE ma jagħmel l-ebda distinzjoni bejn il-ftehimiet li għandhom l-għan li jtemmu tilwima u dawk li jseguw għanijiet oħra, b'tali mod li tranżazzjoni ġudizzjarja tista' tiġi sugġetta għal dikjarazzjoni ta' invalidità minhabba li tkun kisret id-dritt tal-kompetizzjoni tal-Unjoni¹⁰³. L-għan li jiġi inkoraġġuti l-ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja fil-fatt ma jistax iqiegħed tali ftehimiet taħt il-protezzjoni tal-applikazzjoni tad-dritt tal-kompetizzjoni, li r-regoli tiegħu jagħmlu parti mill-ordni pubbliku¹⁰⁴.

134. Sussegwentement, kif tirrileva għustament il-Kummissjoni, anki fil-każ ta' tilwima reali dwar privattiva regolari b'eżitu incert, sabiex jiġi evalwat jekk ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tali tilwima għandux għan antikompetittiv, għandu jiġi stabbilit jekk dan il-ftehim irriżolvix realment it-tilwima inkwistjoni u jekk dawn it-termini jirriflettux kompromess bejn il-partijiet f'dan ir-rigward. Fi kliem iehor, għandu jiġi ddeterminat jekk il-ftehim huwiex kompromess reali milhuq fuq il-bażi ta' evalwazzjoni awtonoma mill-partijiet tas-sitwazzjoni tagħhom fil-qasam tal-privattiva, jew jekk il-ftehim jikkonsistix pjuttost fit-tmiem tat-tilwima permezz ta' hlas minn waħda mill-partijiet lill-oħra, sabiex din tal-aħhar ma tibqax tikkontesta l-privattiva u ma tibqax tikkompeti.

135. Issa, għall-kuntrarju ta' dak li jiddikjaraw il-partijiet fil-każ ineżami, mill-konstatazzjonijiet fattwali taċ-CAT jirriżulta li l-ftehimiet inkwistjoni fil-kawża prinċipali ma jidhrux li rriżolvew it-tilwim tal-partijiet fil-qasam tal-privattiva, iżda li sempliċement ipposponew ir-riżoluzzjoni tan-nuqqas ta' qbil f'dan ir-rigward għall-perijodu wara l-iskadenza tal-ftehimiet. Minflok ma ġie riżolt, it-tilwim bejn il-partijiet għalhekk jidher li ġie sospiż għat-tul tal-validità tal-ftehimiet.

136. Fil-fatt, skont il-konstatazzjonijiet taċ-CAT¹⁰⁵, il-ftehimiet GUK u Alphantra kienu jipprevedu biss l-impenn ta' dawn il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li jirtiraw il-kontestazzjoni tagħhom tal-privattiva ta' GSK u li jastjenu milli jidhlu fis-suq bil-prodotti tagħhom matul il-perijodu miftiehem. Għall-kuntrarju, bl-ebda mod ma kien previst li, wara dan il-perijodu, dawn il-manifatturi setgħu jidhlu fis-suq mingħajr ma jaffaċċjaw mill-ġdid kontestazzjonijiet min-naħa ta' GSK.

137. Bl-istess mod, ma jidhirx li, minn naħa, l-impenn li tiġi rtirata l-kontestazzjoni tal-privattiva ta' GSK u li ma jsirx dħul fis-suq u, min-naħa l-oħra, l-ammont tal-hlasijiet, kienu marbuta bi kwalunkwe mod mar-riskji ta' telf li setgħu jgarrbu kemm GSK fil-każ ta' dħul illegali tal-prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq, jew il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fil-każ ta' astensjoni minn dħul fis-suq li sussegwentement tingħata prova li ma kinitx iġġustifikata minhabba l-invalidità tal-privattiva jew in-natura mhux ta' ksur tal-prodotti ġeneriċi.

138. Issa, ma jistax jiġi sostnut li, taħt il-pretest li dan ġie konkluż bħala riżoluzzjoni bonarja ta' tilwima ta' privattiva reali, ftehim jista' jevita l-klassifikazzjoni bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jekk ma jkollux fir-realtà l-għan li jirriżolvi b'mod bonarju t-tilwima dwar il-privattiva pendenti, iżda biss li jipposponi din it-tilwima fiż-żmien permezz ta' hlas li jincentiva lill-kompetitur tal-proprietarju tal-privattiva sabiex ma jikkompetix iktar matul il-perijodu tal-ftehim.

139. Minn dan isegwi li r-rikorrenti fil-kawża prinċipali lanqas ma jistgħu jargumentaw li l-projbizzjoni ta' dan it-tip ta' ftehimiet iċċaħħad lill-partijiet fit-tilwim fil-qasam tal-privattiva minn kull possibbiltà ta' riżoluzzjoni bonarja. Fil-fatt, tali riżoluzzjonijiet jibqgħu possibbli jekk ikollhom verament l-għan li jirriżolvu t-tilwim inkwistjoni u jirriflettux kompromess bejn il-partijiet miksub wara evalwazzjoni awtonoma tas-sitwazzjoni kompetittiva minnhom. Dan huwa barra minn hekk ikkonfermat minn

¹⁰³ Sentenza tas-27 ta' Settembru 1988, Bayer u Maschinenfabrik Hennecke (65/86, EU:C:1988:448, punti 14 sa 16).

¹⁰⁴ Ara, f'dan ir-rigward, is-sentenza tal-1 ta' Ġunju 1999, Eco Swiss (C-126/97, EU:C:1999:269, punti 37 sa 39).

¹⁰⁵ Ara iktar 'il fuq il-punti 47 u 48 ta' dawn il-konklużjonijiet.

studju empiriku Amerikan iċċitat miċ-CAT¹⁰⁶, li wera li, wara l-bidu ta' proċeduri legali kontra l-ftehimiet bħal dawk inkwistjoni fil-każ ineżami mill-awtoritajiet tal-kompetizzjoni, in-numru ta' ftehimiet ta' dan it-tip naqas b'mod drammatiku, filwaqt li n-numru totali ta' riżoluzzjonijiet bonarji fil-qasam tal-privattivi ma naqasx.

140. Finalment, minn dan kollu jirriżulta li l-argument ta' Alpharma, li skontu r-restrizzjonijiet imposti mill-ftehimiet inkwistjoni għandhom jiġu analizzati bħala restrizzjonijiet anċillari għar-riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim dwar il-privattiva, lanqas ma jista' jirnexxi. Għalhekk, mill-ġurisprudenza jirriżulta ċertament li ma taqax taħt il-projbizzjoni prevista fl-Artikolu 101 TFUE restrizzjoni tal-kompetizzjoni neċessarja għall-implimentazzjoni ta' operazzjoni li ma taqax hija stess taħt l-imsemmija projbizzjoni¹⁰⁷. Madankollu, fil-każ ineżami, ma jidhirx li din hija l-operazzjoni leġittima li r-restrizzjonijiet miftiehma kienu neċessarji għall-implimentazzjoni tagħha, peress li dawn ir-restrizzjonijiet kienu jikkostitwixxu preċiżament huma stess l-għan tal-ftehimiet inkwistjoni.

iv) Konklużjoni

141. Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' proċedura ġudizzjarja, b'eżitu incert, dwar tilwima reali relatata mal-validità ta' privattiva jew man-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku, li permezz tiegħu l-proprjetarju tal-privattiva jimpenja ruħu, favur manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, bi trasferiment ta' valur suffiċjentement għoli sabiex jincentiva lil dan tal-aħħar sabiex jabbanduna l-isforzi tiegħu sabiex jidhol fis-suq b'mod indipendenti, jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jekk jintwera li dan it-trasferiment ta' valur ma għandu l-ebda korrispettiv iehor flief l-astensjoni tal-manifattur ta' prodott mediċinali ġeneriċi milli jidhol fis-suq bil-prodott tiegħu u milli jkompli l-kontestazzjoni tal-privattiva matul il-perijodu miftiehem, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju. Dan japplika wkoll meta r-restrizzjonijiet imposti minn tali ftehim ma jmorru lil hinn mill-portata u t-tul tal-validità li jifdal tal-privattiva u meta l-ammont ittrasferit lill-manifattur ta' prodott mediċinali ġeneriċi jkun inqas mill-profitt previst minn dan tal-aħħar fil-każ ta' dħul indipendenti fis-suq.

2) Fuq il-ħames domanda preliminari

142. Il-ħames domanda preliminari taċ-CAT tirrigwarda l-fehim, mill-perspettiva tal-Artikolu 101 TFUE, tal-vantaġġi mogħtija lill-konsumaturi mill-ftehimiet GUK u Alpharma.

143. F'dan il-każ, skont iċ-CAT, dawn il-ftehimiet kienu taw ċerti vantaġġi lill-konsumaturi minhabba l-fatt li dawn kienu jipprevedu l-kunsinna minn GSK ta' kwantitajiet sinjifikattivi iżda limitati ta' parossetina ġenerika awtorizzata lill-manifatturi ta' prodott mediċinali ġeneriċi, li dawn tal-aħħar iddistribwixxew bi prezz inqas minn dak applikat minn GSK għal Seroxat, li wassal għal tnaqqis żgħir tal-prezz medju tal-parossetina¹⁰⁸.

¹⁰⁶ Ara l-punt 324 tas-sentenza taċ-CAT.

¹⁰⁷ Sentenzi tal-11 ta' Lulju 1985, *Remia et vs Il-Kummissjoni* (42/84, EU:C:1985:327, punti 19 u 20); tat-12 ta' Diċembru 1995, *Oude Luttikhuis et* (C-399/93, EU:C:1995:434, punti 12 sa 15); u tal-11 ta' Settembru 2014, *MasterCard et vs Il-Kummissjoni* (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punt 89).

¹⁰⁸ Ara iktar 'il fuq il-punt 22 ta' dawn il-konklużjonijiet.

144. Barra minn hekk, skont iċ-CAT, is-sostituzzjoni tal-importazzjonijiet paralleli ta' parossetina bil-parossetina ġenerika awtorizzata ta' IVAX, ta' GUK u ta' Alpharma¹⁰⁹ wasslet għal vantaġġi limitati għall-konsumaturi f'termini ta' kwalità, peress li l-importazzjonijiet paralleli kienu vittmi ta' ttikkettjar eċċessiv flingwa barranija, ftit li xejn attraenti għall-pazjenti¹¹⁰. Għall-kuntrarju, kif ippreċiżat iċ-CAT, il-klassifikazzjoni mill-ġdid tal-parossetina fit-tabella ta' rimbors tan-NHS u t-tnaqqis korrispondenti tal-ispejjeż imġarrba minn dan tal-aħħar kienu dovuti biss għall-Ftehim IVAX¹¹¹.

145. F'dan l-isfond, iċ-CAT tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja, permezz tal-ħames domanda preliminari tagħha, jekk ikunx hemm restrizzjoni tal-kompetizzjoni minħabba l-għan

- meta ftehim li jippreżenta l-karatteristiċi deskritti fit-tielet u r-raba' domanda jipprevedi, barra minn hekk, li l-proprjetarju tal-privattiva għandu jikkunsinna lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, għal kummerċjalizzazzjoni minn dan tal-aħħar, kwantitajiet sinjifikattivi iżda limitati ta' prodott ġeneriku awtorizzat;
- u meta dan ma jaghtix lok għal restrizzjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq il-prezzijiet tal-proprjetarju iżda jaghti vantaġġi lill-konsumaturi li ma kienx ikollhom kieku l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ma jkunux assolutament daħlu fis-suq;
- u meta dawn il-vantaġġi madankollu kienu ċarament inferjuri għal dawk li setgħu jirriżultaw minn dħul indipendenti ta' dawn il-manifatturi fis-suq.

146. Barra minn hekk, iċ-CAT tixtieq tkun taf jekk dan il-punt huwiex rilevanti għar-risposta għad-domanda dwar jekk ftehim jikkostitwixx restrizzjoni tal-kompetizzjoni minħabba l-għan fis-sens tal-Artikolu 101(1) TFUE, jew jekk għall-kuntrarju jistax jiġi evalwat biss skont l-Artikolu 101(3) TFUE.

147. Fir-rigward ta' dan tal-aħħar, għandu jiġi nnotat li huwa ċertament minnu li, *peress li huwa stabbilit* li ftehim jaqa' taħt il-projbizzjoni stabbilita mill-Artikolu 101(1) TFUE minħabba li jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni fis-sens ta' din id-dispożizzjoni, vantaġġi eventwali ta' dan il-ftehim jistgħu jiġu evalwati biss skont l-Artikolu 101(3) TFUE¹¹².

148. Kif ġie rrikonoxxut mill-ġurisprudenza, li kieku kien mod ieħor, l-Artikolu 101(3) TFUE jitlef fil-parti l-kbira l-effett utli tiegħu. Għaldaqstant, id-dritt tal-Unjoni ma jirrikonoxxix "regola ta' raġuni", li tinvolvi bbilancjar tal-aspetti favur u kontra l-kompetizzjoni ta' ftehim għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 101(1) TFUE¹¹³.

149. Madankollu, waqt l-eżami tal-kwistjoni dwar jekk ftehim jikkostitwixx restrizzjoni tal-kompetizzjoni pprojbita mill-Artikolu 101(1) TFUE, l-evalwazzjoni ta' vantaġġi allegatament ikkawżati minn dan il-ftehim tista' tkun rilevanti, b'mod partikolari, għal żewġ aspetti: minn naħa, l-eżistenza ta' tali vantaġġi tista', f'ċirkustanzi eċċezzjonali, tqajjem dubju dwar il-konstatazzjoni

109 Ara iktar 'il fuq il-punti 21 u 22 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

110 Ara l-punti 283, 292 u 325 tas-sentenza taċ-CAT.

111 Ara iktar 'il fuq il-punt 23 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

112 Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tat-13 ta' Lulju 1966, Consten u Grundig vs Il-Kummissjoni (56/64 u 58/64, EU:C:1966:41, Ġabra pp. 497 u 498); tat-28 ta' Jannar 1986, Pronuptia de Paris (161/84, EU:C:1986:41, punt 24); tal-20 ta' Novembru 2008, Beef Industry Development Society u Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, punt 21); u tal-11 ta' Settembru 2014, MasterCard et vs Il-Kummissjoni (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punti 93 u 180); ara wkoll is-sentenza tat-13 ta' Lulju 1966, L-Italja vs Il-Kunsill u Il-Kummissjoni (32/65, EU:C:1966:42, Ġabra p. 590) ("l-ghoti tal-benefiċċju tal-Artikolu [101(3)] lil ftehim partikolari jippresupponi r-rikonoxximent minn qabel li dan il-ftehim jaqa' taħt il-projbizzjoni stabbilita bl-Artikolu [101(1) TFUE]").

113 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tat-8 ta' Lulju 1999, Montecatini vs Il-Kummissjoni (C-235/92 P, EU:C:1999:362, punt 133), kif ukoll is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tat-18 ta' Settembru 2001, M6 et vs Il-Kummissjoni (T-112/99, EU:T:2001:215, punti 72 sa 74); tat-23 ta' Ottubru 2003, Van den Bergh Foods vs Il-Kummissjoni (T-65/98, EU:T:2003:281, punt 107); tat-30 ta' Ġunju 2016, CB vs Il-Kummissjoni (T-491/07 RENV, mhux ippubblikata, EU:T:2016:379, punti 67 et seq.); kif ukoll tal-24 ta' Settembru 2019, HSBC Holdings et vs Il-Kummissjoni (T-105/17, EU:T:2019:675, punt 154).

nnifisha tal-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni pprojbita mill-Artikolu 101(1) TFUE. Min-naħa l-oħra, l-eżistenza ta' tali vantaġġi tista', f'ċerti kundizzjonijiet, tqajjem dubju dwar il-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni *minhabba l-għan*, u għalhekk ikun neċessarju l-eżami tal-effetti tal-ftehim inkwistjoni.

i) Fuq ir-rilevanza ta' vantaġġi li jirriżultaw minn ftehim għall-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni skont l-Artikolu 101(1) TFUE

150. Qabel kollox, mill-ġurisprudenza jirriżulta li l-aspetti pożittivi għall-kompetizzjoni ta' koordinazzjoni bejn impriżi jistgħu jittiehdu inkunsiderazzjoni sa mill-istadju tal-eżami tal-applikabbiltà tal-Artikolu 101(1) TFUE jekk dawn l-aspetti huma ta' natura li jqajmu dubju dwar il-konstatazzjoni *nnifisha* tal-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni pprojbita minn din l-aħħar dispożizzjoni.

151. Għalhekk, il-Qorti tal-Ġustizzja, pereżempju, ikkonstatat li s-sistemi ta' distribuzzjoni selettiva, għalkemm jinfluwenzaw neċessarjament il-kompetizzjoni fis-suq komuni, jistgħu, f'ċerti kundizzjonijiet, ikunu konformi mal-Artikolu 101(1) TFUE, peress li jsegu għan leġittimu¹¹⁴.

152. Bl-istess mod, il-Qorti tal-Ġustizzja aċċettat li koordinazzjoni li tista' tirrestringi l-andament tal-kompetizzjoni fis-suq intern minhabba li tirrestringi l-libertà ta' azzjoni tal-partijiet tista' ma taqax fl-ambitu tal-projbizzjoni stabbilita fl-Artikolu 101(1) TFUE jekk, fid-dawl tal-kuntest globali u tal-għanijiet tagħha, l-effetti li jirrestringu l-kompetizzjoni li jirriżultaw minnha huma inerenti għat-tfittxija tal-imsemmija għanijiet. Sabiex jiġi aċċettat li dan huwa l-każ, madankollu jeħtieġ li r-restrizzjonijiet imposti mill-koordinazzjoni inkwistjoni jkunu limitati strettament għal dak li huwa neċessarju sabiex tiġi żgurata l-implimentazzjoni ta' għanijiet leġittimi¹¹⁵.

153. Il-Qorti tal-Ġustizzja, pereżempju, irrikonossiet li dawn il-kundizzjonijiet setgħu jiġu ssodisfatti fil-każ tal-projbizzjoni imposta fuq il-membri ta' assoċjazzjoni ta' xiri fil-qasam agrikolu milli jagħmlu parti minn kooperazzjonijiet kompetittivi¹¹⁶, tal-projbizzjoni ta' kollaborazzjoni integrata bejn avukati u kontabilisti¹¹⁷ jew anki ta' leġizlazzjoni tal-kontroll tad-doping fil-qasam tal-isport¹¹⁸. Għaldaqstant, dan huwa validu f'każijiet fejn kooperazzjoni bejn impriżi tikkostitwixxi haġa waħda indiviżibbli¹¹⁹ li ssegwi għan leġittimu wiehed jew iktar, li jistgħu jintlaħqu biss permezz tal-impożizzjoni ta' ċerti restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni li huma indispensabbli għall-implimentazzjoni tagħhom.

154. Fuq il-bażi tal-konstatazzjonijiet fattwali tal-qorti tar-rinviju, jidher madankollu dubjuż li l-kundizzjonijiet għall-applikazzjoni ta' din il-ġurisprudenza huma ssodisfatti fiċ-ċirkustanzi inkwistjoni fil-kawża prinċipali.

114 Ara s-sentenza tat-13 ta' Ottubru 2011, Pierre Fabre Dermo-Cosmétique (C-439/09, EU:C:2011:649, punti 39 *et seq.* kif ukoll il-ġurisprudenza ċċitata).

115 Ara s-sentenzi tad-19 ta' Frar 2002, Wouters *et* (C-309/99, EU:C:2002:98, punti 97 *et seq.*); tat-18 ta' Lulju 2006, Meca-Medina u Majcen vs Il-Kummissjoni (C-519/04 P, EU:C:2006:492, punti 42 *et seq.*); tat-18 ta' Lulju 2013, Consiglio Nazionale dei Geologi (C-136/12, EU:C:2013:489, punti 53 *et seq.*); kif ukoll tal-4 ta' Settembru 2014, API *et* (C-184/13 sa C-187/13, C-194/13, C-195/13 u C-208/13, EU:C:2014:2147, punti 46 *et seq.*); ara wkoll, diġà, is-sentenzi tal-15 ta' Diċembru 1994, DLG (C-250/92, EU:C:1994:413, punti 33 *et seq.*); u tal-21 ta' Settembru 1999, Albany (C-67/96, EU:C:1999:430, punti 59 *et seq.*).

116 Sentenza tal-15 ta' Diċembru 1994, DLG (C-250/92, EU:C:1994:413, punti 33 *et seq.*).

117 Sentenza tad-19 ta' Frar 2002, Wouters *et* (C-309/99, EU:C:2002:98, punti 97 *et seq.*).

118 Sentenza tat-18 ta' Lulju 2006, Meca-Medina u Majcen vs Il-Kummissjoni (C-519/04 P, EU:C:2006:492, punti 42 *et seq.*).

119 Huwa dwar dan il-punt li s-sitwazzjoni prevista mil-linja ta' ġurisprudenza inkwistjoni hija distinta minn dik li tista' tagħti lok għar-rikonossiment li restrizzjoni tal-kompetizzjoni hija anċillari għal operazzjoni li ma tikkostitwixxiha *nnifisha* restrizzjoni tal-kompetizzjoni; ara f'dan ir-rigward iktar 'il fuq il-punt 140 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

155. Għalhekk, fil-kawża prinċipali, lanqas ma huwa allegat li l-vantaġġi għall-konsumaturi mogħtija mill-Ftehimiet GUK u Alpharma, jiġifieri t-tnaqqis tal-prezz medju tal-parossetina kif ukoll it-titjib tal-ittikkettjar tal-kaxxi tal-prodotti mediċinali¹²⁰, kienu jikkostitwixxu l-għan prinċipali tal-ftehimiet rispettivi. Bl-istess mod, hadd ma jinvoka l-fatt li r-restrizzjonijiet imposti fuq GUK u Alpharma permezz ta' dawn il-ftehimiet, jiġifieri l-projbizzjoni ta' manifattura, importazzjoni jew provvista ta' parossetina minbarra dik ipprovduta minn GSK permezz ta' IVAX¹²¹, kienu indispensabbli għall-implimentazzjoni ta' dawn il-vantaġġi.

156. Ir-rikorrenti fil-kawża prinċipali pjuttost semplicement jafferaw li, minhabba l-imsemmija vantaġġi, il-ftehimiet GUK u Alpharma kienu pprezentaw ambivalenza f'termini ta' kompetizzjoni, b'tali mod li jkun impossibbli li jiġi konkluż li dawn il-ftehimiet kienu juru b'mod manifest livell ta' dannu suffiċjenti fir-rigward tal-kompetizzjoni sabiex jiġu kkunsidrati bħala restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan.

ii) Fuq ir-rilevanza tal-vantaġġi li jirrizultaw minn ftehim għall-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan skont l-Artikolu 101(1) TFUE

157. F'dan ir-rigward, il-parti l-oħra tal-ħames domanda preliminari taċ-CAT tirrigwarda preċiżament il-punt dwar jekk ftehim li, bhall-ftehimiet GUK u Alpharma, iwassal għal ċerti vantaġġi għall-konsumaturi, jistax jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni *minhabba l-għan* fis-sens tal-Artikolu 101(1) TFUE.

158. Kif jirrizulta mill-ġurisprudenza ċċitata iktar 'il fuq dwar il-mod kif għandu jiġi ddeterminat jekk ftehim għandux għan antikompetittiv, l-eżami li għandu jsir għal dan il-għan jinvolti neċessarjament l-analiżi ta' elementi kurrentwali tal-ftehim inkwistjoni¹²². Fil-fatt, kif ġie affermat diversi drabi, l-għan ta' ftehim ma għandux jiġi evalwat fl-astratt, iżda konkretament, bit-teħid inkunsiderazzjoni ta' kull element rilevanti¹²³. Issa, il-vantaġġi jew l-effetti pożittivi eventwali allegati ta' ftehim huma mingħajr dubju elementi kurrentwali li għandhom jiġu evalwati waqt l-eżami tal-kwistjoni dwar jekk l-imsemmi ftehim għandux l-għan li jirrestringi l-kompetizzjoni.

159. Il-klassifikazzjoni ta' ftehim bħala li jirrestringi l-kompetizzjoni minhabba l-għan tiegħu għandha l-konsegwenza, minn perspettiva proċedurali, li tiddispensa lill-awtorità tal-kompetizzjoni kkonċernata minn eżami komplet tal-effetti tiegħu, li jeħtieġ iktar riżorsi¹²⁴. Ir-raġuni għal din id-dispensa tinsab fil-fatt li l-esperjenza turi li ftehim intiż mill-għan tiegħu li jirrestringi l-kompetizzjoni, pereżempju permezz tal-allinjament tal-prezzijiet jew tat-tqassim tas-swieq bejn kompetituri, jista' jipproduċi effetti negattivi fuq il-kompetizzjoni, b'tali mod li ma huwiex neċessarju li jiġi eżaminat jekk u sa fejn tali effett jiġi prodott realment¹²⁵.

¹²⁰ Ara iktar 'il fuq il-punti 143 u 144 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹²¹ Ara iktar 'il fuq il-punti 16 u 19 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹²² Ara iktar 'il fuq il-punt 101 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹²³ Ara b'mod partikolari l-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:110, punt 48); il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Wahl fil-kawża CB vs Il-Kummissjoni (C-67/13 P, EU:C:2014:1958, punt 41); jew anki l-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Bobek fil-kawża Budapest Bank *et* (C-228/18, EU:C:2019:678, punt 46).

¹²⁴ Ara l-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:110, punt 43), kif ukoll il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Bobek fil-kawża Budapest Bank *et* (C-228/18, EU:C:2019:678, punt 27).

¹²⁵ Sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, CB vs Il-Kummissjoni (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punti 49 sa 51).

160. Għaldaqstant, kif innota reċentement l-Avukat Ġenerali Bobek, l-eżami tal-kuntest ta' ftehim iservi wkoll sabiex jikkonferma li d-dannu ta' ftehim li, fid-dawl tal-kontenut tiegħu u tal-għanijiet tiegħu, jista' jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan, ma jitqigħedx f'dubju minn elementi kuntestwali rilevanti. Fi kliem ieħor, dan jirrigwarda l-fatt "li jiġi vverifikat, bit-teħid inkunsiderazzjoni tal-elementi tal-proċess, li *ċirkustanzi partikolari* ma jistgħux joħolqu dubju dwar id-dannu prezunt tal-ftehim ikkonċernat"¹²⁶.

161. Issa, minn meta jitqies li wieħed ikun f'sitwazzjoni li fiha jinholqu dubji dwar id-dannu prezunt u, għaldaqstant, dwar l-għan antikompetittiv ta' ċertu ftehim?

162. Kif indikat il-Qorti tal-Ġustizzja, sabiex ikun hemm għan antikompetittiv, koordinazzjoni bejn imprizi għandha tkun tista' tipproduċi effetti negattivi fuq il-kompetizzjoni, u dan ifisser li din għandha tkun tista', b'mod konkret u fid-dawl tal-kuntest speċifiku legali u ekonomiku, tipprevjeni, tirrestringi jew tohloq distorsjoni fis-suq komuni. Għall-kuntrarju, il-kwistjoni dwar jekk u sa fejn tali effett jirriżulta realment ma hijiex determinanti¹²⁷. Dan ifisser li l-projbizzjoni ta' "ksur minhabba l-għan" bl-ebda mod ma tista' tiġi interpretata li tfisser li għan antikompetittiv jagħti lok sempliċement għal xi forma ta' prezunzjoni ta' illegalità li tista' tiġi kkonfutata fl-assenza, fil-każ speċifiku, ta' effetti negattivi għall-funzjonament tas-suq¹²⁸.

163. Għaldaqstant, kif reggħet ippreċiżat il-ġurisprudenza, sabiex jiġi konkluż li ftehim għandu, fih innifsu, livell suffiċjenti ta' dannu għall-kompetizzjoni sabiex ma jkunx hemm bżonn li jiġu eżaminati l-effetti tiegħu sabiex jiġi ddeterminat jekk jistax jirrestringi l-kompetizzjoni, il-kapaċità ta' dannu għall-kompetizzjoni għandha tirriżulta b'mod manifest biżżejjed mill-ftehim u mill-kuntest tiegħu¹²⁹.

164. Minn dan jirriżulta li, sabiex ikun jista' jiġi konkluż li l-ftehim kellu għan antikompetittiv, għandu jkun possibbli li jiġi ddeterminat li dan jista' jirrestringi l-kompetizzjoni mingħajr il-htieġa li jiġu eżaminati l-effetti tiegħu. Għaldaqstant, l-analizi tal-għan antikompetittiv ta' ftehim għandha tgħaddi għal analizi tal-effetti antikompetittivi tal-imsemmi ftehim meta jintwera li huwa impossibbli li jiġi ddeterminat, minkejja analizi tal-elementi intrinziċi u kuntestwali kollha rilevanti, li dan il-ftehim jista' jirrestringi l-kompetizzjoni¹³⁰.

165. Minn dan isegwi li ftehim li jwassal għal ċerti vantaġġi għall-konsumaturi ma jistax jibqa' jiġi kklassifikat bħala li jirrestringi l-kompetizzjoni minhabba l-għan tiegħu jekk il-preżenza ta' dawn il-vantaġġi twassal sabiex ma jkunx iktar possibbli, mingħajr ma jiġu analizzati l-effetti tiegħu, li jsir magħruf jekk dan, kollu kemm hu, jistax jirrestringi l-kompetizzjoni. Fi kliem ieħor, il-kwistjoni hija jekk, filwaqt li jittieħdu inkunsiderazzjoni l-vantaġġi li jirriżultaw mill-ftehim, huwiex dejjem possibbli li jiġi konkluż li madankollu dan għandu għan antikompetittiv. Jekk dan ma jkunx il-każ minhabba li dawn il-vantaġġi jnissu dubju fir-rigward tal-għan antikompetittiv tal-ftehim jew minhabba li ma jkunx ċar jekk ftehim li jipprovdi tali vantaġġi jistax ikollu għan antikompetittiv, għalhekk ma jkunx iktar possibbli li jiġi konkluż li teżisti restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan u jehtieg li ssir analizi tal-effetti.

126 Ara l-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Bobek fil-kawża Budapest Bank *et* (C-228/18, EU:C:2019:678, punti 41 sa 49, b'mod speċifiku l-punt 48) (enfasi magħmula fl-orijinal).

127 Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tal-4 ta' Ġunju 2009, T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:343, punt 31), u tal-14 ta' Marzu 2013, Allianz Hungária Biztosító *et* (C-32/11, EU:C:2013:160, punt 38).

128 Ara l-konklużjonijiet tiegħi fil-kawża T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:110, punt 45).

129 Ara, f'dan is-sens, il-ġurisprudenza ċċitata iktar 'il fuq fil-punt 102 ta' dawn il-konklużjonijiet.

130 Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tal-11 ta' Settembru 2014, CB vs Il-Kummissjoni (C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punti 74 *et seq.*), u tas-26 ta' Novembru 2015, Maxima Latvija (C-345/14, EU:C:2015:784, punti 22 sa 24); ara wkoll, f'dan is-sens, il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Bobek fil-kawża Budapest Bank *et* (C-228/18, EU:C:2019:678, punti 50 u 78 *et seq.*).

166. Għall-kuntrarju, kuntrarjament għal dak li ssostni, b'mod partikolari, Merck fil-kuntest ta' din il-proċedura, wiehed ma jgħaddix awtomatikament għall-obbligu li ssir analiżi tal-effetti ta' ftehim meta jkun stabbilit li dan il-ftehim wassal għal ċerti vantaġġi jew effetti pożittivi li għandhom jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tal-eżami dwar jekk il-ftehim jikkostitwixxix restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan tiegħu. Fil-fatt, ma huwiex il-fatt li jiġu evalwati ċerti effetti pożittivi annessi ta' ftehim li jwassal sabiex wiehed jgħaddi mill-analiżi tal-għan ta' ftehim għall-analiżi tal-effetti tiegħu, iżda biss il-fatt li, jekk ikun il-każ, dawn l-effetti jnisslu dubju dwar l-għan antikompetittiv tal-ftehim.

167. Fil-każ ineżami, mill-kunsiderazzjonijiet li saru diġà iktar 'il fuq jirriżulta li, bla ħsara għall-verifika mill-qorti tar-rinviju li t-trasferiment ta' valur imwettaq minn GSK favur GUK u Alpharma ma kellu l-ebda korrispettiv iehor hlief l-astensjoni ta' dawn l-operaturi milli jidhlu fis-suq bil-prodotti tagħhom u milli jkomplu l-kontestazzjoni tal-privattiva matul il-perijodu miftiehem, il-Ftehimiet GUK u Alpharma kellhom l-għan li jeliminaw ir-riskju ta' dħul indipendenti tal-prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq¹³¹.

168. Issa, jekk dan huwa l-każ, il-vantaġġi mogħtija mill-ftehimiet inkwistjoni lill-konsumaturi, jiġifieri t-tnaqqis tal-prezz medju tal-parossetina b'4 % kif ukoll it-titjib tal-ittikkettjar tal-kaxxi tal-prodotti mediċinali¹³², ma humiex ta' natura li jqajmu dubju dwar il-fatt li dawn il-ftehimiet kienu jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan tagħhom. Fil-fatt, dawn l-effetti pożittivi ma humiex, fl-isfond ġuridiku u ekonomiku tal-imsemmija ftehimiet, ta' natura li jnisslu dubju dwar jekk dawn il-ftehimiet kellhomx manifestament livell ta' dannu suffiċjenti għall-kompetizzjoni sabiex jiġu kkunsidrati bħala restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan.

169. Għalhekk, iċ-CAT tindika ċertament li t-tnaqqis żgħir fil-prezzijiet tal-parossetina li rriżulta mill-ftehimiet ma kienx kompletament mingħajr importanza. Madankollu, skont il-konstatazzjonijiet taċ-CAT, il-provvista ta' parossetina minn GSK lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi prevista mill-ftehimiet ma kinitx tagħti lok għal pressjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq GSK peress li, minhabba l-kwantitajiet limitati pprovduti, li l-ammont massimu tagħhom ma kien jikkorrispondi għal ebda restrizzjoni teknika, il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ma kellhomx interess li jipprattikaw kompetizzjoni abbażi tal-prezzijiet.

170. F'dawn iċ-ċirkustanzi, iċ-CAT għandha raġun meta tikkonkludi li l-bidla fl-istruttura tas-suq ikkawżata mill-ftehimiet ma kinitx dovuta għall-introduzzjoni ta' kompetizzjoni, iżda għal riorganizzazzjoni kkontrollata tas-suq tal-parossetina organizzata minn GSK, u li l-provvista ta' parossetina kif ukoll iċ-ċessjoni ta' ishma mis-suq minn GSK lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi għandhom jinftiehem bħala trasferimenti ta' valur mhux monetarji¹³³.

171. L-analiżi tat-termini tal-ftehimiet inkwistjoni, kif magħmula miċ-CAT, għalhekk ma turix sett kumpless ta' komponenti favur u kontra l-kompetizzjoni, fejn ikun impossibbli li jiġi ddeterminat jekk dan għandux, b'mod ġenerali, għan antikompetittiv¹³⁴. Pjuttost jidher li l-ftehimiet kellhom b'mod ċar l-għan li jeliminaw, permezz ta' trasferiment ta' valur, ir-riskju ta' dħul indipendenti mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kkonċernati fis-suq, u li l-implimentazzjoni tad-dħul ikkontrollat minn dawn tal-aħħar bil-parossetina awtorizzata pprovduta minn GSK kienet tagħmel parti mill-inċentivi li kienu offruti lilhom għal dan il-għan.

131 Ara iktar 'il fuq il-punti 47, 48, 106 u 141 ta' dawn il-konklużjonijiet.

132 Ara iktar 'il fuq il-punti 143 u 144 ta' dawn il-konklużjonijiet. Il-konstatazzjonijiet magħmula f'dan il-punt incidentalment japplikaw bla ħsara għall-kwistjoni dwar iż-żmien li fih għandhom jiġu evalwati dawn l-effetti u jekk huwiex possibbli li jittiehdu inkunsiderazzjoni l-effetti reali kkonstatati wara l-konklużjoni tal-ftehimiet jew biss l-effetti prevedibbli fiz-żmien tal-konklużjoni tagħhom. Fi kwalunkwe każ, l-effetti pożittivi inkwistjoni kienu fil-każijiet kollha prevedibbli fil-mument tal-konklużjoni tal-ftehimiet minhabba t-termini tagħhom.

133 Ara iktar 'il fuq il-punti 47 u 48 ta' dawn il-konklużjonijiet, u l-punti tas-sentenza taċ-CAT li huma ċċitati fihom.

134 Ara, bħala eżempji ta' kooperazzjonijiet bejn impriżi li għandhom tali karatteristiċi, il-ġurisprudenza ċċitata fil-punt 164 ta' dawn il-konklużjonijiet.

172. F'dan ir-rigward, l-implimentazzjoni ta' dan id-dhul ikkontrollat permezz tal-provvista ta' parossetina bi prezzijiet preferenzjali u bil-possibbiltà li jitwettaq margni ta' profitt, saħansitra ggarantit mit-termini tal-ftehimiet¹³⁵, ma tidhirx biss bħala mezz sabiex jinheba t-trasferiment tal-valur imwettaq, iżda wkoll bħala li jipprovdni valur miżjud lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi meta mqabbel ma' sempliċi trasferiment monetarju. Dan il-valur miżjud kien jikkonsisti fil-fatt fil-possibbiltà li jiddistribwixxu l-parossetina awtorizzata pprovduta minn GSK bit-trade mark tagħhom u li b'hekk jiformaw klijentela u networks ta' distribuzzjoni. Dan jista' jikkorrispondi wkoll għal konċessjoni li GSK kienet obbligata tagħmel, iżda li fl-istess hin kienet tagħtiha wkoll vantaġġi f'termini ta' żamma tal-produzzjoni tagħha stess¹³⁶.

173. Iżda anki kieku kellu jiġi preżunt li l-partijiet kellhom deliberatament l-intenzjoni li jagħtu ċerti vantaġġi lill-konsumaturi permezz tal-implimentazzjoni tad-dhul ikkontrollat fis-suq minn GUK u Alpha, dan madankollu ma huwiex ta' natura li jnissel dubju fir-rigward tad-dannu tal-ftehimiet inkwistjoni f'termini ta' kompetizzjoni.

174. Fil-fatt, kif ippreċizat il-ġurisprudenza, l-Artikolu 101 TFUE, bħar-regoli l-oħra tal-kompetizzjoni stabbiliti fit-Trattat, ma huwiex intiz biss sabiex jipproteġi l-interessi diretti tal-kompetituri jew tal-konsumaturi, imma biex tiġi protetta l-istruttura tas-suq u, għalhekk, il-kompetizzjoni bħala tali. Il-konstatazzjoni tal-eżistenza tal-għan antikompetittiv ta' koordinazzjoni bejn impriżi għalhekk ma tistax tkun subordinata għal dik ta' rabta diretta tagħha mal-prezzijiet għall-konsumatur¹³⁷.

175. Dan għandu jfisser, għall-kuntrarju, li l-fatt li jingħataw xi vantaġġi minimi lill-konsumaturi permezz ta' tnaqqis żgħir tal-prezzijiet ma jistax iqajjem dubju dwar l-għan antikompetittiv ta' ftehim li barra minn hekk għandu l-għan li jeqred il-kompetizzjoni fir-rigward ta' ċertu prodott jew f'ċertu suq. Issa, fil-każ ineżami, ġie kkonstatat li dan kien preċiżament l-għan tal-ftehimiet inkwistjoni, peress li kellhom l-għan li jincitaw lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi sabiex jabbandunaw l-isforzi tagħhom għall-finijiet ta' dhul indipendenti fis-suq¹³⁸.

176. F'dan il-kuntest, incidentalment ġie kkonstatat ukoll li x-xenarju "kompetittiv" li miegħu għandha titqabbel is-sitwazzjoni miftiehma implimentata mill-ftehimiet ma huwiex dak ta' dhul indipendenti ċert mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq, iżda dak ta' tkompli tal-isforzi tagħhom għal dan il-għan skont l-evalwazzjoni awtonoma tagħhom tar-riskji u l-possibbiltajiet f'dan ir-rigward¹³⁹.

177. Għaldaqstant, hemm lok li jiġu miċhuda l-argumenti ta' GSK u tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li skonthom il-ftehimiet kienu ta' benefiċċju peress li ppermettew dhul ikkontrollat mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq meta kien incert, minħabba li kien impossibbli li jiġi previst l-eżitu tat-tilwim dwar il-privattiva pendenti, li dawn il-manifatturi setgħu jidhlu b'mod indipendenti fis-suq fl-assenza tal-ftehimiet. L-istess japplika għall-argument li skontu, għall-inqas fir-rigward tal-perijodu li matulu kien hemm fis-seħh l-ordni provviżorja u l-impenn ġudizzjarju li kienu jipprojbixxu lil GUK u lil Alpha mill-ijidhlu fis-suq¹⁴⁰, il-ftehimiet ippermettew dhul fis-suq minn dawn il-manifatturi billi huwa ċert li dan kien ikun impossibbli fl-assenza tagħhom.

135 Ara iktar 'il fuq il-punti 17 u 20 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

136 Ara, f'dan is-sens, il-punt 213 tas-sentenza tač-CAT.

137 Sentenzi tal-4 ta' Ġunju 2009, T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:343, punti 38 u 39); tas-6 ta' Ottubru 2009, GlaxoSmithKline Services *et* vs Il-Kummissjoni *et* (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P u C-519/06 P, EU:C:2009:610, punt 63); kif ukoll tad-19 ta' Marzu 2015, Dole Food u Dole Fresh Fruit Europe vs Il-Kummissjoni (C-286/13 P, EU:C:2015:184, punt 125); ara wkoll il-konkluzjonijiet tiegħi fil-kawża T-Mobile Netherlands *et* (C-8/08, EU:C:2009:110, punti 58 sa 60).

138 Ara iktar 'il fuq il-punti 116 sa 118 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

139 Ara iktar 'il fuq il-punti 124 sa 128 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

140 Ara iktar 'il fuq il-punti 15, 16, 18 u 19 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

178. Fil-fatt, kif ġie espost¹⁴¹, dak li jgħodd ma huwiex id-dhul bi kwalunkwe mod tal-prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq, iżda l-fatt li dan id-dhul isir jew ma jsirx minhabba l-andament liberu tal-kompetizzjoni u mhux minhabba ftehim tal-partijiet li ssostitwixxa lil dan l-andament.

179. Barra minn hekk, kif tirrimarka ċ-CAT, għalkemm il-vantaġġi għall-konsumaturi kkawżati mill-ftehimiet kienu ċerti u mhux potenzjali, madankollu dawn kienu negligibbli meta mqabbla mal-vantaġġi mogħtija mid-dhul indipendenti sussegwenti tal-prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq tal-parossetina¹⁴². Issa, il-ftehimiet eliminaw preċiżament il-possibbiltà li tali dhul isehh matul il-perijodu miftiehem.

iii) Konklużjoni

180. Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li l-evalwazzjoni tal-vantaġġi mogħtija lill-konsumaturi permezz ta' ftehim bejn kompetituri hija rilevanti skont l-Artikolu 101(1) TFUE sabiex jiġi eżaminat jekk il-preżenza ta' dawn il-vantaġġi hijiex ta' natura li tnissel dubju dwar l-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni b'mod ġenerali u ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan b'mod partikolari. Il-fatt li ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwima bejn il-proprietarju ta' privattiva u manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jipprevedi dhul ikkontrollat minn dan il-manifattur fis-suq, li ma jagħtix lok għal pressjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq il-proprietarju tal-privattiva, iżda jagħti lill-konsumaturi vantaġġi limitati li ma kienx ikollhom kieku l-proprietarju tal-privattiva jkun rebaħ it-tilwima, ma huwiex madankollu ta' natura li jnissel tali dubju, jekk barra minn hekk il-ftehim inkwistjoni jkollu l-għan li jincentiva lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi sabiex jabbanduna l-isforzi tiegħu sabiex jidhol fis-suq b'mod indipendenti permezz ta' trasferiment ta' valur li ma jkollu l-ebda korrispettiv ieħor hlief l-imsemmi abbandun, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinvju.

c) Fuq il-kuncett ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-effett (is-sitt domanda preliminari)

181. Is-sitt domanda preliminari taċ-CAT tirrigwarda l-effetti antikompetittivi tal-Ftehimiet GUK u Alpha.

182. Qabel ma tingħata risposta għal din id-domanda, għandu jtfakkar, b'mod preliminari, li, kif diġà ġie nnotat iktar 'il fuq, l-għan antikompetittiv u l-effett antikompetittiv huma kundizzjonijiet mhux kumulattivi, iżda alternattivi sabiex tiġi applikata l-projbizzjoni stabbilita fl-Artikolu 101(1) TFUE. Fi kliem ieħor, ftehim huwa pprobit, indipendentement mill-effetti tiegħu, peress li l-għan tiegħu jmur kontra l-kompetizzjoni. It-teħid inkunsiderazzjoni tal-effetti ta' ftehim huwa għalhekk superfluwu ladarba huwa stabbilit li dan għandu bħala għan il-prevenzjoni, ir-restrizzjoni jew id-distorsjoni tal-kompetizzjoni fi hdan is-suq intern¹⁴³.

183. Għaldaqstant, fil-każ inezami, iċ-CAT tista', mill-inqas mill-perspettiva tad-dritt tal-Unjoni, ma tiħux deċiżjoni dwar l-effetti antikompetittivi tal-Ftehimiet GUK u Alpha jekk hija tikkonstata, fuq il-bażi tar-risposti li ser tagħtiha l-Qorti tal-Ġustizzja għat-tielet sal-hames domanda preliminari tagħha, li dawn il-ftehimiet kienu jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan tagħhom. Sa fejn iċ-CAT għadha ser ikollha twettaq dan l-eżami wara s-sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja f'din il-proċedura, id-domanda tagħha dwar l-effetti antikompetittivi tal-Ftehimiet GUK u Alpha tibqa' madankollu rilevanti.

¹⁴¹ Ara iktar 'il fuq il-punt 128 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹⁴² Ara iktar 'il fuq il-punti 22 u 27 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹⁴³ Ara iktar 'il fuq il-punti 99 u 100 ta' dawn il-konklużjonijiet, u l-ġurisprudenza ċċitata fihom.

184. Barra minn hekk u fi kwalunkwe każ, kif spjega reċentement l-Avukat Ġenerali Bobek fil-konklużjonijiet tiegħu fil-kawża Budapest Bank *et*, il-fatt li awtorità tal-kompetizzjoni jew qorti li jkollha ġurisdizzjoni ma għandhiex teżamina l-effetti ta' ftehim jekk hija tkun ikkonstatat li dan il-ftehim għandu għan antikompetittiv ma jfissirx li tali awtorità jew qorti ma tistax teżamina fl-istess hin jekk ftehim għandux għan u effetti antikompetittivi. Bl-istess mod, hija tista' teżamina biss jekk ftehim għandux effetti antikompetittivi, jekk jidhrilha li huwa neċessarju u xieraq minhabba ċ-ċirkustanzi tal-każ. Kif innota wkoll l-Avukat Ġenerali Bobek, hija madankollu tali awtorità jew qorti li għandha tiġbor il-provi neċessarji u tuża l-klassifikazzjoni legali ta' dawn il-provi għal kull tip ta' ksur ikkonċernat¹⁴⁴.

185. Fid-dawl ta' dan, permezz tas-sitt domanda preliminari tagħha, iċ-CAT titlob lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk, f'ċirkustanzi bħal dawk esposti fit-tielet sal-hames domanda, teżistix restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-effett fis-sens tal-Artikolu 101(1) TFUE. B'mod iktar partikolari, hija trid tkun taf jekk, sabiex jiġi konkluż li teżisti tali restrizzjoni, hija għandhiex tiddetermina li, fl-assenza tal-ftehim inkwistjoni, il-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi probabbilment (jiġifieri bi probabbiltà ta' iktar minn 50 %) kien jirbaħ fil-proċedura ġudizzjarja dwar il-privattiva jew il-partijiet probabbilment (jiġifieri bi probabbiltà ta' iktar minn 50 %) kienu jikkonkludu ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja inqas restrittiv.

186. Sabiex tingħata risposta għal din id-domanda, qabel kollox għandu jiġi mistoqsi jekk il-kriterji previsti hawn mill-qorti tar-rinviju humiex rilevanti għall-evalwazzjoni tal-effetti restrittivi tal-ftehimiet ikkonċernati fil-każ ineżami. Sussegwentement, għandu jiġi eżaminat xi jfisser, fil-każ ineżami, ir-rekwizit li skontu, sabiex jiġi pprojbit ftehim minhabba l-effetti tiegħu, jehtieg li dawn l-effetti fuq l-andament tal-kompetizzjoni jkunu *sinjifikattivi*.

1) Fuq il-kriterji għall-evalwazzjoni tal-effetti fuq il-kompetizzjoni ta' ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim dwar il-privattiva fil-qasam farmaċewtiku

187. Skont il-ġurisprudenza, fil-każ li l-analiżi tal-kontenut ta' ftehim ma turix livell suffiċjenti ta' dannu għall-kompetizzjoni sabiex jiġi konkluż li teżisti restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan, ikun mehtieg għalhekk li jiġu eżaminati l-effetti tiegħu u, sabiex dan jiġi pprojbit, li jiġu ssodisfatti l-elementi li jistabbilixxu li kien hemm, fil-fatt, prevenzjoni jew restrizzjoni jew distorsjoni tal-kompetizzjoni b'mod *sostanzjali*¹⁴⁵.

188. Sabiex jiġi evalwat jekk ftehim għandux jitqies bħala pprojbit minhabba distorsjonijiet tal-kompetizzjoni li jkunu l-effett tiegħu, il-kompetizzjoni għandha tiġi eżaminata fil-kuntest reali tagħha li kienet tiżvolgi fih fl-assenza tal-ftehim kontenzjuż¹⁴⁶. Barra minn hekk, l-evalwazzjoni tal-effetti ta' ftehim timplika n-neċessità li jittiehed inkunsiderazzjoni l-kuntest konkret li fih il-ftehim ikun jinsab, b'mod partikolari l-kuntest ekonomiku u ġuridiku li fih joperaw l-impriżi kkonċernati, in-natura tal-proprjetà jew servizzi affettwati, kif ukoll il-kundizzjonijiet reali tal-funzjonament u tal-istruttura tas-suq jew tas-swieq inkwistjoni¹⁴⁷.

¹⁴⁴ Ara l-kunsiderazzjonijiet tal-Avukat Ġenerali Bobek fil-konklużjonijiet tiegħu fil-kawża Budapest Bank *et* (C-228/18, EU:C:2019:678, punti 18 *et seq.*, b'mod speċjali l-punt 29).

¹⁴⁵ Sentenzi tat-30 ta' Ġunju 1966, LTM (56/65, EU:C:1966:38, Ġabra p. 359 u 360); tal-20 ta' Novembru 2008, Beef Industry Development Society u Barry Brothers (C-209/07, EU:C:2008:643, punt 15); kif ukoll tal-14 ta' Marzu 2013, Allianz Hungária Biztosító *et* (C-32/11, EU:C:2013:160, punt 34).

¹⁴⁶ Sentenzi tat-30 ta' Ġunju 1966, LTM (56/65, EU:C:1966:38, Ġabra p. 360); tas-6 ta' April 2006, General Motors vs Il-Kummissjoni (C-551/03 P, EU:C:2006:229, punt 72); kif ukoll tal-11 ta' Settembru 2014, MasterCard *et* vs Il-Kummissjoni (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punt 161).

¹⁴⁷ Sentenzi tal-11 ta' Diċembru 1980, L'Oréal (31/80, EU:C:1980:289, punt 19); tat-23 ta' Novembru 2006, Asnef-Equifax u Administración del Estado (C-238/05, EU:C:2006:734, punt 49); kif ukoll tal-11 ta' Settembru 2014, MasterCard *et* vs Il-Kummissjoni (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punt 165); ara wkoll, f'dan is-sens, is-sentenza tat-28 ta' Frar 1991, Delimitis (C-234/89, EU:C:1991:91, punti 19 sa 22).

189. Skont din il-ġurisprudenza, fil-każ inezami, sabiex jiġi eżaminat jekk il-Ftehimiet GUK u Alphantra kinux jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-effett, għandu ċertament jittiehed inkunsiderazzjoni l-kuntest ta' dawn il-ftehimiet fil-qasam tal-privattiva, peress li dan jagħmel parti mill-kuntest konkret li fih dawn iddaħħlu.

190. Madankollu, dan ma jistax ifisser li, sabiex jiġi eżaminat l-andament tal-kompetizzjoni fil-kuntest reali fejn din kienet tiżvolġi fl-assenza ta' dawn il-ftehimiet, huwa neċessarju li jiġu evalwati l-probabbiltajiet rispettivi li bihom il-partijiet kienu jirbħu l-kawża fil-proċeduri relatati mat-tilwim dwar il-privattiva bejniethom jew jikkonkludu ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja inqas restrittiv f'termini ta' kompetizzjoni.

191. Għalhekk, huwa ċertament veru li, skont il-Qorti tal-Ġustizzja, ix-xenarju previst fl-ipoteżi tal-assenza tal-ftehim inkwistjoni għandu jkun realistiku u, minn din il-perspettiva, huwa permissibbli, fejn xieraq, li jitqiesu l-iżviluppi *probabbli* li kienu jseħħu fis-suq fl-assenza ta' dan il-ftehim¹⁴⁸.

192. Madankollu, dan l-element ta' probabbiltà ma jistax ifisser, f'kuntest bħal dak inkwistjoni fil-kawża prinċipali, li l-awtorità tal-kompetizzjoni kkonċernata għandha tevalwa l-probabbiltajiet ta' invalidazzjoni tal-privattiva jew ta' konstatazzjoni tan-natura ta' ksur tal-prodotti ġeneriċi kkonċernati sabiex jiġu eżaminati l-effetti restrittivi fuq il-kompetizzjoni tal-ftehimiet inkwistjoni.

193. Fil-fatt, kif intwera iktar 'il fuq, ma humiex l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni li għandhom jipproċedu għall-verifika tal-konformità tat-tqegħid fis-suq ta' prodott mediċinali ġeneriku mad-dritt tal-privattivi¹⁴⁹. Għaldaqstant, lanqas ma jista' jiġi mitlub minn tali awtorità li hija tbassar l-eżiti probabbli ta' tilwimiet fil-qasam tal-privattiva.

194. Madankollu, kif ġie indikat ukoll iktar 'il fuq, tali tbassir dwar l-eżiti probabbli tat-tilwimiet dwar il-privattivi pendenti lanqas ma huwa neċessarju sabiex jippermetti lill-awtoritajiet tal-kompetizzjoni jevalwaw l-impatt ta' ftehimiet bħal dawk inkwistjoni fil-kawża prinċipali f'termini ta' kompetizzjoni¹⁵⁰.

195. Fil-fatt, kif ġie nnotat, il-probabbiltà, għal manifattur ta' prodott mediċinali ġeneriċi, li jirbaħ it-tilwima mal-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali ma tikkostitwixxi il-kriterju determinanti għall-eżami tar-relazzjoni kompetittiva bejn dawn l-operaturi¹⁵¹. Għall-kuntrarju, kif intwera, fil-kuntest tad-dritt tal-privattivi fil-qasam farmaċewtiku, l-inċertezza dwar il-validità tal-privattivi tal-prodotti mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu u dwar in-natura ta' ksur tal-prodotti ġeneriċi tikkostitwixxi għustament komponent ta' relazzjonijiet ta' kompetizzjoni, mill-inqas qabel u, jekk ikun il-każ, wara d-dħul fis-suq ta' dawn tal-aħħar¹⁵². Tilwim f'dan ir-rigward huwa għalhekk l-espressjoni tal-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn il-proprjetarji ta' privattivi u manifatturi ta' prodott mediċinali ġeneriċi¹⁵³.

196. Għaldaqstant, sabiex jiġi eżaminat jekk il-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali u l-manifattur ta' prodott mediċinali ġeneriku ta' dan l-istess prodott mediċinali, li bejniethom ikun hemm tilwima pendenti, jinsabux f'relazzjoni ta' kompetizzjoni potenzjali, l-awtorità tal-kompetizzjoni ma għandhiex turi li t-tieni wiehed kien ċertament jew wisq probabbli jirbaħ it-tilwima u jidhul fis-suq

148 Sentenza tal-11 ta' Settembru 2014, MasterCard *et* vs Il-Kummissjoni (C-382/12 P, EU:C:2014:2201, punt 166) (enfasi miżjuda minni).

149 Ara iktar 'il fuq il-punti 77 sa 82 ta' dawn il-konklużjonijiet.

150 Ara iktar 'il fuq il-punti 83 sa 88 ta' dawn il-konklużjonijiet.

151 Ara iktar 'il fuq il-punt 77 ta' dawn il-konklużjonijiet.

152 Ara iktar 'il fuq il-punti 67 sa 71 ta' dawn il-konklużjonijiet.

153 Ara iktar 'il fuq il-punti 73 sa 75 ta' dawn il-konklużjonijiet.

bil-prodott mediċinali tiegħu¹⁵⁴. Għall-kuntrarju, huwa biżżejjed li din l-awtorità tistabbilixxi li, minkejja d-drittijiet ta' privattiva inkwistjoni, il-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kellu possibbiltajiet reali u konkreti li jidhol fis-suq fil-mument rilevanti, abbażi tal-elementi esposti iktar 'il fuq¹⁵⁵.

197. Jekk dan ikun il-każ, l-awtorità kkonċernata għandha sussegwentement, sabiex turi li ftehim bħal dawk inkwistjoni kellu effetti li jirrestringu l-kompetizzjoni, teżamina jekk dan il-ftehim kellux bħala effett li jelimina l-kompetizzjoni bejn dawn iż-żewġ operaturi u, għaldaqstant, il-possibbiltajiet reali u konkreti tal-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi li jidhol fis-suq. Fl-affermattiv, l-awtorità għalhekk tkun tista' tikkonkludi li l-ftehim kellu effetti li jirrestringu l-kompetizzjoni, peress li jkun elimina kompetitur potenzjali u, għalhekk, il-possibbiltà li dan isir kompetitur reali li jidhol fis-suq.

198. Fil-fatt, kif iċċarat il-Qorti tal-Ġustizzja, l-evalwazzjoni tal-effetti ta' ftehim ma hijiex limitata biss għall-effetti reali, iżda għandha tiegħu inkunsiderazzjoni wkoll l-effetti potenzjali¹⁵⁶. Dan iċċidentalment huwa biss koerenti sa fejn, kif diġà ġie rrilevat, l-Artikolu 101 TFUE ma jipproteġix biss il-kompetizzjoni reali, iżda wkoll il-kompetizzjoni potenzjali li minghajrha d-dhul ta' operaturi ġodda fis-suq ma jista' qatt jiġi kkonkretizzat¹⁵⁷.

199. Fil-każ inezami, mill-kunsiderazzjonijiet li diġà saru jirrizulta li, bla ħsara għall-verifika mill-qorti tar-rinviju li t-trasferiment ta' valur imwettaq minn GSK favur GUK u Alpharma ma kellu l-ebda korrispettiv ieħor hlief l-astensjoni ta' dawn l-operaturi milli jidhlu fis-suq bil-prodotti tagħhom u milli jkomplu l-kontestazzjoni tal-privattiva, il-Ftehimiet GUK u Alpharma iċċentivaw lil dawn il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi sabiex iwaqqfu l-isforzi tagħhom sabiex jidhlu fis-suq bil-prodotti tagħhom u sabiex jirrinunzjaw għat-tkomplija tal-kontestazzjoni tagħhom tal-privattiva matul il-perijodu miftiehem¹⁵⁸. Minn dan isegwi li dawn il-ftehimiet kellhom l-effett li jeliminaw, għal dan il-perijodu, il-kompetizzjoni bejn GSK u dawn l-operaturi.

200. Issa, kif diġà ġie espost ukoll, f'dawn iċ-ċirkustanzi, ix-xenarju kontrofattwali li għandu jiġi previst fl-ipoteżi tal-assenza tal-ftehim ma huwiex sitwazzjoni li fiha GUK u Alpharma ċertament jew wisq probabbli kienu jidhlu fis-suq bil-prodotti tagħhom, iżda sitwazzjoni li fiha huma, fuq il-bażi ta' evalwazzjoni awtonoma tal-possibbiltajiet tagħhom ta' suċċess, kienu jkomplu l-isforzi tagħhom għal dan il-għan. Bl-istess mod, ma huwiex neċessarju li tiġi prevista sitwazzjoni li fiha ftehim inqas restrittiv ċertament jew wisq probabbli kien ikun ġie konkluż, iżda huwa biżżejjed li tiġi prevista sitwazzjoni li fiha jkun ġie konkluż ftehim mhux fuq il-bażi ta' qbil bejn il-partijiet li jissostitwixxi l-kompetizzjoni, iżda fuq il-bażi tal-evalwazzjonijiet awtonomi tal-partijiet fir-rigward tal-possibbiltajiet tagħhom ta' suċċess fit-tilwima bejniethom. Fil-fatt, kif diġà ntqal, is-sitwazzjoni li tirrizulta fl-assenza tal-ftehimiet inkwistjoni ma għandhiex tiġi eżaminata f'termini ta' dritt tal-privattivi, iżda f'termini ta' dritt tal-kompetizzjoni¹⁵⁹.

201. Barra minn hekk, il-fatt li awtorità tal-kompetizzjoni tkun meħtieġa tbassar il-possibbiltajiet, ta' waħda jew l-oħra mill-partijiet fi ftehim, ta' rebħ fit-tilwima dwar il-privattiva jkun ifisser ġustament li ma jittehidx inkunsiderazzjoni l-kuntest reali li jkun jinsab fih dan il-ftehim. Fil-fatt, ma jikkorrispondix għar-realtà tad-dritt tal-privattivi fis-settur farmaċewtiku li awtorità tal-kompetizzjoni tista' tbassar b'ċertezza jew bi probabbiltà kbira l-eżitu ta' tilwim relatat mal-validità ta' privattivi u man-natura ta' ksur ta' prodotti ġeneriċi¹⁶⁰.

¹⁵⁴ Ara iktar 'il fuq il-punti 75 sa 77 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

¹⁵⁵ Ara iktar 'il fuq il-punti 83 sa 88 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

¹⁵⁶ Ara s-sentenzi tas-17 ta' Novembru 1987, British American Tobacco u Reynolds Industries vs Il-Kummissjoni (142/84 u 156/84, EU:C:1987:490, punt 54); tat-28 ta' Mejju 1998, Deere vs Il-Kummissjoni (C-7/95 P, EU:C:1998:256, punt 77); kif ukoll tat-23 ta' Novembru 2006, Asnef-Equifax u Administración del Estado (C-238/05, EU:C:2006:734, punt 50).

¹⁵⁷ Ara iktar 'il fuq il-punt 76 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

¹⁵⁸ Ara iktar 'il fuq il-punti 47, 48, 106 u 141 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

¹⁵⁹ Ara iktar 'il fuq il-punti 122 sa 127 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

¹⁶⁰ Ara iktar 'il fuq il-punti 67 sa 70 u 77 sa 82 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

202. Minn dan isegwi li, bla ħsara għall-konfermi fattwali li għandhom isiru mill-qorti tar-rinviju, bl-eliminazzjoni tal-kompetizzjoni bejn GSK u, rispettivament, GUK u Alpha, il-ftehimiet konklużi minn GSK ma' dawn l-operaturi kellhom effetti li jirrestringu l-kompetizzjoni.

2) Fuq ir-rekwiżit ta' effetti sinjifikattivi fuq l-andament tal-kompetizzjoni

203. Skont il-ġurisprudenza ċċitata iktar 'il fuq, sabiex jiġi pprojbit ftehim minħabba l-effetti tiegħu, jehtieg li jiġi eżaminat jekk, minħabba dan il-ftehim, kienx hemm prevenzjoni jew restrizzjoni jew distorsjoni tal-kompetizzjoni b'mod sinjifikattiv¹⁶¹. Dan ir-rekwiżit jiġi spjegat mill-fatt li l-ftehimiet jaharbu mill-projbizzjoni tal-Artikolu 101(1) TFUE, meta jaffettwaw is-suq b'mod insinjifikattiv biss¹⁶².

204. Sabiex jiġi ddeterminat jekk ftehim jaffettwax l-andament tal-kompetizzjoni b'mod sinjifikattiv minħabba l-effetti tiegħu, jehtieg, skont il-kuntest ta' dan il-ftehim, li jittiehdu inkunsiderazzjoni, b'mod partikolari, in-natura tal-prodotti li huma s-sugġett tiegħu u l-pożizzjoni u l-importanza tal-partijiet fis-suq tal-prodotti kkonċernati, kif ukoll il-kundizzjonijiet reali tal-funzjonament u tal-istruttura tas-suq jew tas-swieq inkwistjoni¹⁶³. Barra minn hekk, tista' tittiehed inkunsiderazzjoni n-natura iżolata tal-ftehim kontenzjuż jew, għall-kuntrarju, il-post tiegħu f'sensjela ta' ftehimiet. F'dan ir-rigward, l-eżistenza ta' kuntratti simili, mingħajr ma tkun neċessarjament determinanti, hija ċirkustanza li, flimkien ma' oħrajn, tista' tikkostitwixxi kuntest ekonomiku u ġuridiku li fih għandu jiġi evalwat il-ftehim¹⁶⁴.

205. In-neċessità li jittiehdu inkunsiderazzjoni dawn l-elementi sabiex jiġi ddeterminat jekk l-effetti ta' ftehim fuq il-kompetizzjoni humiex sinjifikattivi tinħass b'mod partikolari fil-każ ta' ftehimiet bħal dawk ikkonċernati fil-każ inezami, bejn operatur eżistenti f'ċertu suq u operatur potenzjali, li jincitawwaw lit-tieni wiehed iwaqqaf l-isforzi tiegħu sabiex jidhol fis-suq u li l-effetti ta' dan jikkonsistu, għaldaqstant, fl-eliminazzjoni tal-kompetizzjoni bejniethom it-tnejn.

206. Għalhekk, jekk operatur eżistenti jelimina, permezz ta' tali ftehim, kompetitur potenzjali wiehed insinjifikattiv fost oħrajn, l-effetti fuq l-andament tal-kompetizzjoni jistgħu ma jkunux sinjifikattivi, peress li dan l-andament jibqa' fis-seħh bejn l-operatur eżistenti u l-kompetitur potenzjali l-oħra. Għall-kuntrarju, jekk l-operatur eżistenti jelimina, permezz ta' ftehim wiehed jew iktar ta' dan it-tip, l-uniku jew l-uniċi kompetituri potenzjali sinjifikattivi, l-effetti ta' dawn il-ftehimiet jaffettwaw b'mod sinjifikattiv ħafna, u saħansitra jeqirdu, mill-inqas għal ċertu żmien qabel jitfaċċaw kompetituri potenzjali godda, l-andament tal-kompetizzjoni fis-suq ikkonċernat.

207. L-istruttura tas-suq li fih jidhlu fis-seħh dawn il-ftehimiet, il-pożizzjoni tal-partijiet f'dan is-suq kif ukoll, jekk ikun il-każ, l-eżistenza ta' diversi ftehimiet tal-istess tip huma għalhekk elementi essenzjali sabiex jitkejjel is-sinjifikat tal-effetti ta' tali ftehimiet.

208. Fir-rigward tas-settur farmaċewtiku, dan huwa kkaratterizzat, mill-perspettiva tal-istruttura tiegħu, ġeneralment mill-fatt li, qabel l-iskadenza tal-privattiva ta' molekula u tal-esklużività tad-data għall-IPA ta' ċertu prodott mediċinali, il-prodott tal-proprietarju tal-privattiva jkun fil-prinċipju l-uniku wiehed fis-suq. Għall-kuntrarju, wara jew qrib l-iskadenza ta' dawn id-drittijiet ta' esklużività, manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jippruvaw jidhlu fis-suq b'kopji ġeneriċi tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu, u dan iwassal għal tnaqqis kbir fil-prezz ta' dan tal-aħħar¹⁶⁵.

161 Ara iktar 'il fuq il-punt 187 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

162 Sentenzi tad-9 ta' Lulju 1969, Völk (5/69, EU:C:1969:35, punt 7); tal-21 ta' Jannar 1999, Bagnasco *et* (C-215/96 u C-216/96, EU:C:1999:12, punt 34); kif ukoll tat-13 ta' Diċembru 2012, Expedia (C-226/11, EU:C:2012:795, punt 16).

163 Ara iktar 'il fuq il-punt 188 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

164 Ara s-sentenzi tat-12 ta' Diċembru 1967, Brasserie de Haecht (23/67, EU:C:1967:54, Ġabra p. 537); tal-11 ta' Diċembru 1980, L'Oréal (31/80, EU:C:1980:289, punt 19); u tat-28 ta' Frar 1991, Delimitis (C-234/89, EU:C:1991:91, punt 14); kif ukoll id-digriet tat-28 ta' Settembru 2006, Unilever Bestfoods vs Il-Kummissjoni (C-552/03 P, EU:C:2006:607, punt 53).

165 Ara, dwar dan il-punt, iktar 'il fuq, il-punti 27, 40, 41, 72, 76 u 85 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

209. F'tali sitwazzjoni, ftehimiet konklużi mill-proprietarju tal-privattiva għall-IPA tal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu ma' operatur potenzjali wiehed jew iktar ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jista' jkollhom effetti sinjifikattivi ħafna fuq il-kompetizzjoni. Fil-fatt, skont il-pożizzjoni u n-numru ta' dawn il-kompetituri ġeneriċi, tali ftehimiet jista' jkollhom l-effett li jeliminaw fil-parti l-kbira, jew saħansitra kompletament, il-kompetizzjoni potenzjali fir-rigward tal-prodott ikkonċernat. Issa, dan mhux biss jista' jdewwem il-ftuħ tas-suq għall-prodotti ġeneriċi u għalhekk it-tnaqqis fil-prezzijiet marbut miegħu, iżda jista' jnaqqas ukoll l-inċentivi tal-operatur eżistenti, li jzomm id-dhul tiegħu mill-monopolju, f'termini ta' innovazzjoni għall-iżvilupp ta' prodotti godda.

210. Fil-każ ineżami, il-parossetina prodotta minn GSK kienet viżibbilment l-unika parossetina preżenti fis-suq Brittaniku sal-iskadenza tal-privattiva ta' molekula u tal-esklużività tad-data għall-IPA ta' dan il-prodott mediċinali, filwaqt li, f'dak il-mument, diversi manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kellhom l-intenzjoni li jidhru fis-suq bil-parossetina ġenerika. Skont l-indikazzjonijiet tač-CAT, il-manifatturi kienu preċiżament iżda wkoll, mill-inqas inizjalment, biss, IVAX, GUK u Alpharma, fejn b'mod partikolari l-ewwel tnejn kienu fornituri ewlenin ta' prodotti ġeneriċi fir-Renju Unit¹⁶⁶.

211. Hija l-qorti tar-rinviju li għandha tiddetermina, abbażi tal-kriterji stabbiliti mill-ġurisprudenza, jekk, f'dawn iċ-ċirkustanzi, il-Ftehimiet GUK u Alpharma kellhomx biss effetti, iżda wkoll effetti sinjifikattivi fuq l-andament tal-kompetizzjoni. Għal dan il-għan, iċ-CAT tista' tieħu inkunsiderazzjoni mhux biss kull ftehim separatament, iżda wkoll l-effetti kumulattivi tagħhom fuq is-sitwazzjoni tas-suq kollu. Bl-istess mod, iċ-CAT tista' tieħu inkunsiderazzjoni l-Ftehim IVAX, li, minkejja li ma huwiex issanzjonat bħala restrizzjoni tal-kompetizzjoni minħabba l-għan jew minħabba l-effett¹⁶⁷, huwa mingħajr dubju element rilevanti tal-kuntest ekonomiku u ġuridiku li fih iddaħħlu l-Ftehimiet GUK u Alpharma.

3) Konklużjoni

212. Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwima bejn il-proprietarju ta' privattiva għal prodott mediċinali u l-manifattur ta' prodott ġeneriku ta' dan il-prodott mediċinali jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni minħabba l-effett ipprojbit mill-Artikolu 101(1) TFUE jekk dan il-ftehim ikollu l-effett li jelimina l-kompetizzjoni bejn dawn l-operaturi u jekk dan l-effett ikun sinjifikattiv minħabba l-kuntest tal-ftehim li jinkludi, b'mod partikolari, l-istruttura tas-suq, il-pożizzjoni tal-partijiet fih kif ukoll, jekk ikun il-każ, l-eżistenza ta' ftehimiet oħra tal-istess tip. Għall-kuntrarju, il-konklużjoni li tali ftehim għandu tali effetti li jirrestringu l-kompetizzjoni ma tippreżupponi li jiġi kkonstatat li, fl-assenza tal-imsemmi ftehim, il-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi probabbilment kien jirbaħ it-tilwima dwar il-privattiva jew il-partijiet kienu probabbilment jikkonkludu ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja inqas restrittiv.

2. Fuq l-Artikolu 102 TFUE

213. Id-domandi tač-CAT dwar l-Artikolu 102 TFUE jirrigwardaw, minn naħa, il-punt dwar jekk il-verżjonijiet ġeneriċi tal-parossetina setgħux jittieħdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq rilevanti li kienet topera fih GSK, u, min-naħa l-oħra, dwar jekk il-konklużjoni tal-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma minn GSK tistax tiġi kklassifikata bħala abbuż minn pożizzjoni dominanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE.

¹⁶⁶ Ara iktar 'il fuq il-punti 10 sa 12 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹⁶⁷ Ara iktar 'il fuq il-punti 28 u 29 ta' dawn il-konklużjonijiet.

a) Fuq id-definizzjoni tas-suq rilevanti (is-seba' domanda preliminari)

214. Qabel ma tinghata risposta għad-domanda taċ-CAT dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 102 TFUE, għandhom jiġu ddefiniti b'mod iktar preċiż l-isfumaturi ta' din id-domanda.

1) Fuq il-portata tas-seba' domanda preliminari

215. Permezz tas-seba' domanda preliminari tagħha, iċ-CAT tixtieq tkun taf jekk, meta prodott farmaċewtiku protett bi privattiva jkun terapewtikament sostitwibbli b'numru ta' prodotti mediċinali oħra fi klassi, u l-abbuż allegat għall-finijiet tal-Artikolu 102 TFUE jkun aġir, mill-proprjetarju tal-privattiva, li jeskludi l-verżjonijiet ġeneriċi ta' dan il-prodott mediċinali mis-suq, dawn il-prodotti mediċinali ġeneriċi għandhomx jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-iskop tad-definizzjoni tas-suq rilevanti ta' dawn il-prodotti mediċinali ġeneriċi, għalkemm ma jkunx magħruf jekk setgħux jidhlu fis-suq qabel l-iskadenza tal-privattiva inkwistjoni mingħajr ma jiksruha.

216. Fil-kawża prinċipali, il-partijiet jaqblu dwar il-fatt li s-suq ġeografiku rilevanti għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 102 TFUE kien ir-Renju Unit. Għall-kuntrarju, huma ma jaqblux dwar jekk is-suq ta' prodotti rilevanti kienx kompost mill-parossetina biss, kif issostni ċ-CMA¹⁶⁸, jew jekk kienx jinkludi, għall-kuntrarju, il-prodotti mediċinali kollha kontra d-depressjoni tal-grupp tal-ISRS li hija tiffirma parti minnhom¹⁶⁹, kif tiddikjara GSK. Din il-kwistjoni hija kruċjali sa fejn GSK tammetti li, jekk is-suq ta' prodotti rilevanti jiġi ddefinit bħala l-parossetina biss, hija għalhekk kellha pożizzjoni dominanti fiż-żmien tal-ftehimiet, filwaqt li ċ-CMA tammetti li, jekk dan is-suq jiġi ddefinit bħala li jinkludi l-ISRS kollha, GSK ma kellhiex tali pożizzjoni fih.

217. Fis-sentenza tagħha¹⁷⁰ bħal fit-talba tagħha għal deċiżjoni preliminari, iċ-CAT indikat li hija kienet tiffavorixxi l-approċċ taċ-CMA, li abbazi tiegħu s-suq ta' prodotti rilevanti kien dak tal-parossetina biss u mhux dak tal-ISRS kollha. Madankollu, hija tinnotta li għandha bżonn risposta għad-domanda, kontroversjali bejn il-partijiet, dwar jekk għandhomx jiġu inkluzi l-verżjonijiet ġeneriċi tal-parossetina għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti fil-mument tal-ftehimiet filwaqt li, f'dak il-mument, dawn il-prodotti ġeneriċi kienu għadhom ma jinsabux fis-suq u li, minhabba l-inċertezza fir-rigward tal-eżitu tat-tilwim bejn GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, ma kienx magħruf jekk huma setgħux jidhlu fih mingħajr ma jinkisru d-drittijiet tal-privattiva ta' GSK.

218. Mill-kunsiderazzjonijiet esposti fis-sentenza taċ-CAT¹⁷¹ jirriżulta li din tal-aħħar tikkunsidra r-risposta għal din id-domanda bħala deċiżiva peress li, fil-fehma tagħha, is-suq ta' prodotti rilevanti li fih evolviet il-parossetina nbidel mal-wasla tat-theddida ta' dħul fis-suq ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ta' dan il-prodott mediċinali. Għalhekk, filwaqt li qabel il-wasla ta' din it-theddida, il-parossetina setgħet tiġi kkunsidrata bħala inkluzja fis-suq iktar wiesa' tal-ISRS kollha, bil-wasla tat-theddida ta' dħul ta' prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina nholoq suq ta' prodotti proprju għal din il-molekula biss. Dan l-approċċ huwa rilevanti, skont iċ-CAT, b'mod partikolari, peress li d-definizzjoni tas-suq inkwistjoni għall-finijiet tal-Artikolu 102 TFUE għandha natura dinamika u għandha ssir billi jittiehed inkunsiderazzjoni l-aġir abbużiv taht eżami. Issa, sabiex jiġi kkonfermat tali approċċ, iċ-CAT għandha bżonn tkun taf jekk tistax tinkludi l-prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina, minkejja li kienu għadhom mhux preżenti fis-suq fil-mument tal-ftehimiet, fl-analiżi tagħha tas-suq rilevanti li fih seħħ l-aġir ta' GSK.

168 Punt 4.97 tad-deċiżjoni taċ-CMA.

169 Ara iktar 'il fuq il-punt 9 ta' dawn il-konklużjonijiet.

170 Ara l-punti 395, 402, 407 u 409 tas-sentenza taċ-CAT.

171 Ara l-punti 395 sa 409 tas-sentenza taċ-CAT.

219. Huwa importanti li jifakkar li l-pożizzjoni dominanti msemija fl-Artikolu 102 TFUE tikkonċerna sitwazzjoni ta' sahha ekonomika miżmuma minn impriża li tippermettilha tostakola ż-żamma ta' kompetizzjoni effettiva fis-suq inkwistjoni billi tagħtiha l-possibbiltà ta' aġir sostanzjalment indipendenti fil-konfront tal-kompetituri tagħha, tal-klijenti tagħha u, finalment, tal-konsumaturi¹⁷².

220. Id-definizzjoni tas-suq inkwistjoni hija għalhekk, fil-kuntest tal-applikazzjoni tal-Artikolu 102 TFUE, magħmula sabiex jiġi ddefinit il-perimetru li fih għandha tiġi evalwata l-kwistjoni dwar jekk impriża tistax taġixxi, b'mod sostanzjali, indipendentement mill-kompetituri tagħha, mill-klijenti tagħha u mill-konsumaturi. Il-kunċett ta' suq rilevanti jimplika għalhekk li kompetizzjoni effettiva tista' teżisti bejn il-prodotti jew is-servizzi li jagħmlu parti minnu, u dan jippreżupponi livell suffiċjenti ta' interkambjabbiltà minhabba l-istess użu bejn il-prodotti jew is-servizzi kollha li jagħmlu parti mill-istess suq¹⁷³. Il-possibbiltajiet ta' kompetizzjoni għandhom għalhekk jiġu evalwati fil-kuntest tas-suq li jiġbor flimkien il-prodotti kollha li, skont il-karatteristiċi tagħhom, huma partikolarment kapaċi li jissodisfaw il-bżonnijiet kostanti u ftit li xejn interkambjabbli ma' prodotti oħra. F'dan il-kuntest, wiehed ma jistax jillimita ruhu għall-eżami tal-karatteristiċi oġġettivi biss tal-prodotti inkwistjoni, iżda għandhom jittiehdu inkunsiderazzjoni wkoll il-kundizzjonijiet ta' kompetizzjoni u l-istruttura tad-domanda u tal-offerta fis-suq¹⁷⁴.

221. Kif għabret fil-qosor il-Kummissjoni fil-punt 2 tal-Att tagħha dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-ghanijiet tal-liġi dwar il-kompetizzjoni tal-Komunità¹⁷⁵, din id-definizzjoni sservi għalhekk sabiex jiġi identifikat il-perimetru li fih tiġi eżerċitata l-kompetizzjoni bejn l-impriži. Għaldaqstant, l-ghan prinċipali tagħha huwa li tidentifika b'mod sistematiku r-restrizzjonijiet li l-kompetizzjoni timponi fuq l-impriži inkwistjoni u li tiddetermina jekk jeżistux kompetituri reali, li jistgħu jirrestringu l-aġir ta' dawn l-impriži jew li jipprekluduhom milli jaġixxu indipendentement mill-pressjonijiet li teżerċita kompetizzjoni effettiva. Fi kliem iehor, skont il-Qorti tal-Gustizzja, għandu jiġi eżaminat jekk hemmx prodotti kompetituri li jeżerċitaw restrizzjonijiet kompetittivi sinjifikattivi fuq l-impriži inkwistjoni¹⁷⁶.

222. Tali eżami tar-restrizzjonijiet kompetittivi imposti fuq ċerta impriża, ibbażat fuq il-kundizzjonijiet tal-kompetizzjoni u fuq l-istruttura tad-domanda u tal-offerta f'ċertu suq, għandu naturalment natura dinamika. Jidher għalhekk li huwa kompletament konċepibbli li l-wasla ta' offerta ġdida ta' prodotti tibdel l-istruttura tas-suq rilevanti b'mod li teskludi prodotti oħra li kienu jagħmlu parti minnu qabel. Għalhekk, fil-każ inezami, ma jistax jiġi eskluż li s-suq rilevanti li fih evolviet il-parossetina kien, bħalma jidher li qieghda tikkunsidra ċ-CAT, kompost mill-ISRS kollha fil-bidu taċ-ċiklu tal-ħajja ta' dan l-ingredjent attiv, filwaqt li dan is-suq tbiddel b'mod li jinkludi biss il-parossetina mal-wasla tat-theddida ta' dhul fis-suq ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ta' din il-molekula.

223. Madankollu, għandu jiġi nnotat li, fil-kuntest tal-proċedura ta' rinviju għal deċiżjoni preliminari stabbilita mill-Artikolu 267 TFUE, kull evalwazzjoni tal-fatti tal-kawża taqa' taħt il-ġurisdizzjoni tal-qorti tar-rinviju¹⁷⁷. Għaldaqstant, fil-każ inezami, hija ċ-CAT li għandha tevalwa r-restrizzjonijiet kompetittivi imposti fuq is-Seroxat u li tiddefinixxi għalhekk is-suq rilevanti li fih evolviet din.

172 Sentenzi tal-14 ta' Frar 1978, *United Brands u United Brands Continentaal vs Il-Kummissjoni* (27/76, EU:C:1978:22, punt 65), u tat-13 ta' Frar 1979, *Hoffmann-La Roche vs Il-Kummissjoni* (85/76, EU:C:1979:36, punt 38).

173 Sentenzi tat-13 ta' Frar 1979, *Hoffmann-La Roche vs Il-Kummissjoni* (85/76, EU:C:1979:36, punt 28), u tat-23 ta' Jannar 2018, *F. Hoffmann-La Roche et al* (C-179/16, EU:C:2018:25, punt 51).

174 Ara s-sentenzi tad-9 ta' Novembru 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin vs Il-Kummissjoni* (322/81, EU:C:1983:313, punt 37); tal-1 ta' Lulju 2008, *MOTOE* (C-49/07, EU:C:2008:376, punt 32); u tat-23 ta' Jannar 2018, *F. Hoffmann-La Roche et al* (C-179/16, EU:C:2018:25, punt 51); kif ukoll is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tal-1 ta' Lulju 2010, *AstraZeneca vs Il-Kummissjoni* (T-321/05, EU:T:2010:266, punt 30); u tad-29 ta' Marzu 2012, *Telefónica u Telefónica de España vs Il-Kummissjoni* (T-336/07, EU:T:2012:172, punt 111). Ara wkoll, f'dan is-sens, is-sentenzi tal-21 ta' Frar 1973, *Europemballage u Continental Can vs Il-Kummissjoni* (6/72, EU:C:1973:22, punt 32), u tal-14 ta' Novembru 1996, *Tetra Pak vs Il-Kummissjoni* (C-333/94 P, EU:C:1996:436, punt 13).

175 ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 1, p. 155.

176 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tas-6 ta' Diċembru 2012, *AstraZeneca vs Il-Kummissjoni* (C-457/10 P, EU:C:2012:770, punti 38 *et seq.*).

177 Ara s-sentenzi tal-1 ta' Lulju 2008, *MOTOE* (C-49/07, EU:C:2008:376, punt 30), u tal-14 ta' Marzu 2013, *Allianz Hungária Biztosító et al* (C-32/11, EU:C:2013:160, punt 29).

Għalhekk hija biss iċ-CAT li għandha teżamina l-pressjoni kompetittiva eżerċitata fuq is-Seroxat kemm mill-ISRS l-oħra kif ukoll, jekk ikun il-każ, mill-prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina, u li tiddetermina konsegwentement jekk u, jekk ikun il-każ, matul liema perijodu, dawn il-prodotti mediċinali kienu jaġhmlu parti mill-istess suq rilevanti jew minn swieq rilevanti distinti.

224. Minn dan isegwi li l-funzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja tillimita ruħha, fil-kuntest ta' din id-domanda preliminari, sabiex tiċċara liċ-CAT il-kwistjoni dwar jekk, waqt l-evalwazzjoni tar-restrizzjonijiet kompetittivi li kienet esposta għalihom is-Seroxat fil-mument tal-ftehimiet inkwistjoni, hija tistax tiegħu inkunsiderazzjoni l-prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina meta dawn kienu għadhom ma daħlux fis-suq f'dak il-mument u li kien incert jekk huma setgħux jidhlu fis-suq mingħajr ma jiksru d-drittijiet tal-privattiva ta' GSK.

2) Fuq l-inklużjoni tal-prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina għall-finijiet tad-determinazzjoni tas-suq rilevanti

225. Mill-formulazzjoni tas-seba' domanda preliminari taċ-CAT jirriżulta li d-domanda tagħha dwar jekk tistax tiegħu inkunsiderazzjoni l-prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina fid-definizzjoni tas-suq ta' prodotti rilevanti fil-mument tal-ftehimiet, qabel kollox, tirriżulta mill-fatt li huwa incert jekk dawn il-prodotti mediċinali ġeneriċi setgħux jidhlu fis-suq mingħajr ma jiksru d-drittijiet tal-privattiva ta' GSK qabel l-iskadenza tagħhom.

226. F'dan ir-rigward, madankollu, mill-kunsiderazzjonijiet magħmula iktar 'il fuq diġà jirriżulta li incertezza dwar il-validità tal-privattiva ta' prodott mediċinali u dwar in-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku bl-ebda mod ma tipprekludi l-eżistenza ta' relazzjoni kompetittiva bejn l-operaturi kkonċernati. Fil-fatt, kif intwera, tali incertezza, għall-kuntrarju, tikkostitwixxi komponent ta' relazzjonijiet ta' kompetizzjoni potenzjali bejn il-proprjetarji ta' privattivi u manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-settur farmaċewtiku¹⁷⁸.

227. Bl-istess mod ma humiex l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni li għandhom jaġhmlu eżamijiet u tbassir dwar il-legalità f'termini ta' drittijiet tal-privattivi tad-dhul fis-suq ta' verżjoni ġenerika ta' prodott mediċinali bil-privattiva¹⁷⁹. Għaldaqstant, l-istat ta' incertezza dwar il-legalità tat-tqegħid fis-suq ta' prodott mediċinali ġeneriku fir-rigward tad-dritt tal-privattivi ma jistax jipprekludi lil awtorità tal-kompetizzjoni, għall-finijiet tal-applikazzjoni tad-dritt tal-kompetizzjoni, milli tikkonkludi li dan il-prodott mediċinali jinsab f'relazzjoni ta' kompetizzjoni mal-prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu protett mill-privattiva li l-ksur tagħha qiegħed jiġi allegat u konsegwentement jaqa' fl-istess suq ta' prodott bħal dan tal-aħħar¹⁸⁰.

228. Minn dan isegwi li ma hijiex l-incertezza dwar jekk il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi setgħux jidhlu fis-suq qabel l-iskadenza tad-drittijiet ta' privattiva ta' GSK mingħajr ma jippreġudikaw dawn id-drittijiet li tista' tipprekludi liċ-CAT milli tiegħu inkunsiderazzjoni prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti rilevanti fil-kuntest ta' din il-kawża.

229. Madankollu, mill-ispjegazzjonijiet taċ-CAT jirriżulta li d-dubbi tagħha f'dan ir-rigward ma humiex ġejjin biss mill-fatt li ma huwiex magħruf jekk il-prodotti mediċinali ġeneriċi tal-parossetina setgħux jidhlu fis-suq mingħajr ma jiksru d-drittijiet ta' privattiva ta' GSK fil-mument rilevanti, iżda wkoll mill-fatt li, f'dak il-mument, dawn il-prodotti mediċinali ġeneriċi ma kinux għadhom fis-suq u għalhekk ma kinux għadhom kompetituri effettivi ta' GSK.

¹⁷⁸ Ara iktar 'il fuq il-punti 67 sa 70, 77 u 94 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹⁷⁹ Ara iktar 'il fuq il-punti 77 sa 82 ta' dawn il-konklużjonijiet.

¹⁸⁰ Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tas-7 ta' Frar 2013, Slovenská sporiteľňa (C-68/12, EU:C:2013:71, punti 14 u 19 sa 21), kif ukoll tat-23 ta' Jannar 2018, F. Hoffmann-La Roche et al (C-179/16, EU:C:2018:25, punti 48 et seq.); ara wkoll il-konklużjonijiet tal-Avukat Ġenerali Saugmandsgaard Øe fil-kawża F. Hoffmann-La Roche et al (C-179/16, EU:C:2017:714, punti 85 et seq.).

230. F'dan ir-rigward, din tal-aħħar issostni li pressjoni kompetittiva eventwali eżerċitata fuq prodott permezz ta' prodotti pprovduti minn kompetituri potenzjali hija irrilevanti sabiex jiġi ddefinit is-suq rilevanti għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-Artikolu 102 TFUE. L-analiżi tas-sostitwibbiltà bejn prodotti għandha, għall-kuntrarju, issir biss b'riferiment għal prodott li huma effettivament disponibbli fis-suq fil-mument ikkunsidrat. Din il-perspettiva hija kkonfermata mill-punt 24 tal-Att tal-Kummissjoni dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-għanijiet tal-liġi dwar il-kompetizzjoni tal-Komunità¹⁸¹, li jindika li l-kompetizzjoni potenzjali ma għandhiex tittiehed inkunsiderazzjoni għad-definizzjoni tas-swieq.

231. Madankollu, mill-ġurisprudenza jirriżulta li l-kriterju sabiex jiġi evalwat jekk prodott jistax jittiehed inkunsiderazzjoni għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti rilevanti fil-kuntest tal-applikazzjoni tal-Artikolu 102 TFUE ma huwiex neċessarjament dak li jsir magħruf jekk il-manifattur ta' dan il-prodott huwiex kompetitur potenzjali, iżda pjuttost dak dwar jekk jistax jippreżenta ruħu fis-suq b'heffa u sahha suffiċjenti sabiex tiġi eżerċitata restrizzjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq l-impriza eżistenti fis-suq ikkunsidrat.

232. Fil-fatt, kif ġie indikat diġà, id-definizzjoni tas-suq inkwistjoni hija, fil-kuntest tal-applikazzjoni tal-Artikolu 102 TFUE, magħmula sabiex jiġi ddefinit il-perimetru li fih għandha tiġi evalwata l-kwistjoni dwar jekk impriza tistax taġixxi, b'mod sinjifikattiv, indipendentement mill-kompetituri tagħha, mill-klijenti tagħha u mill-konsumaturi u li b'hekk tostakola ż-żamma ta' kompetizzjoni effettiva. Id-definizzjoni tas-suq inkwistjoni għalhekk isservi sabiex jiġu identifikati r-restrizzjonijiet kompetittivi sinjifikattivi li l-kompetizzjoni timponi fuq l-imprizi inkwistjoni¹⁸².

233. Issa, meta jiġu identifikati tali restrizzjonijiet kompetittivi fuq ċertu suq, tista' tittiehed inkunsiderazzjoni mhux biss is-sostitwibbiltà min-naħa tad-domanda, iżda wkoll is-sostitwibbiltà min-naħa tal-offerta, meta din ikollha effetti ekwivalenti għal dawk tas-sostitwibbiltà min-naħa tad-domanda f'termini ta' immedjatezza u ta' effikaċja. F'dan il-kuntest, il-kriterju tas-sostitwibbiltà min-naħa tal-offerta jimplika li l-produtturi jkunu jistgħu, permezz ta' sempliċi adattament, jippreżentaw ruħhom f'dan is-suq b'sahha suffiċjenti sabiex jikkostitwixxu kontrapiz serju għall-manifatturi diġà preżenti fis-suq¹⁸³.

234. Ghalkemm, kif diġà analizzat il-Qorti Ġenerali, il-kwistjonijiet tal-kompetizzjoni potenzjali u tas-sostitwibbiltà min-naħa tal-offerta ċertament jikkoincidu parzjalment, dawn madankollu jiddistingwu ruħhom min-natura immedjata jew le tad-dhul possibbli tal-kompetitur ikkonċernat fis-suq¹⁸⁴. Is-sostitwibbiltà neċessarja għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq inkwistjoni għandha timmaterjalizza ruħha fi żmien qasir¹⁸⁵.

235. Fil-każ inezami, il-kwistjoni dwar jekk il-verżjonijiet ġeneriċi tal-parossetina jistgħux jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti li fih evolviet GSK fil-mument tal-ftehimiet hija kwistjoni tas-sostitwibbiltà min-naħa tal-offerta, peress li din hija kwistjoni dwar jekk il-produtturi ta' dawn il-verżjonijiet ġeneriċi setgħux jidhlu fis-suq b'heffa u sahha suffiċjenti sabiex tiġi eżerċitata limitazzjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq GSK anki qabel id-dhul tagħhom fis-suq.

181 ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 1, p. 155.

182 Ara iktar 'il fuq il-punti 219 sa 221 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

183 Ara s-sentenza tal-21 ta' Frar 1973, *Europemballage u Continental Can vs Il-Kummissjoni* (6/72, EU:C:1973:22, punt 33); kif ukoll is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tas-7 ta' Lulju 1999, *British Steel vs Il-Kummissjoni* (T-89/96, EU:T:1999:136, punt 84); tat-28 ta' April 2010, *Amann & Söhne u Cousin Filterie vs Il-Kummissjoni* (T-446/05, EU:T:2010:165, punt 57); u tad-29 ta' Marzu 2012, *Telefónica u Telefónica de España vs Il-Kummissjoni* (T-336/07, EU:T:2012:172, punt 113); ara wkoll il-punti 20 *et seq.* tal-Att tal-Kummissjoni dwar id-definizzjoni tas-suq rilevanti għall-għanijiet tal-liġi dwar il-kompetizzjoni tal-Komunità (ĠU Edizzjoni Speċjali bil-Malti, Kapitolu 8, Vol. 1, p. 155).

184 Sentenza tal-Qorti Ġenerali tat-30 ta' Settembru 2003, *Atlantic Container Line et vs Il-Kummissjoni* (T-191/98 u T-212/98 sa T-214/98, EU:T:2003:245, punt 834).

185 Sentenza tal-Qorti Ġenerali tad-29 ta' Marzu 2012, *Telefónica u Telefónica de España vs Il-Kummissjoni* (T-336/07, EU:T:2012:172, punt 123).

236. Sabiex tiġi eżaminata din il-kwistjoni, il-qorti tar-rinviju għandha għalhekk tanalizza jekk, minkejja l-inċertezza fir-rigward tal-eżitu tat-tilwim dwar il-privattiva pendenti bejn GSK, minn naħa, u IVAX¹⁸⁶, GUK u Alparma, min-naħa l-oħra, dawn tal-aħħar kinux jeżerċitaw restrizzjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq GSK fil-mument tal-ftehimiet, peress li huma setgħu jidhlu fis-suq b'heffa u saħħa suffiċjenti sabiex jikkostitwixxu kontrapiz serju għal GSK.

237. Kif ġie indikat, waqt din l-analiżi, huwa importanti li jittiehdu inkunsiderazzjoni l-kundizzjonijiet tal-kompetizzjoni u l-istruttura tad-domanda u tal-offerta fis-suq ikkunsidrat¹⁸⁷. Għaldaqstant, fil-każ ineżami, iċ-CAT tista' b'mod partikolari tiegħu inkunsiderazzjoni l-fatt li, fis-settur farmaċewtiku, huwa komuni li, wara l-iskadenza tad-drittijiet ta' privattiva għall-IPA ta' prodott mediċinali ta' verżjonijiet tal-bidu, manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jeżerċitaw pressjoni kompetittiva qawwiya fuq il-laboratorju ta' verżjonijiet tal-bidu, u dan minkejja l-eżistenza ta' privattivi eventwali ta' proċess li ma jipprekludux, indipendentement mill-kwistjoni tal-validità tagħhom, lill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhlu fis-suq bl-IPA inkwistjoni mmanifatturat skont proċessi oħra¹⁸⁸.

238. Bl-istess mod, iċ-CAT għandha tiegħu inkunsiderazzjoni l-istat ta' progress ta' kull wiehed mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kkonċernati fil-preparamenti tagħhom ta' dħul fis-suq, f'termini, b'mod partikolari, ta' investimenti, ta' kostituzzjonijiet ta' hażniet tal-prodott mediċinali inkwistjoni jew anki ta' passi kummerċjali u ta' talba u ta' kisba ta' ATS għall-prodotti tagħhom.

239. Finalment, provi li jixhdu l-perċezzjoni, minn GSK, tal-immedjatezza tat-theddida ta' dħul fis-suq ta' IVAX, ta' GUK u ta' Alparma jistgħu jittiehdu inkunsiderazzjoni wkoll sabiex tiġi evalwata n-natura sinjifikattiva tar-restrizzjonijiet kompetittivi eżerċitati minn dawn il-manifatturi fuq GSK fil-mument ikkunsidrat. F'dan ir-rigward, jirriżulta b'mod partikolari rilevanti li GSK kienet lesta li tagħmel trasferimenti sinjifikattivi ta' valur favur dawn il-manifatturi sabiex tincentivahom jabbandunaw l-isforzi tagħhom sabiex jidhlu fis-suq b'mod indipendenti, trasferimenti ta' valur li ma jagħmlux sens fl-assenza ta' pressjoni kompetittiva eżerċitata mill-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fuq GSK.

3) Konkluzjoni

240. Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li l-verżjonijiet ġeneriċi ta' prodott mediċinali bil-privattiva, li għadhom ma jinsabux fis-suq fil-mument ikkunsidrat, jistgħu jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti rilevanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE jekk il-manifatturi tagħhom ikunu jistgħu jippreżentaw ruħhom fis-suq b'heffa u saħħa suffiċjenti sabiex jikkostitwixxu kontrapiz serju għall-prodott mediċinali bil-privattiva u b'hekk jeżerċitaw pressjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq il-proprjetarju tal-privattiva, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju. F'dan il-kuntest, il-fatt li teżisti, fil-mument ikkunsidrat, inċertezza fir-rigward tal-kwistjoni dwar jekk l-imsemmija verżjonijiet ġeneriċi jistgħux jidhlu fis-suq qabel l-iskadenza tad-drittijiet ta' privattiva tal-proprjetarju mingħajr ma jiksru dawn id-drittijiet ma jfissirx li ma teżistix relazzjoni kompetittiva bejn il-proprjetarju tal-privattiva u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi inkwistjoni u għalhekk ma jipprekludix li jittiehdu inkunsiderazzjoni l-prodotti ġeneriċi kkonċernati għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti rilevanti.

186 Dwar l-inkluzjoni ta' IVAX għall-finijiet tal-applikazzjoni tal-projbizzjoni tal-abbuż minn pożizzjoni dominanti, ara iktar 'il fuq il-punti 28, 29 u 49 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

187 Ara iktar 'il fuq il-punt 220 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

188 Ara iktar 'il fuq il-punti 10, 11, 27, 40, 41, 42, 72, 85 u 119 ta' dawn il-konkluzjonijiet.

b) Fuq l-abbuż minn pożizzjoni dominanti (it-tmien sal-ghaxar domanda preliminari)

241. Id-domandi preliminari tač-CAT dwar l-abbuż minn pożizzjoni dominanti jiffokaw fuq żewġ punti ċentrali. L-ewwel sensiela ta' domandi tikkonċerna l-punt dwar jekk il-konklużjoni ta' ftehimiet bħall-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma, mehuda separatament jew flimkien, minn proprjetarju ta' privattiva li jinsab f'pożizzjoni dominanti, tikkostitwixxix abbuż minn pożizzjoni dominanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE. It-tieni sensiela ta' domandi tiffoka fuq il-fehim, f'dan ir-rigward, tal-vantaġġi mogħtija mill-ftehimiet inkwistjoni.

242. Għalhekk, minn naħa, permezz tat-tmien domanda tagħha, ič-CAT tixtieq tkun taf, qabel kollox, jekk il-fatt, għal proprjetarju ta' privattiva li jkun jinsab f'pożizzjoni dominanti, li jikkonkludi ftehim fič-čirkustanzi deskritti fit-tielet sal-hames domanda jikkostitwixxix abbuż minn pożizzjoni dominanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE. Sussegwentement, permezz tad-disa' domanda tagħha, hija tistaqsi jekk ir-risposta għal din id-domanda tkunx differenti meta l-ftehim inkwistjoni ma jkunx ġie konkluż bħala riżoluzzjoni bonarja ta' proċedura ġudizzjarja pendent, iżda sabiex tiġi evitata l-introduzzjoni ta' tali proċedura, kif kien il-każ għall-Ftehim IVAX. Finalment, permezz tal-paragrafu (a) tal-ghaxar domanda tagħha, ič-CAT trid tkun taf jekk ir-risposta għal dawn id-domandi tkunx differenti meta l-proprjetarju tal-privattiva jkollu bħala strateġija li jikkonkludi diversi ftehimiet ta' dan it-tip sabiex jelimina r-riskju ta' dħul indipendenti ta' prodott generiku fis-suq.

243. Min-naħa l-oħra, permezz tal-paragrafi (b) u (c) tal-ghaxar domanda tagħha, ič-CAT tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-fehim, skont l-Artikolu 102 TFUE, tal-vantaġġi mogħtija mill-Ftehim IVAX. Huwa indikat li, waqt it-trattament ta' din id-domanda, jiġu ttrattati wkoll il-vantaġġi mogħtija mill-Ftehimiet GUK u Alpharma. Fil-fatt, ič-CAT tirreferi għal dawn il-vantaġġi fit-tmien domanda tagħha, permezz tar-riferiment tagħha għač-čirkustanzi deskritti fit-tielet sal-hames domanda. Kif jirriżulta mill-kunsiderazzjonijiet magħmula iktar 'il fuq, ič-čirkustanzi msemmija fit-tielet u r-raba' domanda huma relatati mas-sitwazzjoni fil-qasam tal-privattivi u mal-impenji rispettivi tal-partijiet matul il-Ftehimiet GUK u Alpharma, filwaqt li č-čirkustanzi indikati fil-hames domanda jikkonċernaw il-vantaġġi mogħtija minn dawn il-ftehimiet¹⁸⁹. Huwa għaldaqstant indikat li dawn l-aħħar čirkustanzi jiġu ttrattati flimkien mal-eżami tal-vantaġġi mogħtija mill-Ftehim IVAX, skont il-paragrafi (b) u (c) tal-ghaxar domanda.

1) Fuq il-klassifikazzjoni tal-konklużjoni ta' ftehim wiehed jew iktar ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim dwar il-privattiva bħala abbuż minn pożizzjoni dominanti (it-tmien u d-disa' domanda kif ukoll il-paragrafu (a) tal-ghaxar domanda preliminari)

244. Kif għadu kif ġie indikat, permezz tat-tmien u d-disa' domanda kif ukoll tal-paragrafu (a) tal-ghaxar domanda tagħha, ič-CAT tistaqsi lill-Qorti tal-Ġustizzja jekk il-konklużjoni ta' ftehimiet bħall-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma, mehuda separatament jew flimkien, minn proprjetarju ta' privattiva li jinsab f'pożizzjoni dominanti, tikkostitwixxix abbuż minn pożizzjoni dominanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE. Dawn id-domandi għalhekk jikkonċernaw b'mod partikolari r-rabta tal-applikazzjoni tal-Artikoli 101 u 102 TFUE.

¹⁸⁹ Ara iktar 'il fuq il-punti 95, 96 u 142 ta' dawn il-konklużjonijiet.

i) Fuq ir-rabta tal-applikazzjoni tal-Artikoli 101 u 102 TFUE

245. F'dan ir-rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja diġà ċċarat li mill-kliem stess tal-Artikoli 101 u 102 TFUE jirrizulta li l-istess prassi tista' tagħti lok għal ksur ta' dawn iż-żewġ dispożizzjonijiet, li għalhekk jistgħu jiġu applikati b'mod simultanju¹⁹⁰. Fil-fatt, peress li l-Artikolu 102 TFUE jkopri b'mod espress is-sitwazzjonijiet li joriginaw manifestament minn rabtiet kuntrattwali, f'dawn il-każijiet, huwa possibbli li l-awtoritajiet tal-kompetizzjoni, b'kunsiderazzjoni, b'mod partikolari, tan-natura tal-impenji reċiprokament assunti u tal-pożizzjoni kompetittiva tad-diversi kontraenti fis-suq jew fis-swieq li jappartjenu għalihom, ikomplu l-proċedura fuq il-bażi tal-Artikolu 101 jew fuq dik tal-Artikolu 102 TFUE¹⁹¹.

246. Filwaqt li għandhom l-istess għan, jiġifieri ż-żamma ta' kompetizzjoni effettiva fis-suq intern, l-Artikoli 101 u 102 TFUE madankollu huma distinti sa fejn l-Artikolu 101 TFUE jirrigwarda l-ftehimiet bejn impriži, id-deċizzjonijiet ta' assoċjazzjonijiet ta' impriži u l-prattiki miftiehma, filwaqt li l-Artikolu 102 TFUE jirrigwarda l-azzjoni unilaterali ta' impriża waħda jew iktar¹⁹².

247. Barra minn hekk, l-Artikolu 101 TFUE japplika għall-ftehimiet, id-deċizzjonijiet u l-prattiki miftiehma, li jistgħu jaffettwaw il-kummerċ bejn l-Istati Membri b'mod sinjifikattiv, mingħajr ma tittiehed inkunsiderazzjoni l-pożizzjoni fis-suq tal-impriži kkonċernati. Għall-kuntrarju, l-Artikolu 102 TFUE jirrigwarda l-aġir ta' operatur ekonomiku wieħed jew iktar, li jikkonsisti fl-isfruttament b'mod abbużiv ta' sitwazzjoni ta' saħħa ekonomika li tippermetti lill-operatur ikkonċernat jostakola ż-żamma ta' kompetizzjoni effettiva fis-suq inkwistjoni billi tagħtih il-possibbiltà ta' aġir indipendenti b'mod sinjifikattiv fil-konfront tal-kompetituri tiegħu, tal-klijenti tiegħu u, finalment, tal-konsumaturi¹⁹³.

248. Ċertament, il-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' pożizzjoni dominanti ma timplikax waħedha kritika fir-rigward tal-impriża kkonċernata¹⁹⁴, peress li l-Artikolu 102 TFUE bl-ebda mod ma għandu bħala għan li jimpedixxi lil impriża milli tikseb, fuq mertu tagħha stess, il-pożizzjoni dominanti f'suq¹⁹⁵.

249. Madankollu, il-konstatazzjoni li impriża għandha pożizzjoni dominanti f'ċertu suq tfisser li din l-impriża, indipendentement mir-raġunijiet għal tali pożizzjoni, għandha responsabbiltà partikolari li ma tippregudikax bl-aġir tagħha l-kompetizzjoni effettiva u mhux distorta fis-suq intern¹⁹⁶. Il-kamp ta' applikazzjoni *ratione materiae* ta' din ir-responsabbiltà partikolari imposta fuq impriża dominanti għandu jiġi evalwat fid-dawl taċ-ċirkustanzi speċifiċi ta' kull każ, li juru dghufija tal-kompetizzjoni¹⁹⁷.

250. Fir-rigward tal-kunċett ta' użu abbużiv, dan huwa kunċett oġġettiv li jirrigwarda l-aġir ta' impriża f'pożizzjoni dominanti li jkun tali li jinfluwenza l-istruttura ta' suq fejn, preċiżament insegwitu għall-preżenza tal-impriża inkwistjoni, il-livell ta' kompetizzjoni jkun diġà ddgħajef u li jkollu l-effett li jostakola, permezz ta' mezzi differenti minn dawk li normalment jeżistu meta jkun hemm

190 Sentenza tas-16 ta' Marzu 2000, *Compagnie maritime belge transports et vs Il-Kummissjoni* (C-395/96 P u C-396/96 P, EU:C:2000:132, punt 33); ara wkoll is-sentenzi tat-13 ta' Frar 1979, *Hoffmann-La Roche vs Il-Kummissjoni* (85/76, EU:C:1979:36, punt 116), u tal-11 ta' April 1989, *Saeed Flugreisen u Silver Line Reisebüro* (66/86, EU:C:1989:140, punt 37), kif ukoll is-sentenza tal-Qorti Ġenerali tal-10 ta' Lulju 1990, *Tetra Pak vs Il-Kummissjoni* (T-51/89, EU:T:1990:41, punti 21, 25 u 30).

191 Sentenza tat-13 ta' Frar 1979, *Hoffmann-La Roche vs Il-Kummissjoni* (85/76, EU:C:1979:36, punt 116).

192 Sentenza tal-21 ta' Frar 1973, *Europemballage u Continental Can vs Il-Kummissjoni* (6/72, EU:C:1973:22, punt 25).

193 Sentenza tas-16 ta' Marzu 2000, *Compagnie maritime belge transports et vs Il-Kummissjoni* (C-395/96 P u C-396/96 P, EU:C:2000:132, punt 34).

194 Sentenzi tad-9 ta' Novembru 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin vs Il-Kummissjoni* (322/81, EU:C:1983:313, punt 57); tas-16 ta' Marzu 2000, *Compagnie maritime belge transports et vs Il-Kummissjoni* (C-395/96 P u C-396/96 P, EU:C:2000:132, punt 37); kif ukoll tas-27 ta' Marzu 2012, *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, punt 21).

195 Sentenzi tas-17 ta' Frar 2011, *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83, punt 24), u tas-27 ta' Marzu 2012, *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, punt 21).

196 Sentenzi tad-9 ta' Novembru 1983, *Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin vs Il-Kummissjoni* (322/81, EU:C:1983:313, punt 57); tas-16 ta' Marzu 2000, *Compagnie maritime belge transports et vs Il-Kummissjoni* (C-395/96 P u C-396/96 P, EU:C:2000:132, punt 37); u tas-27 ta' Marzu 2012, *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, punt 23).

197 Sentenza tal-14 ta' Novembru 1996, *Tetra Pak vs Il-Kummissjoni* (C-333/94 P, EU:C:1996:436, punt 24).

kompetizzjoni normali fuq prodotti jew fuq servizzi abbażi tas-servizzi tal-operaturi ekonomiċi, iż-żamma tal-livell ta' kompetizzjoni li jkun għad fadal fis-suq jew l-iżvilupp ta' din il-kompetizzjoni¹⁹⁸. Minn dan isegwi li l-Artikolu 102 TFUE jipprojbixxi lil impriża f'pożizzjoni dominanti milli telimina kompetitur u ssahha b'hekk il-pożizzjoni tagħha billi tirrikorri għal mezzi differenti minn dawk li jirriżultaw minn kompetizzjoni fuq il-mertu¹⁹⁹.

251. Għalkemm il-konklużjoni ta' ftehim ipprojbit mill-Artikolu 101 TFUE tista' dejjem tikkostitwixxi mezz differenti minn dawk li jirriżultaw minn kompetizzjoni fuq il-mertu, il-konklużjoni ta' tali ftehim minn impriża f'pożizzjoni dominanti tista' għalhekk, b'mod partikolari, taqa' wkoll taħt il-projbizzjoni tal-Artikolu 102 TFUE jekk din tkun ta' natura li tinfluwenza l-istruttura tas-suq ikkonċernat b'mod li xxekkel jew saħansitra telimina l-kompetizzjoni li jifdal fih²⁰⁰.

ii) Fuq il-konklużjoni tal-ftehimiet ikkonċernati fil-kawża prinċipali bħala użu ta' mezz differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu minn GSK

252. Fil-każ inezami, mill-ispegazzjonijiet taċ-CAT jirriżulta li hija tikkunsidra li r-risposta għad-domandi preliminari tagħha dwar l-Artikolu 102 TFUE tiddependi, fil-parti l-kbira, mir-risposta għad-domandi tagħha dwar jekk il-ftehimiet konklużi minn GSK setgħux jikkostitwixxu restrizzjonijiet tal-kompetizzjoni minhabba l-għan fis-sens tal-Artikolu 101 TFUE, b'tali mod li l-konklużjoni tagħhom setgħet tikkostitwixxi wkoll mezz differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu użat minn GSK sabiex issahha il-pożizzjoni tagħha fis-suq fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE. Issa, mill-kunsiderazzjonijiet magħmula diġà iktar 'il fuq jirriżulta li, bla hsara għall-verifiki li għandhom isiru mill-qorti tar-rinvju, dan huwa l-każ fir-rigward tal-ftehimiet GUK u Alpharma²⁰¹.

253. Bla hsara wkoll għall-verifiki fattwali li għandhom isiru miċ-CAT, il-konklużjoni ma tistax tkun differenti fir-rigward tal-ftehim IVAX, li ma kienx ġie ssanzjonat abbażi tal-projbizzjoni ta' ftehimiet antikompetittivi miċ-CMA u li ma ġiex speċifikament eżaminat iktar 'il fuq fir-rigward tad-domandi dwar l-Artikolu 101 TFUE²⁰². Għalhekk, skont l-indikazzjonijiet taċ-CAT, l-unika differenza notevoli bejn il-ftehim IVAX u l-ftehimiet GUK u Alpharma kienet tinsab fil-fatt li ma kienx hemm proċedura għidizzjarja pendent bejn il-partijiet fil-mument tal-konklużjoni tal-ftehim IVAX. Madankollu, skont iċ-CAT, fin-nuqqas tal-konklużjoni ta' dan il-ftehim, IVAX riedet tidhol fis-suq b'mod indipendenti u GSK kienet bdiet proċedura għal ksur tal-privattiva kontra IVAX. Barra minn hekk, anki jekk, għall-kuntrarju tal-ftehimiet GUK u Alpharma, fil-ftehim IVAX ma kien hemm l-ebda restrizzjoni kuntrattwali espliċita għad-dhul indipendenti ta' IVAX fis-suq²⁰³, skont iċ-CAT, madankollu, din kienet l-intenzjoni tal-partijiet u huwa b'dan il-mod li kienu jifhmu l-ftehim.

254. Minn dan isegwi li, bla hsara għall-kwistjoni dwar jekk il-ftehim IVAX kienx jikkostitwixxi wkoll restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan fis-sens tal-Artikolu 101 TFUE u jekk l-eżenzjoni tiegħu mill-projbizzjoni prevista minn din l-aħħar dispożizzjoni abbażi tad-dritt Brittaniku kinitx konformi mad-dritt tal-Unjoni, fatt li l-Qorti tal-Gustizzja ma għandhiex tiddeciedi dwaru fil-kuntest ta' din il-proċedura, għandu jiġi kkonstatat li l-kunsiderazzjonijiet żviluppati iktar 'il fuq dwar il-ftehimiet

198 Sentenzi tat-13 ta' Frar 1979, Hoffmann-La Roche vs Il-Kummissjoni (85/76, EU:C:1979:36, punt 91); tat-3 ta' Lulju 1991, AKZO vs Il-Kummissjoni (C-62/86, EU:C:1991:286, punt 69); kif ukoll tas-6 ta' Diċembru 2012, AstraZeneca vs Il-Kummissjoni (C-457/10 P, EU:C:2012:770, punt 74).

199 Sentenzi tat-3 ta' Lulju 1991, AKZO vs Il-Kummissjoni (C-62/86, EU:C:1991:286, punt 70); tas-6 ta' Diċembru 2012, AstraZeneca vs Il-Kummissjoni (C-457/10 P, EU:C:2012:770, punt 75); kif ukoll tas-6 ta' Settembru 2017, Intel vs Il-Kummissjoni (C-413/14 P, EU:C:2017:632, punt 136).

200 Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tal-21 ta' Frar 1973, Europemballage u Continental Can vs Il-Kummissjoni (6/72, EU:C:1973:22, punti 24 sa 26 u 29), u tat-13 ta' Frar 1979, Hoffmann-La Roche vs Il-Kummissjoni (85/76, EU:C:1979:36, punti 120 u 125), kif ukoll is-sentenzi tal-Qorti Ġenerali tal-10 ta' Lulju 1990, Tetra Pak vs Il-Kummissjoni (T-51/89, EU:T:1990:41, punt 24), u tat-23 ta' Ottubru 2003, Van den Bergh Foods vs Il-Kummissjoni (T-65/98, EU:T:2003:281, punti 159 u 160).

201 Ara iktar 'il fuq il-punt 141 ta' dawn il-konklużjonijiet.

202 Ara iktar 'il fuq il-punti 28, 29 u 49 *et seq.* ta' dawn il-konklużjonijiet.

203 Ara iktar 'il fuq il-punt 14 ta' dawn il-konklużjonijiet.

GUK u Alpharma japplikaw ukoll b'mod shiħ fir-rigward tal-Ftehim IVAX. Għalhekk, jekk dan tal-aħħar ma kellux, fatt li għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju, għan iehor hlief li jincentiva lil IVAX sabiex tastjeni milli tidhol fis-suq b'mod indipendenti permezz ta' trasferiment ta' valur min-naħa ta' GSK li ma kellu l-ebda korrispettiv iehor hlief din l-astensjoni, il-konklużjoni tiegħu kienet tixbah, min-naħa ta' GSK, l-użu ta' mezz differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu u għaldaqstant tista' tikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE. Il-fatt li l-Ftehim IVAX ma ġiex konkluż bħala riżoluzzjoni bonarja ta' proċedura ġudizzjarja pendent, iżda sabiex tiġi evitata l-introduzzjoni ta' tali proċedura, fil-fatt ma jistax jibdel din il-konstatazzjoni.

iii) Fuq il-konklużjoni tal-ftehimiet ikkonċernati fil-kawża prinċipali minn GSK bħala mezz ta' natura li jinfluwenza l-istruttura tas-suq ikkonċernat b'mod li jxekkel jew saħansitra jelimina l-kompetizzjoni li jifdal fih

255. Fir-rigward tal-evalwazzjoni tal-ftehimiet inkwistjoni fil-kawża prinċipali mill-perspettiva tal-Artikolu 102 TFUE, b'mod preliminari, għandu jiġi indikat li, kif ippreċiżat mill-ġurisprudenza, għalkemm l-eżistenza ta' pożizzjoni dominanti ma tistax ċertament iċċaħħad lil impriża li tinsab f'tali pożizzjoni mid-dritt li tipproteġi l-interessi kummerċjali tagħha stess, meta dawn ikunu kkontestati, tali difiża ma tistax tiġi aċċettata jekk din tidher f'aġir li jikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti²⁰⁴. Bl-istess mod, għalkemm l-eżerċizzju ta' prerogattiva tal-proprjetarju ta' dritt tal-proprjetà intellettuali, minkejja li dan ikun impriża f'pożizzjoni dominanti, ma jistax jikkostitwixxi fih innifsu abbuż ta' din tal-aħħar, l-eżerċizzju tad-dritt esklużiv tal-proprjetarju jista', f'ċirkustanzi eċċezzjonali, jagħti lok għal aġir abbużiv²⁰⁵.

256. Sussegwentement, kif ġie indikat iktar 'il fuq, il-konklużjoni, minn impriża f'pożizzjoni dominanti, ta' ftehim ipprojbit mill-Artikolu 101 TFUE, li jikkostitwixxi l-użu ta' mezz differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu, tista', b'mod partikolari, taqa' wkoll taħt il-projbizzjoni tal-Artikolu 102 TFUE jekk din tkun ta' natura li tinfluwenza l-istruttura tas-suq ikkonċernat b'mod li xxeġkel jew saħansitra telimina l-kompetizzjoni li jifdal fih²⁰⁶. Il-konstatazzjoni li l-konklużjoni ta' ftehim tikkostitwixxi, barra minn hekk, prattika pprojbita mill-Artikolu 102 TFUE tiddependi għalhekk, b'mod partikolari, mill-istruttura kompetittiva tas-suq ikkonċernat u mill-pożizzjoni tal-partijiet fil-ftehim fih²⁰⁷.

257. Fil-każ ineżami, jekk jirriżulta li ftehim bejn il-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali, li jkun jinsab f'pożizzjoni dominanti fis-suq ikkonċernat, u manifattur ta' prodott mediċinali ġeneriku ta' dan il-prodott mediċinali, huwa intiż sabiex jincentiva lit-tieni wieħed jabbanduna l-isforzi tiegħu sabiex jidhol fis-suq b'mod indipendenti permezz ta' trasferiment ta' valur li ma għandux korrispettiv iehor hlief l-imsemmi abbandun, il-konklużjoni ta' tali ftehim mill-proprjetarju tal-privattiva tista' taqa' taħt il-projbizzjoni tal-Artikolu 102 TFUE jekk din ikollha l-effett li tinfluwenza l-istruttura tal-kompetizzjoni fis-suq ikkonċernat b'mod li xxeġkel l-iżvilupp ta' din il-kompetizzjoni jew saħansitra teliminaha.

258. Madankollu, dan huwa konsegwenza iktar u iktar possibbli sa fejn, kif ġie indikat diġà, minhabba l-karatteristiċi inerenti għas-settur farmaċewtiku, tali ftehim konkluż bejn il-proprjetarju ta' privattiva u manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jista', skont il-mument li fih jiġi konkluż u l-pożizzjoni u n-numru ta' kompetituri ġeneriċi potenzjali, ikollu l-effett li jelimina, fil-parti l-kbira jew saħansitra kompletament il-kompetizzjoni potenzjali relatata mal-prodott ikkonċernat²⁰⁸, u b'hekk isahħaħ il-pożizzjoni tal-proprjetarju tal-privattiva bl-użu ta' mezz differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu.

204 Ara s-sentenza tal-14 ta' Frar 1978, United Brands u United Brands Contintental vs Il-Kummissjoni (27/76, EU:C:1978:22, punt 189).

205 Sentenzi tal-5 ta' Ottubru 1988, Volvo (238/87, EU:C:1988:477, punti 8 u 9); tad-29 ta' April 2004, IMS Health (C-418/01, EU:C:2004:257, punti 34 u 35); kif ukoll tas-16 ta' Lulju 2015, Huawei Technologies (C-170/13, EU:C:2015:477, punti 46 u 47).

206 Ara iktar 'il fuq il-punt 251 ta' dawn il-konklużjonijiet.

207 Ara wkoll, f'dan is-sens, il-ġurisprudenza ċċitata iktar 'il fuq fil-punti 245 u 249 ta' dawn il-konklużjonijiet.

208 Ara iktar 'il fuq il-punti 208 u 209 ta' dawn il-konklużjonijiet.

259. Madankollu, mill-fatti sottostanti għall-kawża prinċipali jirriżulta li GSK ma gietx issanzjonata abbażi tad-dispożizzjoni interna ekwivalenti għall-Artikolu 102 TFUE għall-konklużjoni ta' ftehim antikompettitiv wiehed, iżda għall-konklużjoni tal-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma kollha kemm huma²⁰⁹.

260. Għaldaqstant, il-kwistjoni li tqum fil-każ ineżami ma hijiex dik dwar jekk il-konklużjoni ta' wiehed biss minn dawn il-ftehimiet tistax tikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE min-naħa ta' GSK, iżda jekk il-konklużjoni ta' dawn il-ftehimiet kollha tistax taqa' taħt tali klassifikazzjoni.

261. F'dawn iċ-ċirkustanzi, hija l-qorti tar-rinviju li għandha teżamina jekk il-konklużjoni, minn GSK, tal-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma, kinitx ta' natura li xxekkel jew saħansitra telimina l-kompetizzjoni fis-suq ikkonċernat u li b'hekk issaħħaħ il-pożizzjoni dominanti ta' GSK permezz ta' mezzi differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu. Fil-kuntest ta' dan l-eżami, iċ-CAT tista' tiehu inkunsiderazzjoni, b'mod partikolari, il-pożizzjoni u l-importanza rispettivi tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi kkonċernati f'termini ta' pressjoni kompetittiva eżerċitata fuq GSK, kif ukoll l-eżistenza jew l-assenza ta' sorsi oħra ta' restrizzjonijiet kompetittivi fil-mument ikkunsidrat²¹⁰. Bl-istess mod, iċ-CAT tista' tiehu inkunsiderazzjoni l-eżistenza ta' intenzjoni antikompettittiva eventwali kif ukoll ta' strateġija ġenerali min-naħa ta' GSK intiża sabiex telimina lill-kompetituri tagħha, li jikkostitwixxu elementi fattwali li jistgħu jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tad-determinazzjoni tal-eżistenza ta' abbuż minn pożizzjoni dominanti²¹¹.

iv) Konklużjoni

262. Mill-kunsiderazzjonijiet preċedenti jirriżulta li l-konklużjoni ta' diversi ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim dwar il-privattivi, indipendentement minn jekk dawn tawx lok għall-introduzzjoni ta' proċeduri ġudizzjarji jew le, mill-proprjetarju ta' privattiva li għandu pożizzjoni dominanti fis-suq ikkonċernat, ma' diversi manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, tikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti jekk dawn il-ftehimiet ikunu intiżi sabiex jincentivaw lill-imsemmija manifatturi jabbandunaw l-isforzi tagħhom sabiex jidhlu fis-suq b'mod indipendenti permezz ta' trasferiment ta' valur li ma għandux korrispettiv ieħor ħlief l-imsemmi abbandun, u jekk il-konklużjoni tagħhom hija ta' natura li tinfluwenza l-istruttura tas-suq ikkonċernat b'mod li xxekkel jew saħansitra telimina l-kompetizzjoni li jifdal fih u b'hekk issaħħaħ il-pożizzjoni dominanti tal-proprjetarju tal-privattiva permezz ta' mezzi differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju.

2) Fuq il-vantaġġi mogħtija mill-ftehimiet ikkonċernati fil-kawża prinċipali (il-paragrafi (b) u (c) tal-għaxar domanda preliminari)

263. Permezz tal-paragrafi (b) u (c) tal-għaxar domanda preliminari, moqrija flimkien mat-tmien domanda tagħha, iċ-CAT tistaqsi jekk ir-risposta għad-domandi preċedenti tagħha dwar l-abbuż minn pożizzjoni dominanti tkunx differenti jekk il-ftehimiet ikkonċernati jkunu taw lok għal ċerti vantaġġi għas-sistema nazzjonali tas-saħħa u għall-konsumaturi, li kienu madankollu ħarament inferjuri għall-vantaġġi li kienu jinghataw minn dhul indipendenti ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq²¹². Barra minn hekk, iċ-CAT tixtieq tkun taf x'kien ir-rwol li kellu f'dan ir-rigward il-fatt li l-partijiet ma kellhomx l-intenzjoni li jiksbu dawn il-vantaġġi meta huma kkonkludew il-ftehimiet inkwistjoni.

209 Ara iktar 'il fuq il-punti 28 u 49 ta' dawn il-konklużjonijiet.

210 Ara dwar tali elementi, diġà, iktar 'il fuq, il-punti 207 sa 210 ta' dawn il-konklużjonijiet.

211 Ara, f'dan is-sens, is-sentenzi tad-19 ta' April 2012, Tomra Systems *et vs* Il-Kummissjoni (C-549/10 P, EU:C:2012:221, punti 19 u 20), u tas-6 ta' Settembru 2017, Intel *vs* Il-Kummissjoni (C-413/14 P, EU:C:2017:632, punti 50 sa 57).

212 Ara iktar 'il fuq il-punt 243 ta' dawn il-konklużjonijiet.

264. Minn perspettiva fattwali, iċ-CAT tirreferi hawnhekk, minn naħa, fir-rigward tal-Ftehimiet GUK u Alphantra, għall-vantaġġi limitati, li diġà ġew ittrattati iktar 'il fuq, mogħtija minnhom lill-konsumaturi f'termini ta' spejjeż u ta' kwalità²¹³. Min-naħa l-oħra, fir-rigward tal-Ftehim IVAX, iċ-CAT tirreferi għall-fatt li dan involva tnaqqis fil-livell ta' rimbors tal-parossetina minhabba l-istruttura tas-sistema nazzjonali ta' rimbors lill-ispjżeriji mill-awtoritajiet tas-saħħa pubblika, u dan wassal għal iffrankar sostanzjali għal dawn tal-aħħar²¹⁴.

i) Fuq l-obbligu li jittiehdu inkunsiderazzjoni l-vantaġġi allegati

265. Qabel kollox, huwa importanti li jiġi ċċarat li l-kwistjoni dwar jekk dawn il-vantaġġi mogħtija lill-konsumaturi u lill-fond nazzjonali tas-saħħa kinux intiżi jew le mill-partijiet fil-mument tal-konklużjoni tal-ftehimiet ma hijiex deċiżiva għat-tehid inkunsiderazzjoni tal-imsemmija vantaġġi miċ-CAT waqt l-eżami tagħha tal-eżistenza ta' abbuż minn pożizzjoni dominanti min-naħa ta' GSK.

266. Fil-fatt, kif ġie indikat iktar 'il fuq, il-kunċett ta' operat abbużiv minn pożizzjoni dominanti huwa kunċett oġġettiv²¹⁵. Barra minn hekk, jekk intenzjonijiet jew strateġiji antikompetittivi eventwali min-naħa tal-impriza dominanti jistgħu jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tal-konstatazzjoni tal-eżistenza ta' abbuż minn pożizzjoni dominanti, il-preżenza ta' tali intenzjonijiet jew strateġiji bl-ebda mod ma hija indispensabbli sabiex tintlaħaq tali konstatazzjoni²¹⁶. Issa, dan għandu jfisser għall-kuntrarju li vantaġġi eventwali mogħtija minn Prattika li tista' taqa' taħt il-projbizzjoni tal-Artikolu 102 TFUE għandhom ukoll jiġu evalwati b'mod oġġettiv u mingħajr rekwizit ta' intenzjoni tal-partijiet f'dan is-sens.

267. Barra minn hekk, kif ikkonstatat il-Qorti tal-Ġustizzja fis-sentenza tagħha fil-kawża Intel vs Il-Kummissjoni, l-awtoritajiet u l-qrati inkarigati mill-applikazzjoni tad-dritt tal-kompetizzjoni huma marbuta jeżaminaw l-argumenti u l-elementi kollha mressqa mill-impriza kkonċernata intiżi sabiex jikkontestaw il-fondtezza tal-konstatazzjonijiet dwar l-eżistenza ta' abbuż minn pożizzjoni dominanti min-naħa tagħha. F'dan il-kuntest, l-awtoritajiet u l-qrati inkwistjoni huma b'mod partikolari marbuta jeżaminaw l-elementi prodotti mill-impriza li jistgħu juru li l-effetti żvantaġġu għall-kompetizzjoni ta' ċerta Prattika jistgħu jiġu kkompensati jew anki maqbuża permezz ta' vantaġġi f'dak li jirrigwarda l-effikaċja li minnhom igawdi wkoll il-konsumatur²¹⁷.

ii) Fuq il-possibbiltà li jiġi ġġustifikat aġir li jista' jaqa' taħt il-projbizzjoni stabbilita fl-Artikolu 102 TFUE

268. Sussegwentement, fir-rigward tal-impatt tat-tehid inkunsiderazzjoni ta' tali elementi fuq il-konstatazzjoni ta' abbuż minn pożizzjoni dominanti, għandu jiġi nnotat li, skont il-ġurisprudenza, impriza li għandha pożizzjoni dominanti tista' tiġġustifika aġir li jista' jaqa' taħt il-projbizzjoni stabbilita fl-Artikolu 102 TFUE. B'mod partikolari, tali impriza tista' turi, għal dan il-għan, kemm li l-aġir tagħha huwa oġġettivament neċessarju, kif ukoll li l-effett ta' esklużjoni li jwassal għalih jista' jiġi kkompensat, jew anki maqbuż, permezz ta' vantaġġi f'dak li jirrigwarda l-effikaċja li minnhom igawdu wkoll il-konsumaturi²¹⁸.

213 Ara iktar 'il fuq il-punti 143 u 144 ta' dawn il-konklużjonijiet.

214 Ara iktar 'il fuq il-punt 23 ta' dawn il-konklużjonijiet.

215 Ara iktar 'il fuq il-punt 250 ta' dawn il-konklużjonijiet.

216 Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tad-19 ta' April 2012, Tomra Systems et vs Il-Kummissjoni (C-549/10 P, EU:C:2012:221, punti 19 sa 21).

217 Ara s-sentenza tas-6 ta' Settembru 2017, Intel vs Il-Kummissjoni (C-413/14 P, EU:C:2017:632, punti 138 sa 141).

218 Sentenza tas-27 ta' Marzu 2012, Post Danmark (C-209/10, EU:C:2012:172, punti 40 u 41 kif ukoll il-ġurisprudenza ċċitata); ara wkoll is-sentenza tas-6 ta' Settembru 2017, Intel vs Il-Kummissjoni (C-413/14 P, EU:C:2017:632, punt 140).

269. F'dan l-aħħar rigward, il-Qorti tal-Ġustizzja ppreċiżat li hija l-impriża li għandha pożizzjoni dominanti li għandha turi li ż-żieda fl-effikaċja li tista' tirriżulta mill-aġir ikkunsidrat tinnewtralizza l-effetti dannużi probabbli fuq il-kompetizzjoni u fuq l-interessi tal-konsumaturi fis-swieq affettwati, li din iż-żieda fl-effikaċja kienet jew tista' titwettaq permezz tal-imsemmi aġir, li dan tal-aħħar huwa indispensabbli għat-twettiq tagħha u li ma jeliminax kompetizzjoni effettiva billi jneħhi totalment jew il-parti l-kbira tas-sorsi eżistenti tal-kompetizzjoni attwali jew potenzjali²¹⁹.

270. Issa, fil-każ ineżami, bla ħsara għall-konstatazzjonijiet fattwali li għandhom isiru miċ-CAT, ma jidhirx, fuq il-bażi tal-indikazzjonijiet ipprovduti minnha, li l-vantaġġi mogħtija mill-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma huma ta' natura li jissodisfaw il-kundizzjonijiet hekk stabbiliti mill-Qorti tal-Ġustizzja sabiex jiġi ġġustifikat aġir li jista' jaqa' fil-kamp ta' applikazzjoni tal-Artikolu 102 TFUE u tiġi evitata b'dan il-mod il-projbizzjoni stabbilita f'din id-dispożizzjoni.

271. Għalhekk, fir-rigward tal-vantaġġi mogħtija lill-konsumaturi mill-Ftehimiet GUK u Alpharma, diġà ġie kkonstatat iktar 'il fuq li l-provvista ta' kwantitajiet limitati ta' parossetina minn GSK lil dawn il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi ma kienet tagħti lok għall-ebda pressjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq GSK, iżda kienet tikkorrispondi biss għal riorganizzazzjoni kkontrollata tas-suq tal-parossetina minn GSK kif ukoll għall-implimentazzjoni ta' trasferimenti ta' valur mhux monetarji²²⁰. Issa, ma hemmx indikazzjonijiet li kien ikun mod ieħor fir-rigward tal-provvista ta' kwantitajiet limitati ta' parossetina minn GSK lil IVAX. Il-fatt li dan il-ftehim, barra minn hekk, kellu l-effett li jwassal għal tnaqqis fil-prezzijiet ta' rimbors tas-sistema nazzjonali tas-saħħa u li b'hekk wassal għal iffrankar minn din tal-aħħar fil-fatt ma jista' jibdel xejn fuq il-mertu.

272. Fil-fatt, l-Artikolu 102 TFUE ma jkoprix biss il-prattiki li jikkawżaw dannu immedjat lill-konsumaturi, iżda wkoll dawk li jikkawżawhom dannu billi jippreġudikaw il-kompetizzjoni²²¹. Għaldaqstant, vantaġġi limitati mogħtija lill-konsumaturi ma jistgħux jikkumpensaw dannu kkawżat mill-eliminazzjoni ta' kull kompetizzjoni fis-suq rilevanti.

273. Issa, kif jirriżulta wkoll mill-kunsiderazzjonijiet li saru diġà, il-Ftehimiet IVAX, GUK u Alpharma kellhom preċiżament l-effett li jeliminaw il-kompetizzjoni effettiva fir-rigward tal-parossetina billi jneħhu s-sorsi kollha eżistenti ta' kompetizzjoni potenzjali fil-mument tal-konklużjoni tagħhom, peress li huma incentivaw lil dawn il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jabbandunaw l-isforzi tagħhom sabiex iwettqu dħul indipendenti fis-suq għall-perijodu miftiehem inkambju għal trasferiment ta' valur. Għaldaqstant, il-vantaġġi limitati mogħtija minn dawn il-ftehimiet ma kienu bl-ebda mod ta' natura li jinnewtralizzaw jew saħansitra jikkumpensaw l-effetti negattivi fuq il-kompetizzjoni.

274. Dan huwa iktar u iktar veru peress li, kif ġie indikat ukoll, anki jekk ma huwiex magħruf jekk il-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi setgħux jidhlu fis-suq b'mod indipendenti fl-assenza ta' ftehimiet peress li l-eżitu tat-tilwim dwar il-privattiva bejn GSK u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi huwa incert, dak li jgħodd ma huwiex id-dħul bi kwalunkwe mod tal-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi fis-suq, iżda l-fatt li dan id-dħul isir jew ma jsirx minhabba l-andament liberu tal-kompetizzjoni u mhux minhabba aġir abbużiv min-naħa ta' GSK li barra minn hekk kien intiż

219 Sentenza tas-27 ta' Marzu 2012, *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, punt 42); ara wkoll il-punti 28 *et seq.* tal-Komunikazzjoni tal-Kummissjoni – Linji Gwida dwar il-prijoritajiet ta' infurzar tal-Kummissjoni fl-applikazzjoni tal-Artikolu 82 tat-Trattat KE għal imġiba esklużjonarja abbużiva minn impriži dominanti (GU 2009, C 45, p. 7).

220 Ara iktar 'il fuq il-punti 169 u 170 ta' dawn il-konklużjonijiet.

221 Sentenzi tal-21 ta' Frar 1973, *Europemballage u Continental Can vs Il-Kummissjoni* (6/72, EU:C:1973:22, punt 26); tas-17 ta' Frar 2011, *TeliaSonera Sverige* (C-52/09, EU:C:2011:83, punt 24); u tas-27 ta' Marzu 2012, *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, punt 20).

sabiex jelimina kull kompetizzjoni fis-suq rilevanti²²². Fil-fatt, ma hijiex l-impriża f'pożizzjoni dominanti li għandha tiddetermina l-mod kif il-kompetituri tagħha huma awtorizzati jidhlu fis-suq u li għalhekk tissostitwixxi l-andament liberu tal-kompetizzjoni permezz ta' riorganizzazzjoni tas-suq imwettqa taht il-kontroll tagħha²²³.

iii) Konklużjoni

275. Minn dawn il-kunsiderazzjonijiet jirriżulta li waqt l-eżami tal-eżistenza ta' abbuż minn pożizzjoni dominanti, awtorità tal-kompetizzjoni jew qorti li jkollha ġurisdizzjoni għandha tiegħu inkunsiderazzjoni l-vantaġġi eventwali li jkunu rriżultaw mill-prattika kkonċernata, indipendentement minn jekk il-kisba tagħhom kinitx intiża mill-operaturi involuti jew le. Tali vantaġġi madankollu jistgħu jiġġustifikaw aġir li jista' jaqa' taht il-projbizzjoni stabbilita fl-Artikolu 102 TFUE biss jekk l-impriża li għandha pożizzjoni dominanti turi li dawn jinnewtralizzaw l-effetti dannużi tal-prattika fuq il-kompetizzjoni fis-swieq affettwati. Il-fatt li diversi ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja konkluzi mill-proprjetarju ta' privattiva ma' manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jipprevedu dħul ikkontrollat ta' dawn il-manifatturi fis-suq li jagħti lill-konsumaturi vantaġġi limitati, madankollu, ma huwiex ta' natura li jissodisfa dawn il-kundizzjonijiet, jekk dawn il-ftehimiet barra minn hekk ikollhom l-effett li jeliminaw kompetizzjoni effettiva billi jneħħu totalment jew il-parti l-kbira tas-sorsi eżistenti tal-kompetizzjoni potenzjali, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju.

VI. Konklużjoni

276. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet preċedenti, nipproponi lill-Qorti tal-Ġustizzja tirrispondi kif ġej għad-domandi preliminari tal-Competition Appeal Tribunal (il-Qorti tal-Appell tal-Kompetizzjoni, ir-Renju Unit):

1. L-inċertezza dwar il-validità ta' privattiva għal prodott mediċinali jew dwar in-natura ta' ksur ta' verżjoni ġenerika ta' dan il-prodott mediċinali ma tipprekcludix li l-proprjetarju tal-privattiva u l-manifattur tal-prodott mediċinali ġeneriku jiġu kkunsidrati bħala kompetituri potenzjali. L-eżistenza ta' tilwima *bona fide* dwar il-validità ta' privattiva jew in-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku, kemm jekk diġà wasslet għal proċedura ġudizzjarja u ordnijiet jew impenji ġudizzjarji provvizorji jew le, tikkostitwixxi, għall-kuntrarju, element li jista' juri li teżisti kompetizzjoni potenzjali bejn il-proprjetarju tal-privattiva u l-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi. Bl-istess mod, il-perċezzjoni tal-proprjetarju tal-privattiva u l-fatt li huwa jikkunsidra lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi bħala kompetitur potenzjali, huma elementi li jistgħu jixhdu l-eżistenza ta' kompetizzjoni potenzjali bejn dawn iż-żewġ operaturi.
2. Ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' proċedura ġudizzjarja, b'eżitu incert, dwar tilwima reali relatata mal-validità ta' privattiva jew man-natura ta' ksur ta' prodott ġeneriku, li permezz tiegħu l-proprjetarju tal-privattiva jimpenja ruħu, favur manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, bi trasferiment ta' valur suffiċjentement għoli sabiex jincentina lil dan tal-aħħar sabiex jabbanduna l-isforzi tiegħu sabiex jidhol fis-suq b'mod indipendenti, jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan jekk jintwera li dan it-trasferiment ta' valur ma għandu l-ebda korrispettiv ieħor hlief l-astensjoni tal-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi milli jidhol fis-suq bil-prodott tiegħu u milli jkompli l-kontestazzjoni tal-privattiva matul il-perijodu miftiehem, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju. Dan japplika wkoll meta r-restrizzjonijiet imposti minn tali ftehim ma jmorru lil hinn mill-portata u t-tul tal-validità li jifdal tal-privattiva u meta l-ammont ittrasferit lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jkun inqas mill-profit previst minn dan tal-aħħar fil-każ ta' dħul indipendenti fis-suq.

²²² Ara iktar 'il fuq il-punti 177 u 178 ta' dawn il-konklużjonijiet.

²²³ Ara, f'dan is-sens, is-sentenza tad-19 ta' April 2012, Tomra Systems *et vs* Il-Kummissjoni (C-549/10 P, EU:C:2012:221, punt 42).

3. L-evalwazzjoni tal-vantaġġi mogħtija lill-konsumaturi permezz ta' ftehim bejn kompetituri hija rilevanti skont l-Artikolu 101(1) TFUE sabiex jiġi eżaminat jekk il-preżenza ta' dawn il-vantaġġi hijiex ta' natura li tnissel dubju dwar l-eżistenza ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni b'mod ġenerali u ta' restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-għan b'mod partikolari. Il-fatt li ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwima bejn il-proprjetarju ta' privattiva u manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jipprevedi dħul ikkontrollat minn dan il-manifattur fis-suq, li ma jagħtix lok għal pressjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq il-proprjetarju tal-privattiva, iżda jagħti lill-konsumaturi vantaġġi limitati li ma kienx ikollhom kieku l-proprjetarju tal-privattiva jkun rebah it-tilwima, ma huwiex madankollu ta' natura li jnissel tali dubju, jekk barra minn hekk il-ftehim inkwistjoni jkollu l-għan li jincentiva lill-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi sabiex jabbanduna l-isforzi tiegħu sabiex jidhol fis-suq b'mod indipendenti permezz ta' trasferiment ta' valur li ma jkollu l-ebda korrispettiv ieħor hlief l-imsemmi abbandun, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju.
4. Ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwima bejn il-proprjetarju ta' privattiva għal prodott mediċinali u l-manifattur ta' prodott ġeneriku ta' dan il-prodott mediċinali jikkostitwixxi restrizzjoni tal-kompetizzjoni minhabba l-effett ipprobit mill-Artikolu 101(1) TFUE jekk dan il-ftehim ikollu l-effett li jelimina l-kompetizzjoni bejn dawn l-operaturi u jekk dan l-effett ikun sinjifikattiv minhabba l-kuntest tal-ftehim li jinkludi, b'mod partikolari, l-istruttura tas-suq, il-pożizzjoni tal-partijiet fih kif ukoll, jekk ikun il-każ, l-eżistenza ta' ftehimiet oħra tal-istess tip. Għall-kuntrarju, il-konklużjoni li tali ftehim għandu tali effetti li jirrestringu l-kompetizzjoni ma tippreżupponi li jiġi kkonstatat li, fl-assenza tal-imsemmi ftehim, il-manifattur ta' prodotti mediċinali ġeneriċi probabbilment kien jirbah it-tilwima dwar il-privattiva jew il-partijiet kienu probabbilment jikkonkludu ftehim ta' riżoluzzjoni bonarja inqas restrittiv.
5. Il-verżjonijiet ġeneriċi ta' prodott mediċinali bil-privattiva, li għadhom ma jinsabux fis-suq fil-mument ikkunsidrat, jistgħu jittiehdu inkunsiderazzjoni għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti rilevanti fis-sens tal-Artikolu 102 TFUE jekk il-manifatturi tagħhom ikunu jistgħu jipprezentaw ruħhom fis-suq b'heffa u saħħa suffiċjenti sabiex jikkostitwixxu kontrapiz serju għall-prodott mediċinali bil-privattiva u b'hekk jeżerċitaw pressjoni kompetittiva sinjifikattiva fuq il-proprjetarju tal-privattiva, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju. F'dan il-kuntest, il-fatt li teżisti, fil-mument ikkunsidrat, incertezza fir-rigward tal-kwistjoni dwar jekk l-imsemmija verżjonijiet ġeneriċi jistgħux jidhlu fis-suq qabel l-iskadenza tad-drittijiet ta' privattiva tal-proprjetarju mingħajr ma jiksru dawn id-drittijiet ma jfissirx li ma teżistix relazzjoni kompetittiva bejn il-proprjetarju tal-privattiva u l-manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi inkwistjoni u għalhekk ma jipprekludix li jittiehdu inkunsiderazzjoni l-prodotti ġeneriċi kkonċernati għall-finijiet tad-definizzjoni tas-suq ta' prodotti rilevanti.
6. Il-konklużjoni ta' diversi ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja ta' tilwim dwar il-privattivi, indipendentement minn jekk dawn tawx lok għall-introduzzjoni ta' proċeduri ġudizzjarji jew le, mill-proprjetarju ta' privattiva li għandu pożizzjoni dominanti fis-suq ikkonċernat, ma' diversi manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi, tikkostitwixxi abbuż minn pożizzjoni dominanti jekk dawn il-ftehimiet ikunu intiżi sabiex jincentivaw lill-imsemmija manifatturi jabbandunaw l-isforzi tagħhom sabiex jidhlu fis-suq b'mod indipendenti permezz ta' trasferiment ta' valur li ma għandux korrispettiv ieħor hlief l-imsemmi abbandun, u jekk il-konklużjoni tagħhom hija ta' natura li tinfluwenza l-istruttura tas-suq ikkonċernat b'mod li xxekkel jew saħansitra telimina l-kompetizzjoni li jifdal fih u b'hekk issaħħaħ il-pożizzjoni dominanti tal-proprjetarju tal-privattiva permezz ta' mezzi differenti minn kompetizzjoni fuq il-mertu, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju.
7. Waqt l-eżami tal-eżistenza ta' abbuż minn pożizzjoni dominanti, awtorità tal-kompetizzjoni jew qorti li jkollha ġurisdizzjoni għandha tiegħu inkunsiderazzjoni l-vantaġġi eventwali li jkunu rriżultaw mill-prattika kkonċernata, indipendentement minn jekk il-kisba tagħhom kinitx intiża mill-operaturi involuti jew le. Tali vantaġġi madankollu jistgħu jiġġustifikaw aġir li jista' jaqa' taħt il-projbizzjoni stabbilita fl-Artikolu 102 TFUE biss jekk l-impriża li għandha pożizzjoni dominanti

turi li dawn jinnewtralizzaw l-effetti dannużi tal-prattika fuq il-kompetizzjoni fis-swieq affettwati. Il-fatt li diversi ftehimiet ta' riżoluzzjoni bonarja konkluzi mill-proprietarju ta' privattiva ma' manifatturi ta' prodotti mediċinali ġeneriċi jipprevedu dħul ikkontrollat ta' dawn il-manifatturi fis-suq li jagħti lill-konsumaturi vantaġġi limitati, madankollu, ma huwiex ta' natura li jissodisfa dawn il-kundizzjonijiet, jekk dawn il-ftehimiet barra minn hekk ikollhom l-effett li jeliminaw kompetizzjoni effettiva billi jneħħu totalment jew il-parti l-kbira tas-sorsi eżistenti tal-kompetizzjoni potenzjali, u dan għandu jiġi vverifikat mill-qorti tar-rinviju.